

ՁԵԿՈՒՅՑ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱԿԱԿՈՌՈՒՊՏԻՈՆ
ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ 2019-2022 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ
ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻ**

**2021 թվականին իրականացման ենթակա գործողությունների
մշաղհտարկման արդյունքների**

(ԱՌԱՋԻՆ ՆԱԽԱԳԻԾ)

Ապրիլ, 2022

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ	2
ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.....	7
ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	9
ա. Մշտադիտարկման նպատակներ	9
բ. Գնահատման աղյուսակ	9
բ. Գնահատման մեթոդներ	12
ՈԼՈՐՏ 1: ՀԱԿԱԿՈՌՈՒՊՏԻՈՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՑԻՈՆԱԼ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ	15
Գործողություն 1. Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի ձևավորում և բնականոն գործունեության ապահովում:.....	15
Գործողություն 2. Կոռուպցիոն հանցագործությունների բացահայտման, քննության գործառնություններով օժտված և անկախության բավարար երաշխիքներ ունեցող հակակոռուպցիոն իրավապահ մարմնի՝ Հակակոռուպցիոն կոմիտեի ձևավորում և բնականոն գործունեության ապահովում:.....	17
Գործողություն 3. Հակակոռուպցիոն մասնագիտացված դատարանների ստեղծում:.	19
Գործողություն 4. ՀՀ Գլխավոր դատախազությունում կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնող վարչության ստեղծում:	21
Գործողություն 5. Հակակոռուպցիոն քաղաքականության մշակման համար պատասխանատու մարմինների, հասարակական կազմակերպությունների կարողությունների զարգացում:	23
Գործողություն 6. Դոնորների համակարգման մեխանիզմի բնականոն աշխատանքի ապահովում:	24
ՈԼՈՐՏ 2: ԿՈՌՈՒՊՏԻԱՅԻ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՈՒՄ	27
Գործողություն 7. 15 000 և ավելի բնակչություն ունեցող տեղական ինքնակառավարման մարմիններում կոռուպցիոն ռիսկերի վերահանում, ծրագրերի մշակում և իրականացում:.....	27
Գործողություն 8. Ռիսկերի գնահատումների արդյունքների հիման վրա մշակել ոլորտային հակակոռուպցիոն, այդ թվում՝ ներքին բարեվարքության գործողությունների ծրագրեր՝ այդ թվում ներառելով նախկինում ընդունված միջոցառումների ծրագրերով սահմանված, բայց դեռևս չկատարված գործողություններ:	28

ՈԼՈՐՏ 2.1. ԿՈՌՈՒՊՑԻԱՅԻ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՈՒՄ (բարեվարքություն).....	30
Գործողություն 9. Պետական պաշտոններում նշանակման ենթակա անձանց, դատավորների և դատավորների թեկնածուների, դատախազների և դատախազների թեկնածուների, քննիչների բարեվարքության կանոնների պահպանման նկատմամբ հսկողության իրականացման կառուցակարգերի ձևավորում:	30
Գործողություն 10. «Հանրային ծառայության մասին» և «Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքների կատարման արդյունավետության գնահատում: ...	32
Գործողություն 11. «Հանրային ծառայության մասին» օրենքին համապատասխան էթիկայի հանձնաժողովների ու բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների ինստիտուտի ձևավորում և գործարկում:	33
Գործողություն 12. Պետական պաշտոններ և պետական ծառայության պաշտոններ զբաղեցնող անձանց վարձատրության համակարգի բարեփոխում:	35
Գործողություն 13. Հանրային ծառայության մասին» օրենքով նախատեսված՝ հանրային ծառայողի վարքագծի տիպային կանոնների, քաղաքացիական ծառայողի վարքագծի կանոնների սահմանում:.....	37
Գործողություն 14. Պատգամավորի, քննիչի վարքագծի կանոնների սահմանում:.....	38
Գործողություն 15. Քաղաքացիական ծառայության ոլորտում արժանիքահեն համակարգի ապահովում:	40
ՈԼՈՐՏ 2.2. ԿՈՌՈՒՊՑԻԱՅԻ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՈՒՄ (հայտարարագրում, նվերներ, կարգավորման ազդեցության գնահատում, գնումներ, մասնավոր ոլորտ, իրական սեփականատերեր, տնտեսական մրցակցության պաշտպանություն).....	41
Գործողություն 16. Հակակոռուպցիոն կարգավորման ազդեցության գնահատման համակարգի արդյունավետության բարձրացում:	41
Գործողություն 17. Գույքի, եկամուտների և շահերի հայտարարագրման համակարգի կատարելագործում: Ծախսերի հայտարարագրման համակարգի ներդրում:.....	42
Գործողություն 18. Հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց և հանրային ծառայողների անհամատեղելիության պահանջների հստակեցում:	43
Գործողություն 19. Հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց և հանրային ծառայողների պաշտոնական պարտականությունների իրականացման հետ կապված նվերների ինստիտուտի կատարելագործում, նվերների ռեեստրի ստեղծում:.....	44
Գործողություն 21. Հանրային նշանակության կազմակերպությունների իրավական կարգավիճակի հստակեցում և դրանցում կոռուպցիոն ռիսկերի նվազեցման գործիքակազմի ներդրում՝ այդ թվում առկա կոռուպցիոն ռիսկերի վերհանում և դրանց հաղթահարման մեխանիզմների ներդրում:	47
Գործողություն 22. Գործարար ոլորտում հակակոռուպցիոն համապատասխանության պահանջների ընդունման խթանում:	48

Գործողություն 23. Գնումների ոլորտի բարելավում:.....	49
Գործողություն 24. Իրավաբանական անձանց իրական սեփականատերերի ինստիտուտի ներդրում:.....	50
Գործողություն 25. Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության ոլորտի վերաբերյալ օրենսդրության կատարելագործում:	52
ՈԼՈՐՏ 2.3. ԿՈՌՈՒՊՑԻԱՅԻ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՈՒՄ (էլեկտրոնային կառավարման գործիքների ներդրում, պետական կառավարման գործընթացին հասարակության մասնակցության մեխանիզմների ներդրում և կատարելագործում, վարչարարության պարզեցում)	54
Գործողություն 26. Քաղաքացիների դիմումների, բողոքների, հարցումների թեժ գծի միասնական հարթակի ներդրում	54
Գործողություն 27. Իրավական ակտերի նախագծերի մշակման գործընթացին հասարակության մասնակցայնության ապահովման արդյունավետության բարձրացում:	55
Գործողություն 28. Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից քաղաքացիներին առավել շատ մատուցվող ծառայությունների վերաբերյալ մատչելի տեղեկատվություն ստանալու գործիքակազմի ներդրում:.....	57
Գործողություն 29. Միասնական օպերատորների sso.am էլեկտրոնային համակարգի արդիականացում և e-gov.am-ի շրջանակներում էլեկտրոնային հարթակի ներդրում: 58	
Գործողություն 30. «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի շրջանակներում պահանջվող տեղեկատվության պրոակտիվ հրապարակման միասնական հարթակի ստեղծում	59
Գործողություն 31. Ազդարարման համակարգի շարունակական կատարելագործում: 60	
ՈԼՈՐՏ 3. ԿՈՌՈՒՊՑԻՈՆ ԳՈՐԾԵՐԻ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ.....	62
Գործողություն 34. Կոռուպցիոն առանձին հանցագործությունների, այդ թվում՝ ապօրինի հարստացման, քննության մեթոդիկայի մշակում, մշակված մեթոդիկայի հիման վրա քրեական հետապնդման մարմինների վերապատրաստում:.....	64
Գործողություն 35. Կոռուպցիոն հանցագործությունների մասին վիճակագրության համալրում:	65
Գործողություն 36. Պետական մարմինների էլեկտրոնային բազաներին քրեական հետապնդման մարմինների հասանելիության ապահովում էլեկտրոնային հարցման եղանակով:	66
Գործողություն 38. Կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության և բացահայտման շրջանակում միջազգային համագործակցության ամրապնդում:	69
Գործողություն 40. Կոռուպցիոն իրավախախտումների համար իրավաբանական անձանց քրեական պատասխանատվության ենթարկելու ինստիտուտի ներդրում: ...	72

Գործողություն 41. «Օպերատիվ-հետախուզական գործունեության մասին» օրենքի 30-րդ հոդվածով սահմանված իրավակարգավորումների և իրավակիրառ պրակտիկային համապատասխանեցման նախադրյալների ստեղծում:	73
ՈԼՈՐՏ 4. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԻՐԱԶԵԿՈՒՄ ԵՎ ՀԱԿԱԿՈՌՈՒՊՏԻՈՆ ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ	75
Գործողություն 42. Հանրային իրազեկման տարեկան արշավի ծրագրի մշակում, հաստատում և իրականացում:	75
Գործողություն 43. «Հակակոռուպցիոն քաղաքականության հիմունքներ» առարկայի ներառում բոլոր բարձրագույն ուսումնական և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների դասավանդման մոդուլներում:	77
ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն	77
Գործողություն 44. Ավագ դպրոցում հակակոռուպցիոն կրթության իրականացում:...	78
ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն	78
Գործողություն 45. Քաղաքացիական ծառայության համակարգում իրականացվող բարեփոխումների վերաբերյալ իրազեկվածության բարձրացում, վերապատրաստումների իրականացում՝ այդ թվում կոռուպցիայի կանխարգելման, բարեվարքության, «Մարդու իրավունքներ» թեմայով:	79
Գործողություն 46. Քաղաքացիական ծառայողների համար հեռավար ուսուցման մոդուլների մշակում:	80
Գործողություն 47. Թափուր պաշտոնների համալրման մրցույթների թեստավորման փուլի օնլայն հեռարձակում:	81
ՈԼՈՐՏ 5. ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄ, ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԴՐԱ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ	83
Գործողություն 48. Կոռուպցիայի, հանրային վստահության մակարդակի և հակակոռուպցիոն միջոցառումների ազդեցության վերաբերյալ պարբերական հարցումների իրականացում հասարակության շրջանում, հարցումների արդյունքների հրապարակում:	83
ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	85
1. ՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐ	85
2. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐ	88
3. ՄԵԹՈԴԱԿԱՆ ՆԿԱՏԱՌՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐ	88
4. ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱՀԱՆԳՈՒՄ	89

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐ

ԱԺ	Ազգային ժողով
ԱՄՆ ՄՁԳ	Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Միջազգային զարգացման գործակալություն
ԱՆ	Արդարադատության նախարարություն
ԵԽ	Եվրոպայի խորհուրդ
ԵՄ	Եվրոպական միություն
ԶԼՄ	Զանգվածային լրատվության միջոց
ԻՀԱ	Իրավաբանների հայկական ասոցիացիա
ԿԳՄՍ	Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն
ԿԿՀ	Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով
ՀԿ	Հասարակական կազմակերպություն
ՀԿԿ	Հակակոռուպցիոն կոմիտե
ՀՀ	Հայաստանի Հանրապետություն
ՄԱԶԾ	ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագիր
ՊԵԿ	Պետական եկամուտների կոմիտե
ՏԻՄ	Տեղական ինքնակառավարման մարմին
ՏԿԵՆ	Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն
ՏՀԶԿ	Տնտեսական համագործակցության և զարգացման կազմակերպություն
ՔՀԿ	Քաղաքացիական հասարակության կազմակերպություն
ՖԻՄՔ	Ֆոկուս խմբային քննարկում

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

«ՀՀ Կառավարությունը 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ին հաստատեց «ՀՀ հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը» (այսուհետ նաև՝ Հակակոռուպցիոն ռազմավարություն կամ Ռազմավարություն): Հակակոռուպցիոն ռազմավարության հիմնական նպատակը՝ կոռուպցիայի դեմ պայքարի ոլորտում ՀՀ Կառավարության հոչակած հայեցակարգային կանխադրույթների ու սկզբունքների հետևողական կենսագործումն է, այդ թվում՝ կոռուպցիան ծնող պատճառների վերահանումը և դրանց վերացումը, կոռուպցիայի նկատմամբ հասարակության և հանրային ծառայողների անհանդուրժողական վերաբերմունքի սերմանումը և տարածումը, կոռուպցիայի համատարած և շարունակական նվազեցումը:

Ռազմավարությունը նախատեսում է 48 միջոցառում, որոնցից 2-ն արդեն ամբողջությամբ ավարտվել են, իսկ մնացյալ 46-ը ենթակա են պարբերական կատարման մինչև 2022 թ.: Միջոցառումները բաժանված են երեք մեծ խմբերում, բովանդակային առումով ընդգրկում են կոռուպցիայի դեմ պայքարի երեք հիմնայունները. կոռուպցիայի կանխարգելում, հակակոռուպցիոն կրթություն, պատժի անխուսափելիություն:

Իրականացման ենթակա գործողությունները ներկայացված են հինգ ոլորտներում՝ ներառելով ընդհանուր թվով 46 գործողություն, որոնցից 6-ը՝ Հակակոռուպցիոն ինստիտուցիոնալ համակարգի զարգացման, 24-ը՝ Կոռուպցիայի կանխարգելման, 6-ը՝ Կոռուպցիոն գործերի քննության, 6-ը՝ Հանրային իրազեկման և հակակոռուպցիոն կրթության և 1-ը՝ Մշտադիտարկման, հսկողության և դրա վերաբերյալ հանրային հաղորդակցության ոլորտներում:

Աղյուսակ 1. Հակակոռուպցիոն ռազմավարության ոլորտները և 2021 թվականին իրականացման ենթակա գործողությունների թիվը

Ոլորտներ	2021 թվականին իրականացման ենթակա գործողությունների թիվը
Ոլորտ 1: Հակակոռուպցիոն ինստիտուցիոնալ համակարգի զարգացում	6
Ոլորտ 2: Կոռուպցիայի կանխարգելում	24
Ոլորտ 3. Կոռուպցիոն գործերի քննություն	6
Ոլորտ 4. Հանրային իրազեկում և հակակոռուպցիոն կրթություն	6
Ոլորտ 5. Մշտադիտարկում, հսկողության և դրա վերաբերյալ հանրային հաղորդակցություն	1
Ընդամենը 2021 թվականին իրականացման ենթակա	46

Ներառական ռազմավարություն ունենալու անհրաժեշտությունից ելնելով՝ Ռազմավարությունը հատուկ կարևորում է հակակոռուպցիոն քաղաքականության իրագործման գործընթացին քաղաքացիական հասարակության և քաղաքացիների ակտիվ ներգրավվածությունը և հանրային վերահսկողության անհրաժեշտությունը: Այս տեսանկյունից հարկ է նշել, որ Ռազմավարությունը նախատեսում է միջոցառումների իրականացման նկատմամբ մշտադիտարկում՝ ինչպես պետության, այնպես էլ հասարակական կազմակերպությունների կողմից:

Այսպիսով, ի կատարումն Ռազմավարության միջոցառումների ծրագրի 48-րդ կետով սահմանված գործողության¹՝ Իրավաբանների հայկական ասոցիացիան՝ համագործակցելով Հայաստանի ՔՀԿ-ների հակակոռուպցիոն կոալիցիայի հետ, ներկայացնում է ՀՀ Հակակոռուպցիոն ռազմավարության և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառման ծրագրի 2021 թվականին իրականացման ենթակա գործողությունների կատարման մշտադիտարկման արդյունքները: Մշտադիտարկման հիմնական նպատակն է՝ Ռազմավարության միջոցառումների ծրագրի իրականացման ընթացիկ իրավիճակի և արձանագրված առաջընթացի գնահատումը: Մշտադիտարկման իրականացման համար իրականացվել են տեղեկատվության հարցումներ համապատասխան պետական գերատեսչություններից, ուսումնասիրվել են առկա փաստաթղթերը, մոնիթորինգային զեկույցները, ինչպես նաև իրականացվել է ութ ֆոկուս խմբային քննարկում գործողությունների իրականացման համար պատասխանատու պետական գերատեսչությունների և ՔՀԿ-ների, ոլորտային փորձագետների, իրավաբանների շրջանում: Մշտադիտարկման դաշտային աշխատանքներն իրականացվել են 2022 թվականի հունվար-փետրվար ամսին:

¹ Գործողությունը ներառում է՝ կոռուպցիայի, հանրային վստահության մակարդակի և հակակոռուպցիոն միջոցառումների ազդեցության վերաբերյալ պարբերական հարցումների իրականացում հասարակության շրջանում, հարցումների արդյունքների հրապարակում:

ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ ՄԵԹՈԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ա. Մշտադիտարկման նպատակներ

Ռազմավարության գործողությունների ծրագրերի մշտադիտարկման և գնահատման նպատակներն են՝

- 1) գնահատել «ՀՀ Հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագրի՝ 2021 թվականին իրականացման ընթացակարգի գործողությունների կատարման ընթացիկ իրավիճակը և առաջընթացը,
- 2) պարզել այն գործողությունները, որոնք կատարվել են ժամկետների խախտմամբ, կատարվել են ամբողջությամբ, մասնակի կամ չեն կատարվել և դրանց պատճառները, իրականացման բացերը և թերությունները,
- 3) գնահատել Գործողությունների ծրագրի իրականացման գործընթացն ընտրված թիրախային ոլորտների համար՝ գործողությունների իրականացման որակական տեսանկյունից:

բ. Գնահատման աղյուսակ

Ընդհանուր առմամբ, ՀՀ Հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագրի՝ 2021 թվականին իրականացման գործողությունները վերաբերում են հետևյալ խումբ գործողություններին՝

- օրենսդրական փաթեթների մշակում, շրջանառում և ներկայացում համապատասխան մարմիններ,
- հակակոռուպցիոն մարմինների, աշխատանքային խմբերի, մասնագիտացված դատարանների, հանձնաժողովների, վարչությունների ձևավորում և կարողությունների զարգացում,
- հակակոռուպցիոն միջոցառումների ծրագրերի, ներքին բարեվարքության գործողությունների ծրագրերի, վարքագծի տիպային կանոնների մշակում և իրականացում,
- պետական պաշտոններ և պետական ծառայության պաշտոններ զբաղեցնող անձանց վարձատրության համակարգերի բարեփոխումներ,
- վերապատրաստման ծրագրերի մշակում և դրանց իրականացում,
- քաղաքացիների դիմումների, բողոքների ստացման համակարգերի, տվյալների թափանցիկության և հրապարակման համակարգերի, ներքին օպերացիոն համակարգերի արդիականացում և արդյունավետության բարձրացում,
- հակակոռուպցիոն գործիքակազմերի մշակում և ներդրում հանրային և մասնավոր ոլորտներում,
- Ռազմավարությամբ և դրանից բխող գործողությունների ծրագրերով նախատեսված միջոցառումների մշտադիտարկում:

ՀՀ հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագրի՝ 2021 թվականին իրականացման ենթակա

գործողությունների, ինչպես նաև դրանց սպասվող արդյունքների ուսումնասիրությունը թույլ է տալիս այս գործողությունների իրականացումը գնահատող ցուցանիշները բաժանել երկու խմբի, ինչպես ներկայացված է ստորև՝

› **Ընթացակարգային ցուցանիշներ**

Ընթացակարգային ցուցանիշներն ընդհանուր առմամբ անդրադառնում են այն գործողություններին, որոնք ուղղված են որոշակի ընթացակարգերի ավարտին, օրինակ՝ իրավական փաստաթղթի նախագիծը Վարչապետի աշխատակազմ կամ Ազգային ժողով ներկայացնելը, վերլուծության կամ ուսումնասիրության իրականացումը և հաշվետվության հրապարակումը, հակակոռուպցիոն կանոնակարգերի ներդրումը և այլն: Ընթացակարգային ցուցանիշները վերաբերում են ելքային մակարդակի արդյունքներին և գնահատվում են արդյունքի վրա հիմնված մշտադիտարկման (անգլերեն՝ results-based monitoring) հիման վրա: Ակնկալվում է, որ 2021 թվականի ընթացքում իրականացվելիք գործողությունները գնահատման իրականացման ժամանակահատվածում, որն է՝ 2022 թվականի փետրվար-մարտ ամիսները, արդեն իսկ պետք է ավարտված լինեն: Համապատասխանաբար, մոնիթորինգը արձանագրում է, թե արդյոք գործողությունների ծրագրերով նախատեսված ընթացակարգերը ժամանակին իրականացվել են, և արդյոք կան սահմանված ժամկետից նշանակալի անհամապատասխանություններ և շեղումներ: Անհրաժեշտ է նշել, որ գործողությունների ծրագիրն ընդգրկում է հիմնականում ընթացակարգային ցուցանիշներ ենթադրող գործողություններ: Ընթացակարգային ցուցանիշների դեպքում մշտադիտարկումն արձանագրում է՝ թե որ փուլում է գտնվում գործընթացը:

Ընթացակարգային ցուցանիշների կատարողականի գնահատման համար առանձնացվել են գնահատման հետևյալ կատեգորիաները՝

- **Գործողությունը կատարված է ամբողջությամբ** – գործողությունը գնահատվում է «կատարվել է ամբողջությամբ», եթե մշտադիտարկման խմբին ներկայացվել են կամ հասանելի են դարձել վկայող փաստեր (անգլերեն՝ evidence) առ այն, որ գործողությունը կատարվել է ամբողջությամբ ռազմավարության գործողությունների ծրագրով սահմանված ժամկետում:
- **Գործողությունը կատարվել է մասնակի** - գործողությունը գնահատվում է «կատարվել է մասնակի», եթե մշտադիտարկման խմբին ներկայացվել են կամ հասանելի են եղել վկայող փաստեր առ այն, որ գործողության կատարման ուղղությամբ արձանագրվել է նշանակալի առաջընթաց, սակայն այն դեռևս ամբողջությամբ ավարտված չէ:
- **Գործողությունը չի կատարվել** - գործողությունը գնահատվում է «չկատարված», եթե գործողության արդյունքային ցուցանիշը չի կատարվել մշտադիտարկման պահի դրությամբ (փետրվար 2022 թվական) կամ տվյալ գործողության վերաբերյալ մշտադիտարկման խմբին որևէ տեղեկատվություն չի տրամադրվել:
- **Առկա չէ տեղեկատվություն** - գործողությունը գնահատվում է «առկա չէ տեղեկատվություն», եթե գործողության վերաբերյալ մշտադիտարկման խմբին տրամադրվել է որոշակի տեղեկատվություն, սակայն այն բավարար չէ

գնահատելու գործողության կատարման կարգավիճակը և/կամ ժամկետները և այդ կապակցությամբ լրացուցիչ տեղեկություններ չեն տրամադրվել:

- **Գործողությունը կասեցված է** - գործողությունը գնահատվում է «կասեցված է», եթե գործողության կատարման ընթացքում հայտնի են դարձել հանգամանքներ, որոնք որոշակի ժամանակահատվածում անհնար են դարձնում գործողության կատարումը և գործողության կասեցված լինելը ամրագրվել է իրավական որևէ փաստաթղթում կամ որոշմամբ:

Յուրաքանչյուր ոլորտի համար այս գնահատման ընթացքում փորձագիտական թիմի կողմից հաշվարկվել է **կատարողական ցուցանիշ**, որն իրենից ներկայացնում է «ամբողջությամբ կատարված» գործողությունների հարաբերակցությունը տվյալ ոլորտում հաշվետու ժամանակահատվածում նախատեսված ընդհանուր գործողությունների թվին:

› **Որակական ցուցանիշներ**

Որակական ցուցանիշներն անդրադառնում են **ազդեցության մակարդակի արդյունքներին** և Գործողությունների ծրագրերի ներքո իրականացվող գործողությունը կապում են սպասվող արդյունքների և ռազմավարական նպատակների հետ: Այս ցուցանիշները գնահատվելու են մոնիթորինգային խմբի փորձագետների կողմից և վերաբերելու են ընդունված, մշակված իրավական ակտերի համապատասխանությանը գործողությունների ծրագրերով նախանշված ոլորտներին, ռազմավարական նպատակներին, սպասվող արդյունքներին և ելքային իրավիճակում ներկայացված խնդիրների հասցեագրման պոտենցիալին: Ի լրումն, այս ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը համադրվել է ՖԽՔ-ների և խորացված հարցազրույցների արդյունքում դուրսբերված տեղեկատվության հետ: Այս ցուցանիշների կատարողականի գնահատման համար առանձնացվել է գնահատման մեկ չափորոշիչ, այն է համապատասխանության չափորոշիչը:

Համապատասխանության չափորոշիչը վերաբերում է նրան, թե արդյոք ընդունված իրավական ակտերի, իրավական ակտերում կամ օրենսդրական նախագծերում իրականացված փոփոխությունների ուղղությունը համապատասխանում է ռազմավարական նպատակներով սահմանված ուղղությանը: Եթե այո, ապա գործողությունը գնահատվում է «**համապատասխանում է**»: Եթե նշված ուղղություններից առնվազն մեկով առկա է անհամապատասխանություն, ապա գործողությունը գնահատվում է «**չի համապատասխանում**»: Այս զեկույցի շրջանակներում որակական գնահատման է ենթարկվել մեկ գործողություն, այն է՝ «Գործողություն 2. Կոռուպցիոն հանցագործությունների բացահայտման, քննության գործառույթներով օժտված և անկախության բավարար երաշխիքներ ունեցող հակակոռուպցիոն իրավապահ մարմնի՝ Հակակոռուպցիոն կոմիտեի ձևավորում և բնականոն գործունեության ապահովում» գործողությունը՝ Ոլորտ 1-ի՝ «Հակակոռուպցիոն ինստիտուցիոնալ համակարգի զարգացում» ներքո: Այս գործողության ընտրությունը հիմնված է դրա հանրային նշանակությամբ և այն հանգամանքով, որ այս կառույցի

ստեղծումը ենթադրում է հակակոռուպցիոն ինստիտուցիոնալ նոր համակարգի ներդրում:

բ. Գնահատման մեթոդներ

Հետազոտական նպատակներին հասնելու համար կիրառվել է **մեթոդների համադրման մոտեցումը**: Տվյալները հավաքագրվել են առաջնային և երկրորդային աղբյուրներից: Հետազոտության մեթոդները ներառում են տեղեկատվության հարցումը, գրասենյակային ուսումնասիրությունը/փաստաթղթերի վերլուծությունը, ֆոկուս խմբային քննարկումները շահագրգիռ կողմերի հետ (ՖԽԲ-ներ) և փորձագիտական հարցազրույցները: Դաշտային աշխատանքներն իրականացվել են 2022 թվականի փետրվար-մարտ ամիսներին:

Հաշվի առնելով համաճարակային իրավիճակը երկրում՝ տեղում դեմ առ դեմ հարցազրույցներ և ֆոկուս խմբային քննարկումներ չեն իրականացվել, այլ քննարկումներն իրականացվել են առցանց՝ «Zoom» հարթակի կիրառությամբ: Հետազոտության առանձին մեթոդները ներկայացված են ստորև.

Գրասենյակային ուսումնասիրություն/փաստաթղթերի վերլուծություն և տեղեկատվության հարցում: 2021 թվականի ընթացքում իրականացվելիք գործողությունների վերաբերյալ տեղեկատվությունը հավաքագրվել է գրասենյակային ուսումնասիրության/փաստաթղթերի վերլուծության և տեղեկատվության հարցման միջոցով: Այս մեթոդների միջոցով տեղեկատվություն է հավաքագրվել **ելքային մակարդակի ցուցանիշների** վերաբերյալ:

Ընդհանուր առմամբ, 40-ից ավել տեղեկատվության հարցում է ուղարկվել թվով 20 պետական և այլ շահագրգիռ կառույցների, որոնց վերաբերյալ արդյունքները ներկայացված են ստորև աղյուսակով:

Աղյուսակ 2. Մշտադիտարկման իրականացման նպատակով տեղեկատվության հարցումներ ստացած իրավասու մարմինները/կառույցները և մարմինները և համագործակցության բնույթը

	Տեղեկատվություն տրամադրած իրավասու մարմինները/կառույցները	Տեղեկատվություն տրամադրումը մերժած իրավասու մարմինները/կառույցները
	<ul style="list-style-type: none"> Վարչապետի աշխատակազմ Արդարադատության նախարարություն Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն Կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն Ֆինանսների նախարարություն Քաղաքացիական ծառայության գրասենյակ 	<p>Բարձրագույն դատական խորհուրդ <i>(Մշտադիտարկման իրականացման ընթացքում ԲԴԽ-ը և Դատական դեպարտամենտը չեն ապահովել հանրային հաշվետվողականություն, չեն տրամադրել հայցվող տեղեկատվությունը և հրաժարվել են համագործակցել մշտադիտարկումն իրականացնող խմբի հետ)</i></p>

	Կենտրոնական բանկ	
	Հակակոռուպցիոն կոմիտե	
	Արդարադատության ակադեմիա	
	ԷԿԵՆԳ ՓԲԸ	
	Ազգային ժողով	
	Ոստիկանություն	
	Գլխավոր դատախազություն	
	Հատուկ քննչական ծառայություն	
	Քննչական կոմիտե	
	Ազգային անվտանգության ծառայություն	
	Մարդու իրավունքների պաշտպան	
	Էկոնոմիկայի նախարարություն	
	Մրցակցության պաշտպանության հանձնաժողով	
	Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով	
Ընդհանուր	23	1

Առցանց հարցազրույցներ առանցքային տեղեկատուների հետ և ՖԽՔ-ներ:
Ընթացակարգային ցուցանիշները գնահատվել են հետազոտական որակական մեթոդների միջոցով, մասնավորապես, առանցքային տեղեկատուների հետ հարցազրույցների և ՖԽՔ-ների միջոցով:

Առանցքային տեղեկատուների հետ հարցազրույցները և ՖԽՔ-ները իրականացվել են այն կոնտակտային անձանց հետ, ովքեր ներգրավված են ռազմավարության գործողություններում որպես կատարող կամ համակատարող կողմ՝ ներառելով հաշվետու ժամանակահատվածում իրականացման ենթակա բոլոր գործողությունները: ԱՏՀ-ները և ՖԽՔ-ներն իրականացվել են այդ գործողությունների իրականացման համար պատասխանատու պետական մարմինների, այլ շահագրգիռ կառույցների, ինչպես նաև Հայաստանի ՔՀԿ-ների հակակոռուպցիոն կոալիցիայի անդամների, ՔՀԿ ներկայացուցիչների, իրավաբանների, փաստաբանների, և անհատ փորձագետների հետ: Ընդհանուր թվով իրականացվել է 8 ՖԽՔ, որոնցից 4-ը պետական գերատեսչությունների ներկայացուցիչների, 4-ը՝ ՔՀԿ-ների ներկայացուցիչների, իրավաբանների, փաստաբանների հետ՝ ներառելով մասնակիցներ ինչպես Երևանից, այնպես էլ մարզերից:

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ 2019-2022 ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ
ՀԱԿԱԿՈՌՈՒՊՏԻՈՆ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ 2021
ԹՎԱԿԱՆԻ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻ ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ
ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐ**

ՈԼՈՐՏ 1: ՀԱԿԱԿՈՌՈՒՊՑԻՈՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՑԻՈՆԱԼ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ

2021թ.	
ՆԱԽԱՏԵՍՎԱԾ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԹԻՎԸ	6
ՈՐԻՑ ԿԱՏԱՐՎԱԾ	1
ՈՐԻՑ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՄԱՍՆԱԿԻ	4
ՈՐԻՑ ԶԿԱՏԱՐՎԱԾ	1
ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇ	17%

Գործողություն 1. Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի ձևավորում և բնականոն գործունեության ապահովում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
1	Հանձնաժողովի գործառույթների շրջանակների ընդլայնման վերաբերյալ օրենսդրական փաթեթը ներկայացվել է Ազգային ժողով: Աշխատակազմի հաստիքների թիվն ավելացել է:	ՀՀ ԱՆ Վարչապետի աշխատակազմ ՀՀ ազգային ժողով (համաձայնությամբ) Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով (համաձայնությամբ)	Ամբողջությամբ կատարված է: Հանձնաժողովի լիազորությունների ընդլայնմանն ուղղված օրենսդրական փաթեթը Ազգային ժողովի կողմից ընդունվել է: Իրավական ակտերի փոփոխության արդյունքում ավելացել է Հանձնաժողովի հաստիքների թիվը:

Համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվության,² սույն միջոցառման շրջանակներում Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի (այսուհետ՝ ԿԿՀ կամ Հանձնաժողով) լիազորությունների ընդլայնմանն ուղղված օրենսդրական փաթեթն ԱԺ-ի կողմից ընդունվել է 2021 թվականի հունվարի 19-ին: Զուգահեռաբար, իրավական ակտերի փոփոխության արդյունքում ընդլայնվել է Հանձնաժողովի հաստիքները՝ 40-ից հասնելով 55-ի:

² Վերանշյալ հաշվետվությունների առնանց տարբերակները հնարավոր է գտնել հետևյալ հղմամբ՝ https://www.moj.am/legal/browse/h_reports/

Շահագրգիռ մարմինների հետ ՖԽԲ-ի ժամանակ արդարադարձ կատարվեց պաշտոնատար անձանց բարեվարքության վերաբերյալ ԿԿՀ-ի տված եզրակացությունների գաղտնիությանը: Այսպես, ԿԿՀ-ի կողմից հրապարակվող հաշվետվությունների մեջ բարեվարքության գնահատում անցած անձանց մասին տեղեկատվություն չի հրապարակվում, այն պարունակում է ընդհանուր բնույթի տեղեկատվություն տարվա ընթացքում բարեվարքության եզրակացությունների թվի, դրանց առնչությամբ որոշում կայացնող մարմնի գերատեսչությունների թվի վերաբերյալ: Պետական համապատասխան մարմինների ներկակայացուցիչների կողմից նշվեց, որ այս թեմայով բազմիցս քննարկումներ են եղել, այդ թվում միջազգային գործընկերների հետ: Ներկայումս քննարկվում է եզրակացության եզրափակիչ մասի հրապարակման նպատակահարմարությունը, քանի որ եզրակացության ամբողջական հրապարակումը խնդրահարույց է համարվում անձնական տվյալների պաշտպանության տեսանկյունից:

Ինչ վերաբերում է վիճակագրությանը, ապա 2021 թվականի առաջին կիսամյակում կատարվել է 15 անձի բարեվարքության ուսումնասիրություն, երկրորդ կիսամյակում՝ 88, հավաքագրված տվյալները մուտքագրված են: Առաջիկայում նախատեսվում է դատավորների մասով 45, դատավորների թեկնածուների, Հակակոռուպցիոն կոմիտեի օպերատիվ և ինքնավար պաշտոն զբաղեցնող միջինում 150 անձանց բարեվարքության շուրջ ուսումնասիրություն կատարել: 2021 թվականի սկզբին ապօրինի ծագում ունեցող գույքի հարցերով դատախազների թեկնածուներից և դատավորների թեկնածուներից բացի ավելացել են բոլոր ատյանների դատավորները, դատախազի առաջխաղացման ցուցակում ընդգրկված բոլոր թեկնածուները, նաև Հակակոռուպցիոն կոմիտեում մասնագիտական պաշտոն զբաղեցնող անձինք: Հանձնաժողովում բարեվարքության ստուգման ենթակա անձանց թվի նշանակալի աճի հետ է կապված մարդկային ռեսուրսների բաշխման խնդիրը: Ստացվում էր, որ մեկ աշխատողը միջինում մեկ ամսվա ընթացքում պետք է կատարեր 60 հոգու բարեվարքություն ստուգում, ինչը արդյունավետ և ճշգրիտ լինել չի կարող: Ուստի առաջացել է հաստիքացուցակը համալրելու կարիք: Սրա կապակցությամբ, ՖԽԲ-ի ժամանակ հարց բարձրացվեց, թե Հանձնաժողովի կողմից Ռազմավարության միջոցառումների ծավալի վերջնական կատարման համար կա արդյոք որոշակի հատկորոշած սահման, ըստ որի արդեն գործի են դրվում գնահատման ցուցիչները, և արդյոք կա հատուկ հաշվարկ թե՛ ինչպիսի և որքան ռեսուրս է (այդ թվում՝ և՛ մարդկային, և՛ ֆինանսական, և՛ նյութատեխնիկական) հարկավոր Հանձնաժողովին՝ իրենց վերապահված գործառույթները ամբողջապես իրականացնելու համար: Ի պատասխան ԿԿՀ-ի նախագահը նշեց, որ հաստիքակազմի ցուցակի կազմումը կատարվել է նվազագույն տարբերակով: Սակայն, ԿԿՀ-ի լիազորությունների ընդլայնմանը զուգահեռ կարիք է առաջանում մեծացել նաև տարբեր վարչությունների աշխատողների թիվը, օրինակ՝ բարեվարքության ստուգման և հայտարարագրերի վերլուծության վարչությունները:

Խոսելով ԿԿՀ-ի ինստիտուցիոնալ անկախության, դրա իրավական կարգավիճակի փոփոխման, ինչպես նաև գործունեության արդյունավետության մասին, նշվեց, որ ներկայումս քննարկումներ են տարվում ԿԿՀ-ի անձնակազմի համալրման, բյուջեի ձևավորման, իրավական կարգավիճակի փոփոխման շուրջ՝ որպես ինստիտուցիոնալ անկախության երաշխիք:

Շահագրգիռ կողմերի (ՔՀԿ-ներ, փաստաբաններ, իրավաբաններ) ՖԽԲ-ի ընթացքում քննարկվեցին մի շարք հարցեր, որոնք վերաբերում էին Հանձնաժողովի աշխատանքի թափանցիկությանը, իրավասություններին, կատարված աշխատանքների արդյունքներին և այլն: Մասնավորապես, շահագրգիռ կողմերը նշեցին, որ անհրաժեշտություն կա բարելավել Հանձնաժողովի աշխատանքի թափանցիկությունը և տեսանելիությունը, հանրության հետ աշխատանքը: Համաձայն մասնակիցների՝ Հանձնաժողովը կարիք ունի պարբերաբար ներկայանալ հանրության առջև՝ իր կատարած աշխատանքների արդյունքներով:

Այսպիսով՝ գործողությունը կատարված է ԱՄԲՈՂՋՈՒԹՅԱՄԲ:

Գործողություն 2. Կոռուպցիոն հանցագործությունների բացահայտման, քննության գործառույթներով օժտված և անկախության բավարար երաշխիքներ ունեցող հակակոռուպցիոն իրավապահ մարմնի՝ Հակակոռուպցիոն կոմիտեի ձևավորում և բնականոն գործունեության ապահովում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
2	Հակակոռուպցիոն կոմիտեն ձևավորվել է: Հակակոռուպցիոն կոմիտեին տրամադրվել է առանձին տարածք, բյուջետային ինքնուրույն ֆինանսավորում, գործառույթների իրականացման համար անհրաժեշտ գործիքակազմ:	<p style="text-align: center;">ՀՀ ԱՆ</p> <p>ՀՀ գլխավոր դատախազություն (համաձայնությամբ)</p> <p>ՀՀ քննչական կոմիտե (համաձայնությամբ)</p> <p>ՀՀ հատուկ քննչական ծառայություն (համաձայնությամբ)</p> <p>ՀՀ ոստիկանություն</p> <p>ՀՀ ֆինանսների նախարարություն</p>	<p style="text-align: center;">Կատարված է մասնակի:</p> <p>Հակակոռուպցիոն կոմիտեն ձևավորվել է: Կոմիտեին տրամադրվել է առանձին տարածք, բյուջետային ինքնուրույն ֆինանսավորում, գործառույթների իրականացման համար անհրաժեշտ գործիքակազմ:</p> <p>Մասնագիտացված ստորաբաժանումների աշխատակիցները չեն վերապատրաստվել:</p>

Ինչպես ներկայացված է «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվությունում, ԱԺ-ի կողմից ընդունվել են Հակակոռուպցիոն կոմիտեի ստեղծմանն ուղղված օրենսդրական ակտերը, Հակակոռուպցիոն կոմիտեն ձևավորվել է, վերջինիս տրամադրվել է առանձին տարածք, բյուջետային ինքնուրույն ֆինանսավորում,

գործառույթների իրականացման համար անհրաժեշտ գործիքակազմ: Միևնույն ժամանակ, ներկայացված է, որ մասնագիտացված ստորաբաժանումների աշխատակիցները չեն վերապատրաստվել:

Ըստ նույն աղբյուրի՝ 2021 թ. սեպտեմբերի 16-ի որոշմամբ Կոմիտեի նախագահը նշանակվել է: Նշանակումն իրականացվել է մրցութային կարգով: 30 անձանց ինքնավար պաշտոններում նշանակվելուց հետո սկսվել է Կոմիտեի գործունեությունը: Կոմիտեի նախագահի կողմից ընդունված ակտերի հիման վրա ձևավորվել է նաև Մրցութային հանձնաժողով, որը աշխատանքներ էր կատարում օպերատիվ հետախուզական գործունեություն իրականացնող անձանց ընտրելու ուղղությամբ: Հայտերի ընդունման ժամկետը մինչև փետրվարի 3-ն էր: Ներկայումս (ժամանակահատվածը վերաբերում է 2022 թ"-ի փետրվար ամսվան) մրցութային հանձնաժողովը ամփոփում է ներկայացված դիմումները, լրացուցիչ փաստաթղթերը և այլն, որից հետո ֆիզիկական պատրաստության ստուգումների, հարցազրույցների 2 փուլեր են իրականացվում: Հավանական է, որ մայիսի սկզբում ամփոփված կլինեն արդյունքները: Հետագայում նաև նախատեսվում է քննիչների համալրման գործընթացը: Համաձայն Կոմիտեի ներկայացուցիչների՝ Կոմիտեի ձևավորումից հետո արդեն կնախատեսվեն վերապատրաստման դասընթացներ, որոնց ծրագրերը ներկայումս մշակվում են: Կսահմանվի նաև վերապատրաստումների ժամանակացույցը:

ՖԻԲ-ի ընթացքում մշտադիտարկման մասնակից փորձագետներից մեկի կողմից բարձրացվեց մտահոգություն այն մասին, որ «Հակակոռուպցիոն կոմիտեի մասին» օրենքում փոփոխություններ են կատարվել, որով Կառավարությանը վերապահվել է Հակակոռուպցիոն կոմիտեի (այսուհետ՝ ՀԿԿ կամ Կոմիտե) նախագահի նշանակումը, իսկ Կոմիտեի նախագահի տեղակալները նշանակվում և ազատվում են Վարչապետի որոշմամբ: Կոմիտեի նախագահի դեպքում մրցութային խորհուրդը կազմում է մրցութային հաղթող ճանաչվածների ցուցակ, որտեղ ներառվում են միավորների հանրագումարի արդյունքով առավելագույն միավորներ ստացած առնվազն երկու և առավելագույնը երեք թեկնածուները, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ մրցութին մասնակցելու հայտ է ներկայացրել մեկ թեկնածու: Ստացվում է, որ Կառավարությանը տրվում է հայեցողական իրավունք՝ Կոմիտեի նախագահին նշանակելու հարցում: Այն ինչ, օբյեկտիվ և անկախ կլիներ, երբ Կառավարությանը ներկայացվեր մրցութային խորհրդի կողմից հաստատված մեկ անձի թեկնածություն, և Կառավարությունը ուղղակի կատարեր արարողակարգային բնույթի նշանակում, և ոչ թե օժտվեր հայեցողական որոշում կայացնելու իրավասությամբ: Կան նաև մտավախություններ, որ այս փոփոխություններով Կառավարությունը Կոմիտեի նախագահի նշանակումը հնարավոր է կատարել է Վարչապետի միանձնյա որոշման հիման վրա:

Հարց բարձրացվեց, թե ինչով է բացատրվում այս փոփոխությունը, երբ Ռազմավարությամբ նախատեսված էր օրենքի ընդունում, որով էլ այս գործընթացը պետք է կարգավորված լիներ, իսկ փոխարենը, փաստացի, անտեսվում են ռազմավարական մոտեցումները՝ ժամանակային լուծումներով: Ի պատասխան, ՀՀ ԱՆ ներկայացուցիչ այս մասով որևէ հիմնավորում չներկայացրեց:

Պետական մարմինների հետ ՖԽԲ-ի ընթացքում մշտադիտարկման մասնակից փորձագետներից մեկի կողմից հարց բարձրացվեց ՀԿԿ նախագահի ընտրության մասով առ այն, թե արդյոք լիակատար կատարվել է բարեվարքության ստուգում՝ նշանակված Կոմիտեի նախագահի վերաբերյալ: Հնչած հարցերին ի պատասխան ներկայացվեց, որ բարեվարքության ստուգման փաստաթղթերն այս պահին գաղտնիության ռեժիմի պայմաններում հրապարակային չեն: Այնուամենայնիվ, բարեվարքության ստուգման ուսումնասիրությունը կատարվել է ամբողջական բաղադրիչներով՝ նույն հարցաթերթիկների կիրառմամբ: Նշվեց նաև, որ Կոմիտեի գործունեությունը հնարավորինս արագ գործարկելու համար անհրաժեշտ են եղել ժամանակավոր լուծումներ, քանի որ օպերատիվ լիազորություններով օժտված պաշտոններում քննիչների ընտրության փուլերն իրականացնելը բավականին երկար գործընթաց է:

Շահագրգիռ կողմերի հետ ՔՖԽ-ի ընթացքում Հայաստանի ՔՀԿ-ների հակակոռուպցիոն կոալիցիայի անդամները վերահաստատեցին իրենց նախկինում հրապարակած այն դիրքորոշումը, որ ՀԿԿ նախագահի ընտրության համար ձևավորված մրցութային խորհուրդը և անցկացված մրցույթը շղարշային էր:³

Ըստ Հաշվետվության՝ ՀԿԿ-ի ձևավորմանն ուղղված իրավական ակտերը քննարկվել են շահագրգիռ մարմինների և ՔՀԿ-ների հետ: «ՀԿԿ մասին» օրենքը և հարակից օրենքների փաթեթը ներկայացվել է հանրային քննարկման իրավական ակտերի նախագծերի հրապարակման միասնական հարթակում՝ www.e-draft.am կայքում, նախագծերի վերաբերյալ կազմակերպվել են հանրային քննարկումներ: Այդուհանդերձ, պետք է նշել, որ շահագրգիռ կողմերը մտահոգույթուն հայտնեցին առ այն, որ մեկ հարց է, որ նախագծերը ներկայացվում են հանրային քննարկման, և բոլորովին այլ, երբ իրավասու մարմինները հաշվի չեն առնում ՔՀԿ-ների կողմից այդ քննարկումների արդյունքում ներկայացված առաջարկությունները և դիտարկումները:

Այսպիսով՝ գործողությունը կատարված է ՄԱՍՆԱԿԻ:

Գործողություն 3. Հակակոռուպցիոն մասնագիտացված դատարանների ստեղծում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
3	Հակակոռուպցիոն մասնագիտացված դատարանները ձևավորվել	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	Կատարված է մասնակի: Հակակոռուպցիոն դատարանի ձևավորման, ինչպես նաև, կոռուպցիոն հանցագործությունների գործերով բողոքարկման

³ <https://armla.am/48868.html>

<p>են: Ապահովված են բավարար մարդկային, վարչական և նյութական ռեսուրսներ մասնագիտացված դատարանների գործունեության ապահովման համար:</p>	<p>ՀՀ ազգային ժողով (համաձայնությամբ) Բարձրագույն դատական խորհուրդ (համաձայնությամբ) Արդարադատության ակադեմիա</p>	<p>ենթակա դատական ակտերի վերանայումն իրականացնող դատավորների նշանակման ուղղված օրենսդրական ակտերն ընդունվել են, անհրաժեշտ ԲԴԽ ընթացակարգային որոշումներն ընդունվել են: Միաժամանակ, սույն միջոցառման դեպքում հարկ է հաշվի առնել, որ աշխատանքների կատարումը ձգձգվել է Հակակոռուպցիոն դատարանի ստեղծմանն ուղղված օրենսդրական ակտերի փաթեթի սահմանադրականության վիճարկման, դրա արդյունքում օրենսդրական ակտերի փաթեթի՝ նախատեսված ժամկետից ուշ ուժի մեջ մտնելու հետևանքով:</p>
--	---	---

ՀՀ ԱԺ-ի կողմից 2021 թվականի ապրիլի 14-ին երկրորդ ընթերցմամբ և ամբողջությամբ ընդունվել են «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգիրք» սահմանադրական օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» օրենքը և հարակից օրենքներում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին օրենքները, որոնցով նախատեսվում է Հակակոռուպցիոն մասնագիտացված դատարանի ստեղծումը: Մասնավորապես, Օրենքի համաձայն՝ Դատարանը գործելու է առնվազն 15 դատավորի թվակազմով, որից առնվազն 10-ը պետք է լինեն կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության գործերով մասնագիտացմամբ, իսկ առնվազն 5-ը՝ հակակոռուպցիոն քաղաքացիական գործերով մասնագիտացմամբ դատավորներ: Համապատասխանաբար ավելացվելու է նաև վերաքննիչ և վճռաբեկ դատարանների թվակազմը:

Օրենքների փաթեթը ՀՀ նախագահի կողմից 2021 թվականի մայիսի 6-ին ներկայացվել է Սահմանադրական դատարան՝ վերջինիս Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու նպատակով: Սույն թվականի հոկտեմբերի 12-ի նիստում ձայների հավասարության հետևանքով ըստ էության Սահմանադրական դատարանի կողմից որոշում չի ընդունվել: Նշվածով պայմանավորված՝ «Սահմանադրական դատարանի մասին» սահմանադրական օրենքի 62-րդ հոդվածի 9-րդ մասի կարգավորումների համատեքստում դիմումը համարվել է մերժված, և քննարկվող իրավական ակտերը ուժի մեջ են մտել սույն թվականի հոկտեմբերի 29-ին:

Այսպիսով, Հակակոռուպցիոն դատարանի ձևավորման, ինչպես նաև, կոռուպցիոն հանցագործությունների գործերով բողոքարկման ենթակա դատական ակտերի վերանայումն իրականացնող դատավորների նշանակման ուղղված օրենսդրական ակտերն ընդունվել են, անհրաժեշտ ԲԴԽ ընթացակարգային որոշումներն ընդունվել են: Միաժամանակ, սույն միջոցառման դեպքում հարկ է հաշվի առնել, որ աշխատանքների կատարումը ձգձգվել է Հակակոռուպցիոն դատարանի ստեղծմանն ուղղված օրենսդրական ակտերի փաթեթի սահմանադրականության վիճարկման, դրա արդյունքում օրենսդրական ակտերի փաթեթի՝ նախատեսված ժամկետից ուշ ուժի մեջ մտնելու հետևանքով:

Ինչպես ցույց է տալիս գործողության իրականացման համար պատասխանատու պետական մարմինների հետ ՖԽԲ-ը, գործողության ոչ լիարժեք կատարումը կապված է դրա սահմանադրականության վիճարկման հետ: 2021 թվականի դեկտեմբերի վերջին ԲԴԽ-ն հրապարակել էր հայտարարություն, որով հրավիրում էր միջազգային փորձագետներին ներգրավվել գործընթացում: Սկսվել է դատավորների թեկնածուների ընտրության գործընթացը: Դեկտեմբերի 10-ին և 11-ին անցկացվեցին գրավոր փուլերը: Մշտադիտարկման իրականացման պահին այն գտնվում էր ամփոփման փուլում: Ըստ ժամանակացույցի՝ նախատեսվում է, որ մայիսին հակակոռուպցիոն մասնագիտացված դատարանը ստեղծված կլինի և կսկսի իր գործունեությունը: Դատավորների բարեվարքության ստուգումը իրականացնում է ԿԿՀ-ն: Իսկ համապատասխան վերապատրաստումներ կանցկացվեն դատարանի ձևավորումից հետո:

Այսպիսով՝ գործողությունը կատարված է ՄԱՍՆԱԿԻ:

Գործողություն 4. ՀՀ Գլխավոր դատախազությունում կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնող վարչության ստեղծում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
4	ՀՀ Գլխավոր դատախազությունում ստեղծվել է կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության նկատմամբ հսկողություն իրականացնող վարչություն:	ՀՀ Գլխավոր դատախազություն (համաձայնությամբ) ՀՀ արդարադատության նախարարություն Արդարադատության ակադեմիա	Կատարված է մասնակի: Գլխավոր դատախազության կազմում ստեղծվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն կոմիտեում մինչդատական վարույթի օրինականության նկատմամբ հսկողության վարչություն:

Համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվության, 2021 թվականի նոյեմբերի 22-ին Գլխավոր դատախազի 2021 թվականի նոյեմբերի 16-ի N 87 հրամանով Գլխավոր դատախազության կազմում ստեղծվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն կոմիտեում մինչդատական վարույթի օրինականության նկատմամբ հսկողության վարչությունը, մինչև հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտը նշված վարչության համալրված հաստիքների 85%-ն արդեն համալրված է, դատախազների 40%-ը անցել են համապատասխան վերապատրաստումներ: Զուգահեռաբար շուրջ 230 դատախազներ անցել են վերապատրաստումներ կոռուպցիայի դեմ պայքարի և կոռուպցիոն

հանցագործությունների քննությանն առնչվող թեմաներով: Այսպիսով, տվյալ միջոցառման շրջանակներում 2021 թվականի համար նախատեսված աշխատանքները կատարվել են մասնակի՝ նկատի ունենալով, որ չի ապահովվել սահմանված քանակի դատախազների վերապատրաստումը:

Համաձայն «Դատախազության մասին» օրենքում առկա հատուկ պահանջի՝ վարչությունում աշխատելու համար իրականացվելու է դատախազների բարեվարքության ստուգում: Ըստ ՀՀ գլխավոր դատախազության ներկայացուցչի՝ Գլխավոր դատախազը նշանակում կատարելուց առաջ նաև հաշվի է առնում Հանձնաժողովի կողմից կատարված բարեվարքության եզրակացությունները: Նախատեսվում էր 13 հաստիք, որից համալրվել է 9 հաստիքը:

Գործողության իրականացման համար պատասխանատու պետական մարմինների հետ ՖԽԲ-ի ընթացքում ներկայացվեց, որ 2019 թվականի հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին տեղի ունեցան դատախազության կառուցվածքային փոփոխություններ՝ պայմանավորված ոչ միայն կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնող վարչության ստեղծմամբ, այլ ուղղված դատախազների ճիշտ և արդյունավետ գործունեությանը՝ թե՛ անվանական, թե՛ բովանդակային փոփոխություններից բխող: Այնուհետև ընդունվեց օրենսդրական փոփոխությունների փաթեթ, որի բաղկացուցիչ մասն էր կազմում Գլխավոր դատախազությունում կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնող վարչության ստեղծումը: ՖԽԲ-ի ընթացքում ներկայացվեց նաև, որ Ռազմավարությամբ սահմանված Գլխավոր դատախազությունում կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնող վարչության ստեղծումից հետո թվով 3 դատախազներ Արդարադատության ակադեմիայում արդեն անցել են համապատասխան վերապատրաստումներ:

Ինչ վերաբերում է գործողության իրականացման ժամկետների խախտմանը, պարզվեց, որ կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության նկատմամբ վերահսկողություն իրականացնող վարչության ստեղծումը իրականացվել է 2021 թվականի երկրորդ կիսամյակում, քանի որ օրենսդրական փաթեթում առկա էր նաև բարեվարքության ստուգման պահանջ սահմանելու կարգավորումը: Այդ փաթեթը հակակոռուպցիոն դատարանի ստեղծմանն ուղղված փաթեթի շրջանակներում է ներառված եղել: Քանի որ օրենսդրական այդ ակտերը ամբողջությամբ են Սահմանադրական դատարանում վիճարկվել, «Դատախազության մասին» օրենքի համապատասխան փոփոխությունը ևս վիճարկման առարկա է դարձել, ինչի արդյունքում վարչությունը ստեղծվել է երկրորդ կիսամյակում:

Շահագրգիռ կողմերի հետ (ՔՀԿ-ներ, փաստաբաններ, իրավաբաններ) ֆոկուս խմբային քննարկման ընթացքում կարծիք ներկայացվեց, որ դատախազների ընտրության մրցույթներում մրցութային հանձնաժողովի անդամների կազմում է նաև ՀԿ սկետորի ներկայացուցիչը, ինչը երաշխիքներ է ստեղծում մրցույթներում հանրային մասնակցության և դրանց նկատմամբ հանրային վերահսկողության ապահովման տեսանկյունից:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ՄԱՍՆԱԿԻ:**

Գործողություն 5. Հակակոռուպցիոն քաղաքականության մշակման համար պատասխանատու մարմինների, հասարակական կազմակերպությունների կարողությունների զարգացում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
5	<p>ՀՀ արդարադատության նախարարության հակակոռուպցիոն քաղաքականությունը մշակող համապատասխան ստորաբաժանման աշխատակիցները, հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչները՝ պարբերաբար վերապատրաստվում են: Իրավասու ստորաբաժանումների գործառույթները հստակ տարանջատված են:</p>	<p>ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմ ՀՀ ԱՆ Մարդու իրավունքների պաշտպան (համաձայնությամբ) Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p>	<p>Կատարված է մասնակի: Արդարադատության նախարարության համապատասխան ստորաբաժանման կարողությունների զարգացման նպատակով իրականացվել են աշխատակիցների վերապատրաստումներ: Հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների համար վերապատրաստումներ չեն անցկացվել:</p>

Համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվության, սույն միջոցառման իրականացման շրջանակներում Հակակոռուպցիոն քաղաքականության մշակման համար պատասխանատու մարմին՝ Արդարադատության նախարարության համապատասխան ստորաբաժանման կարողությունները շարունակաբար զարգանում են, աշխատակիցները վերապատրաստումների են մասնակցում:

Ըստ վերը նշված հաշվետվության՝ կարողությունների զարգացման նպատակով հաշվետու ժամանակահատվածում վարչության աշխատակիցները մասնակցել են թվով 7 միջոցառումների տարբեր թեմաներով: Նախատեսվում է նաև ՄԱԿ-ի կողմից ներգրավել ազգային փորձագետի, որը կաջակցի ՀՀ ԱՆ-ին՝ հակակոռուպցիոն մոնիթորինգի և գնահատման ոլորտում կարողությունների ամրապնդման և կատարելագործման գործում:

ՀԿ-ների ներկայացուցիչների համար վերապատրաստումներ անցկացնելու ուղղությամբ որևէ շոշափելի գործողություն չի կատարվել, ինչը հաստատվեց նաև ՖԽՔ-ների ընթացքում:

Գործողության իրականացման համար պատասխանատու պետական մարմինների հետ ՖԽՔ-ի ընթացքում ներկայացվեց, որ 2022 թվականին նախատեսվում է ՀԿ-ների ներկայացուցիչների հետ իրականացնել կարողությունների զարգացման միջոցառումներ: Դոնորներից և տարբեր կազմակերպություններից, որոնց հետ ՀՀ-ը համագործակցում է, պարբերաբար ստանում են դասընթացներ կազմակերպելու հրավերներ (նվազագույնը 2 ամիսը մեկ)՝ նախարարության և այլ մարմինների ներկայացուցիչների համար: Հաճախ վարչության ողջ անձնակազմը մասնակցում է դրանց: Կարիքը որոշվում է ըստ անձի կատարած գործառույթի:

Հնչեց առաջարկություն զուգակցել ուսուցումները և դոնորների կողմից պետական մարմինների համար կատարվող միջոցառումները: Օրինակ, դոնորները կատարում են պետական մարմինների ներկայացուցիչների համար բաց տվյալներից օգտվելու դասընթաց և կարելի է դրանք նաև կազմակերպել ՀԿ-ների և ԶԼՄ-ների համար:

Շահագրգիռ կողմերի հետ (ՔՀԿ-ներ, փաստաբաններ, իրավաբաններ) ՖԽՔ-ի ընթացքում ներկայացվեց, որ ՀԿ-ների կարողությունների զարգացման կապակցությամբ բազմիցս քննարկումներ կատարվել են և այս գործողության նախաձեռնողությունը եկել է ՀԿ սեկտորից: Այս հարցում իր ներդրումն ու ակտիվ մասնակցությունն է ունեցել Հայաստանի ՔՀԿ-ների հակակոռուպցիոն կոալիցիան, որի նախաձեռնությունների արդյունքում բեղմնավոր գործունեություն է ծավալվել կոռուպցիայի պայքարի ոլորտում և Հակակոռուպցիոն ռազմավարության գործողությունների մեծամասնությունը ներառվել է հենց Կոալիցիայի առաջարկություններով: Համաձայն քննարկման մասնակիցների՝ հակակոռուպցիոն ոլորտում ՀԿ-ների կարիքների գնահատումը պետք է ընթանա մի քանի բաղադրիչներով: Դրանցից է՝ հակակոռուպցիոն կրթությունը, որի տիրապետմամբ ՀԿ-ները կկարողանան ճշգրիտ մոնիթորինգ և մշտադիտարկումներ իրականացնել՝ հիմնվելով արդյունավետ մեթոդների վրա: Անհրաժեշտություն կա լիարժեքորեն օգտագործել ՀԿ-ների պոտենցիալն այս ոլորտում:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ՄԱՍՆԱԿԻ (կատարված է պետական մարմինների մասով, իսկ ՀԿ ներկայացուցիչների մասով՝ ոչ):**

Գործողություն 6. Դոնորների համակարգման մեխանիզմի բնականոն աշխատանքի ապահովում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
6	Յուրաքանչյուր տարի Հակակոռուպցիոն քաղաքականության խորհուրդն անց է կացնում 1 նիստ՝ նվիրված հակակոռուպցիոն ոլորտում դոնորների աշխատանքների համակարգմանը:	«Հ Վարչապետի աշխատակազմ	Կատարված չէ: Հակակոռուպցիոն ոլորտում դոնորների աշխատանքների համակարգմանը նվիրված Հակակոռուպցիոն քաղաքականության խորհրդի նիստ չի անցկացվել:

Համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվության՝ 2021 թվականի ընթացքում ապահովվել է դոնորների համակարգման մեխանիզմի բնականոն գործունեությունը, որի շրջանակում ձևավորվել է աշխատանքային խումբ, տեղի են ունեցել համատեղ հանդիպումներ, կազմվել է դոնորների աշխատանքների համակարգման մատրիցա: Այդուհանդերձ, կատարված գրասենյակային հետազոտությունների արդյունքում, պարզ դարձավ, որը 2021 թվականին Հակակոռուպցիոն քաղաքականության խորհուրդը երկու նիստ է գումարել (փետրվարի 16-ին և հոկտեմբերի 28-ին): Առաջին նիստի ոչ ծավալուն արձանագրությունը հրապարակվել է 2021 թվականի ապրիլի 9-ին,⁴ իսկ երկրորդ նիստինը՝ չի հրապարակվել:⁵ Ըստ հրապարակված պաշտոնական արձանագրության՝ առաջին նիստը⁶ նվիրված չի եղել հակակոռուպցիոն ոլորտում դոնորների աշխատանքների համակարգմանը, այն ներառել է այլ հարցեր: Երկրորդ նիստում նույնպես չեն քննարկվել դոնորների աշխատանքների համակարգմանը նվիրված հարցեր:⁷ Ըստ ՀՀ ԱՆ-ի՝ բովանդակային տեսանկյունից դոնորների համակարգմանն ուղղված աշխատանքները պարբերաբար իրականացվում են ՀՀ ԱՆ-ի կողմից: Հարցին ի պատասխան, թե արդյոք դոնորների հետ աշխատանքի ձևաչափը փոփոխվել է (հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ նիստ տեղի չի ունեցել, սակայն հասարակական և միջազգային կազմակերպությունների հետ աշխատանքային խմբի շրջանակներում կազմակերպվել է քննարկում)՝ ԱՆ ներկայացուցիչը պարզաբանեց, որ այդ քննարկումը ֆորմալ բնույթ չի կրել:

⁴ <https://anti-corruption.gov.am/am/news?content.pid=3>, <https://anti-corruption.gov.am/am/news?content.pid=4>

⁵ <https://anti-corruption.gov.am/am/boardinfo>

⁶ https://anti-corruption.gov.am/am/news_page?content.cid=130

⁷ https://anti-corruption.gov.am/am/news_page?content.cid=132

Սույն միջոցառման իրականացման շրջանակներում ակնկալվող արդյունքով և վերստուգիչ ցուցիչով սահմանված է՝ իրականացվել է տարեկան առնվազն 1 դոնորների համակարգման նիստ, առկա են նիստերի արձանագրությունները, մամլո հաղորդագրությունները տարածված են:

Վերոգրյալից պարզ է դառնում, որ որպես այդպիսին, Հակակոռուպցիոն քաղաքականության նիստ չի գումարվել, դրանք եղել առանձին և կոլեգիալ հանդիպումներ՝ ուղղված որոշակի շրջանակի հարցերի քննարկմանը, և որոնց վերաբերյալ հանրությանը պատշաճ տեղեկություններ չեն տրամադրվել՝ չհաշված ընդհանուր բնույթի տեղեկատվական կարճ հաղորդագրությունները՝ նորությունների տեսքով:

Այսպիսով՝ **գործողությունը ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՉԷ:**

ՈԼՈՐՏ 2: ԿՈՌՈՒՊՑԻԱՅԻ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՈՒՄ

2021թ.	
ՆԱԽԱՏԵՍՎԱԾ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԹԻՎԸ	24
ՈՐԻՑ ԿԱՏԱՐՎԱԾ	6
ՈՐԻՑ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՄԱՍՆԱԿԻ	12
ՈՐԻՑ ՉԿԱՏԱՐՎԱԾ	6
ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇ	25%

000 և ավելի բնակչություն ունեցող տեղական ինքնակառավարման մարմիններում կոռուպցիոն ռիսկերի մշակում և իրականացում:

Ծողովություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
Գնահատումների հիման վրա, ըստ թայն, 15 000 և ավելի ունեցող տեղական կառավարման մարմիններում հակակոռուպցիոն միջոցառումների ծրագրեր	<p>«Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն</p> <p>Տեղական ինքնակառավարման մարմիններ (համաձայնությամբ)</p> <p>«ԱՆ</p> <p>«Գլխավոր դատախազություն (համաձայնությամբ)</p> <p>Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով (համաձայնությամբ)</p> <p>Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p>	<p>Գործողությունը կատարված չէ:</p> <p>ՏԻՄ-երում հակակոռուպցիոն միջոցառումների ծրագրեր ներդրված չեն</p>

Չբացահայտված կատարված աշխատանքների ուսումնասիրությունից պարզ է դառնում, որ թեև 2021 թվականին ծներ իրականացվել են տեղական ինքնակառավարման մարմիններում կոռուպցիոն ռիսկերի գնահատման շաղկապ, կոռուպցիոն ռիսկերի նվազեցման ուղղությամբ, այնուամենայնիվ սույն միջոցառումը գնահատվում է որ միջոցառման ակնկալվող արդյունքով և վերստուգիչ ցուցիչով նախատեսված էր 2021 թվականին 15 000

ունեցող ՏԻՄ-երում վերհանել կոռուպցիոն ռիսկերը, մշակել ծրագրեր և դրանք իրականացնել առնվազն 8 քառորդ 2021 թվականին չեն իրականացվել⁸:

Ենթակի փորձագետների և ՏԿԵՆ-ի աշխատակիցների ջանքերի շնորհիվ մշակվել է ՏԻՄ-երում կոռուպցիոն ռիսկերի մեթոդաբանություն և ինքնագնահատում իրականացնող էլեկտրոնային գործիք: Մշակված գործիքը և էլեկտրոնային գործիքը քննարկվել և մասամբ հավանության է արժանացել նաև ԿԿՀ-ի կողմից: 2021 թվականում նախանշված էր որոշ ՏԻՄ-երում իրականացնել ինքնագնահատման պիլոտային ծրագիր՝ ռիսկերի նվազեցման և բացերի հղկման նպատակով: Նախանշված աշխատանքներն ամբողջապես ավարտին են հասնում խոշորացման գործընթացների հետևանքով, սակայն նախատեսվում է 2022 թվականին պիլոտային ծրագրերը, որոնց կհետևի բուն մեթոդաբանությունների մշակման գործընթացները:

Թյունը ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՉԷ:

Տնօրենների գնահատումների արդյունքների հիման վրա մշակել ոլորտային հակակոռուպցիոն, այդ թվում՝ ներքին գործողությունների ծրագրեր՝ այդ թվում ներառելով նախկինում ընդունված միջոցառումների ծրագրերով նախատեսված գործողություններ:

Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
---------------	---------------------------	------------------------

⁸ Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից իրականացված 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագրից հաստատվելու մասին» N 118-Ն հրամանով:

8	<p>Ռիսկերի գնահատումների արդյունքների հիման վրա մշակվել են ոլորտային հակակոռուպցիոն, այդ թվում՝ ներքին բարեվարքության գործողությունների ծրագրեր՝ այդ թվում ներառելով նախկինում ընդունված միջոցառումների ծրագրերով սահմանված, բայց դեռևս չկատարված գործողություններ</p>	<p>«Վարչապետի աշխատակազմ Պետական կառավարման համակարգի մարմիններ Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով (համաձայնությամբ) Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p>	<p>Գործողությունը կատարված չէ: ԿԿՀ-ի կողմից իրականացվել է պետական կառավարման համակարգի բարեվարքության կազմակերպիչների ինստիտուտի ուսումնասիրություն, գնահատվել են առկա խնդիրները և բացերը: Մշակվել է Պաշտպանության նախարարության համակարգում կոռուպցիոն դրսևորումների կանխարգելման ծրագրի նախագիծը:</p>
---	--	--	--

«Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվությունում այս գործողության հետ կապված նշվում է, որ ԿԿՀ-ի կողմից իրականացվել է պետական կառավարման համակարգի բարեվարքության կազմակերպիչների ինստիտուտի ուսումնասիրություն, գնահատվել են առկա խնդիրները և բացերը: Մշակվել է Պաշտպանության նախարարության համակարգում կոռուպցիոն դրսևորումների կանխարգելման ծրագրի նախագիծը:

Գործողության իրականացման պատասխանատու մարմինների հետ ՖԽՔ-ի ժամանակ պատասխանատու պետական մարմիններ կայացուցչի կողմից նշվեց, որ ռիսկերի գնահատման մեթոդաբանության ուղղությամբ աշխատանքներ են տարվում, միջազգային գործընկերների կողմից առաջարկվել է պատրաստի մեթոդաբանություն, որն ունի նպատակահարմարության և մեթոդների խնդիրներ, ինչի պատճառով մեթոդաբանությունը դեռևս հաստատված չէ: Գործողության չկատարման հաջորդ պատճառն այն է, որ ԿԿՀ-ի աշխատակազմի համալրումը ակտիվ փուլ է մտել 2021թ 2-րդ կիսամյակի ընթացքում, և այս պահին համալրումն (ժամանակահատվածը վերաբերում է 2022 թ"-ի փետրվար ամսվան) ավարտված չէ՝ պայմանավորված մասնագիտացված կադրերի բացակայությամբ:

Շահագրգիռ կողմերի հետ ՖԽՔ-ի ընթացքում բարձրացվեց նախատեսված հետազոտությունների չիրականացման խնդիրը, որի պատճառը մեթոդաբանության բացակայությունն է՝ չնայած նրան, որ առկա են միջազգայնորեն տարածված մեթոդաբանություններ/ստանդարտներ (ISO standards): Նմանատիպ խնդիրները կարող են լուծվել ՔՀԿ-ների հետ համագործակցության՝ տեղեկատվության և փորձի փոխանակման միջոցով:

Որպես աշխատանքների հետաձգմանը հանգեցնող գործոն նշվեց նաև 2020-2021 թթ. Քովիդ 19-ի արտակարգ իրավիճակը և պատերազմը: Նույն պատճառներով հետաձգվել է 2020 թ.-ի համար նախատեսված վարչատարածքային բարեփոխումների շարունակականության ապահովումը՝ տեղափոխվելով 2021 թ., ինչն էլ իր հերթին Ռազմավարության սույն գործողությունների կատարման ուշացման գործոն է հանդիսացել: ՏԿԵՆ-ը ԵԽ-ի հետ մշակել է մեթոդաբանություն, որը քննարկվել է շահագրգիռ մարմինների, ԱՆ-ի հետ, կարծիքը ստացվել է 2021 թ. դեկտեմբերին, իսկ 2022 թ. հունվարի 24-ին արդեն այն տրամադրվել է ՏԻՄ-երին՝ առաջարկելով եռամսյա ժամկետ մեթոդաբանությունը տեղայնացնելու և ընդունելու համար (ժամկետը պայմանավորված է նրանով, որ ՏԻՄ-երի աշխատակազմերի ձևավորումը դեռևս ընթացքի մեջ է) (վերաբերում է գործողություն 7-ին):

Այսպիսով՝ **գործողությունը ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՉԷ:**

ՈԼՈՐՏ 2.1. ԿՈՌՈՒՊՑԻԱՅԻ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՈՒՄ (բարեվարքություն)

Գործողություն 9. Պետական պաշտոններում նշանակման ենթակա անձանց, դատավորների և դատավորների թեկնածուների, դատախազների և դատախազների թեկնածուների, քննիչների բարեվարքության կանոնների պահպանման նկատմամբ հսկողության իրականացման կառուցակարգերի ձևավորում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
9	Մշակվել և ՀՀ ազգային ժողով է ներկայացվել «Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի նախագիծը, որով Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովին վերապահվել է նաև «Հայաստանի Հանրապետության դատական օրենսգրք» սահմանադրական օրենքով սահմանված դեպքերում ու կարգով դատավորների և դատավորների թեկնածուների, «Դատախազության մասին» օրենքով սահմանված դեպքերում ու կարգով դատախազների և դատախազների թեկնածուների, քննիչների բարեվարքության կանոնների	Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով (համաձայնությամբ) ՀՀ վարչապետի աշխատակազմ ՀՀ արդարադատության նախարարություն ՀՀ գլխավոր դատախազություն ՀՀ հատուկ քննչական ծառայություն (համաձայնությամբ) ՀՀ Քննչական կոմիտե (համաձայնությամբ)	Կատարված է ամբողջությամբ: Հանձնաժողովի լիազորությունների ընդլայնմանն ուղղված օրենսդրական փաթեթներն Ազգային ժողովի կողմից ընդունվել են:

<p>պահպանման վերաբերյալ ուսումնասիրությունների իրականացման, դրանց հիման վրա համապատասխան անձանց խորհրդատվական եզրակացություններ տրամադրելու վերաբերյալ իրավասություն:</p>	<p>ՀՀ ազգային անվտանգության ծառայություն</p>	
---	--	--

«Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվությունում այս գործողության հետ կապված նշվում է, որ ԿԿՀ-ի լիազորությունների ընդլայնմանն ուղղված օրենսդրական փաթեթներն ԱԺ-ի կողմից ընդունվել են համապատասխանաբար 2021 թվականի հունվարի 19-ին և ապրիլի 14-ին: Զուգահեռաբար, ԿԿՀ-ի կողմից 2021 թվականի ընթացքում իրականացվել է պետական պաշտոնի հավակնոդ 103 անձանց բարեվարքության ուսումնասիրություն, ինչի արդյունքում համապատասխան մարմիններ է ներկայացվել 96 խորհրդատվական բնույթի եզրակացություն: Մեկ անձի վերաբերյալ եզրակացություն չի ներկայացվել ԿԿՀ-ի անդամների ձայների հավասար բաշխման արդյունքում: Իսկ ուսումնասիրություն անցնող անձանցից 6-ը եղել են ԿԿՀ անդամի թեկնածուներ. այս դեպքում ԿԿՀ-ն ուսումնասիրում է միայն անձանց գույքային դրությունը:

Շահագրգիռ մարմինների հետ ՖՔԽ-ի ընթացքում անդրադարձ կատարվեց այն հարցին, թե որքանով է մասնակցային եղել նշված կառուցակարգերի ներդրման գործընթացը: Համաձայն ԿԿՀ-ի ներակացուցի՝ մշակման փուլում քննարկումներ են եղել և՛ ՀԿ-ների, և՛ պետական մարմինների, և՛ միջազգային կազմակերպությունների հետ: Շահագրգիռ կողմերի կողմից մատնանշված հիմնական խնդիրը կապված է եղել եզրակացության գաղտնիության հետ, որի վերաբերյալ գնահատականները ներկայացվել են գործողություն 2-ի ներքո:

Մեկ այլ խնդիր, որը կապված է բարեվարքության կանոնների պահպանման նկատմամբ հսկողության իրականացման կառուցակարգերի հետ, վերաբերում է անհամատեղելիության պահանջների պահպանման տիրույթին: Մասնավորապես, այս ոլորտում ԿԿՀ-ի գործիքակազմը ներկա դրությամբ դիմումներն են, հաղորդումները և մեդիամոնիթորինգը: Հարուցված վարույթների մեծ մասը մեդիահրապարակումների հիման վրա են եղել: Այնինչ առկա է անհրաժեշտություն, որ ԿԿՀ-ն վարույթներ հարուցելու իրավասություն ունենա նաև ներքին մշտադիտարկման արդյունքում:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ԱՄԲՈՂՋՈՒԹՅԱՄԲ:**

Գործողություն 10. «Հանրային ծառայության մասին» և «Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքների կատարման արդյունավետության գնահատում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
10	<p>Իրականացվել են գնահատումներ՝ պարզելու «Հանրային ծառայության մասին» և «Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքների կատարման ընթացքը: Գնահատումների հիման վրա ՀՀ Վարչապետին ներկայացվել է առաջարկությունների փաթեթ, արդյունքները քննարկվել են Հակակոռուպցիոն քաղաքականության խորհրդի նիստում:</p>	<p>ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմի Քաղաքացիական ծառայության գրասենյակ Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով (համաձայնությամբ) Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p>	<p>Կատարված է (վերապահումով): Իրականացվել են գնահատումներ՝ պարզելու «Հանրային ծառայության մասին» և «Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքների կատարման ընթացքը, սակայն արդյունքները չեն քննարկվել Հակակոռուպցիոն քաղաքականության խորհրդի նիստում:</p>

Համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվության, այս միջոցառման շրջանակներում 2021 թվականին իրականացվել են գնահատումներ՝ պարզելու «Հանրային ծառայության մասին» և «Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքների կատարման ընթացքը, մասնավորապես՝ Տեղեկատվական հարթակի գործարկմամբ 2021 թվականի ընթացքում հնարավորություն է ստեղծվել գնահատելու էլեկտրոնային եղանակով ընթացող 69 մրցույթների անցկացման թափանցիկությունը, «Հանրային ծառայության մասին» և «Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքների պահանջների պահպանումը: Քաղաքացիական ծառայության գրասենյակի կողմից ուսումնասիրվել և գնահատվել է ընթացիկ տարվա հունվարից մինչև դեկտեմբեր ամիսներին Տեղեկատվական հարթակով ընթացող թվով 1867 մրցույթների վերաբերյալ տեղեկատվությունը՝ մրցույթին մասնակցելու թույլտվություն ստացած մասնակիցների փաստաթղթերը, համապատասխան մարմինների կողմից կայացրած որոշումները, հարցազրույցի փուլն անցկացնելու համար ձևավորված հանձնաժողովի կազմերին ներկայացվող պահանջների պահպանումը, հարցազրույցի փուլի գնահատման չափորոշիչների պահանջների պահպանումը, պաշտոնում նշանակված քաղաքացու փաստաթղթերի համապատասխանությունը, իրականացվել են ուղիղ հեռարձակմամբ ընթացող մրցույթների մշտադիտարկումներ: Համապատասխան մարմիններին տրվել են պարզաբանումներ և մեթոդական աջակցություն՝

հայտնաբերված սխալները շտկելու համար: Քաղաքացիական ծառայության տեղեկատվական հարթակի և Արդարադատության նախարարության պետական ռեգիստրի գործակալության էլեկտրոնային հարթակի ծրագրային փոխգործակցության արդյունքում հնարավոր է դարձել ինքնաշխատ եղանակով՝ անմիջապես, ստանալու տեղեկատվություն հանրային ծառայության պաշտոնում նշանակված անձի կողմից ձեռնարկատիրական գործունեությամբ զբաղվելու վերաբերյալ:

Միջոցառման շրջանակներում նախատեսված գործողությունների արդյունքը համարվում է կատարված վերապահումով, քանի որ իրականացված գնահատումների արդյունքները չեն քննարկվել Հակակոռուպցիոն քաղաքականության խորհրդի նիստում:

Նշենք նաև, որ այս գործողության (և մի շարք այլ գործողությունների) մասով Ռազմավարության գործողությունների ծրագրում վերստուգիչ ցուցիչ առկա չէ, որով հնարավոր կլինի հստակ գնահատել գործողության իրականացումը, ինչը Ռազմավարությունում առկա բացթողում է:

Այսպիսով՝ **գործողությունը ԿԱՏԱՐՎԱԾ Է (վերապահումով):**

Գործողություն 11. «Հանրային ծառայության մասին» օրենքին համապատասխան էթիկայի հանձնաժողովների ու բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների ինստիտուտի ձևավորում և գործարկում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
11	Վերլուծվել և գնահատվել է էթիկայի հանձնաժողովների և բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների՝ իրենց գործառույթները գործնականում իրականացնելու համար անհրաժեշտ գործիքակազմի ապահովման հարցը: Էթիկայի հանձնաժողովի անդամների և բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների համար մշակվել են վերապատրաստման ծրագրեր, կազմակերպվել են վերապատրաստման դասընթացներ:	«Վարչապետի աշխատակազմի քաղաքացիական ծառայության գրասենյակ Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով (համաձայնությամբ)	Կատարված է մասնակի: Էթիկայի հանձնաժողովի անդամների և բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների գործունեության համար անհրաժեշտ ուղեցույցները դեռևս չեն մշակվել, վերապատրաստման դասընթացներ 2021 թվականին չեն անցկացվել:

Համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվության, պետական մարմիններում, որոնք արդեն անցել են նոր չափանիշներով պաշտոնների գնահատման և դասակարգման համակարգին, նշանակվել են բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչներ (43 պետական մարմին): Այդ պետական մարմիններում հաստատվել են բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների պաշտոնների անձնագրերը, սահմանվել են 76 բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների իրավունքները, պարտականությունները և գործառույթները, որոնք բխում են «Քաղաքացիական ծառայության մասին» և «Հանրային ծառայության մասին» օրենքներից: Բացի այդ, դեռևս 2020 թվականի հոկտեմբերի 1-ից գործարկվել է քաղաքացիական ծառայության տեղեկատվական հարթակը, և 2020 թվականի հոկտեմբերի 1-ից պետական մարմիններում էլեկտրոնային եղանակով էթիկայի հանձնաժողովի ձևավորման նպատակով իրականացվում է քաղաքացիական ծառայողներին քաղաքացիական ծառայության տեղեկատվական հարթակում էթիկայի հանձնաժողովի անդամի թեկնածուների ցանկում ընդգրկելու գործընթացը, իսկ մինչև էլեկտրոնային հարթակի գործարկումը՝ էթիկայի հանձնաժողովը ձևավորվում էր ոչ էլեկտրոնային եղանակով՝ Վարչապետի աշխատակազմի քաղաքացիական ծառայության գրասենյակի կողմից վարվող, գրասենյակի ղեկավարի որոշմամբ հաստատված թեկնածուների ցանկից: Ներկայումս քաղաքացիական ծառայողներին քաղաքացիական ծառայության տեղեկատվական հարթակում էթիկայի հանձնաժողովի անդամի թեկնածուների ցանկում ընդգրկելու գործընթացը շարունակվում է, իսկ քաղաքացիական ծառայության տեղեկատվական հարթակում էթիկայի հանձնաժողովի անդամի թեկնածուների ցանկում թեկնածուներ ընդգրկած պետական մարմիններում քաղաքացիական ծառայողների էթիկայի հանձնաժողով ձևավորելու իրավական հիմք առաջանալու պահից մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում համապատասխան մարմնի բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչը արդեն իսկ կարող է պատահականության սկզբունքով ձևավորել քաղաքացիական ծառայողների էթիկայի հանձնաժողով:

Միաժամանակ, աշխատանքները գնահատվում են մասնակի են իրականացված, քանի որ էթիկայի հանձնաժողովի անդամների և բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների գործունեության համար անհրաժեշտ ուղեցույցները դեռևս չեն մշակվել, վերապատրաստման դասընթացներ 2021 թվականին չեն անցկացվել:

Պատասխանատու մարմինների հետ ՖԽԲ-ի ընթացքում նշվեց, որ ուղեցույցերը պետք է հիմնվեն բարեվարքության, էթիկայի կանոնների տիպային մոդելների վրա, որոնք այս պահին մշակված չեն: Վերապատրաստումների վերաբերյալ նշվեց, որ 2021 թ. ՄԱՁԾ-ի հետ իրականացվել են վերապատրաստումներ բարեվարքության կազմակերպիչների համար, որոնք սակայն չեն եղել թիրախային, այլ վերաբերել են բարեվարքության ընդհանուր կանոններին, «Հանրային ծառայությունների մասին օրենքի» կարգավորումներին: Այն տվել է ընդհանուր գիտելիքներ, ոչ թե գործնականում կիրառելի հմտություններ:

Շահագրգիռ կողմերի հետ ՖՔԽ-ի մասնակիցների կողմից արձանագրվեց բարեվարքության, էթիկայի կանոնների մշակման վերաբերյալ խնդիրը, երբ նախատեսվում են մշակել ընդհանուր մոդելներ, որոնցից պետք է բխեն առանձին ոլորտներին առնչվող կանոնները: Արդյունքում տվյալ ընդհանուր մոդելի մշակման հետաձգման պատճառով բացակայում են նաև առանձին մոդելները կամ հնարավոր չի լինում դրանք գործարկել:

Քննարկումների արդյունքում փորձագետների կողմից ներկայացվեց առաջարկ բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչ նշանակել ոչ թե պետական մարմինների ներկայացուցիչներին, այլ քաղաքացիական հասարակության, փորձագիտական հանրույթի ներկայացուցիչներին որպես տվյալ պետական մարմնում բարեվարքության հարցերով կազմակերպչի անկախության ապահովման երաշխիք: Սա հնարավորություն կտա խուսափել հնարավոր շահերի բախումից, աշխատանքային կոնֆլիկտներից կամ վերադասի ազդեցությունից: Բացի այդ, այս դեպքում նշանակումները արդեն կկատարվեն մասնագիտական կարողությունների և այլ հարակից հմտությունների համապատասխանության գնահատման հիման վրա: Այս դեպքում անհրաժեշտ է նաև ունենալ բարեվարքության կազմակերպիչների ինստիտուտի համակարգման մեկ միասնական մարմին, որը կիրականացնի ընդհանուր համակարգում: Օրինակ՝ նշյալ համակարգման աշխատանքների գործառույթը կարելի է վերապահել ԿԿՀ-ին:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ՄԱՄՆԱԿԻ:**

Գործողություն 12. Պետական պաշտոններ և պետական ծառայության պաշտոններ զբաղեցնող անձանց վարձատրության համակարգի բարեփոխում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
12	Իրականացվում են պետական պաշտոններ և պետական ծառայության պաշտոններ զբաղեցնող անձանց վարձատրության համակարգի բարեփոխումներին ուղղված միջոցառումները:	ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմի քաղաքացիական ծառայության գրասենյակ	<p>Կատարված է մասնակի:</p> <p>2021 թվականի իրականացվել են աշխատանքներ որոշակի խումբ պետական ծառայության պաշտոն զբաղեցնող անձանց վարձատրության բարելավման առնչությամբ: Զուգահեռաբար պետական համակարգում վարձատրության համակարգի բարելավմանն ուղղված միջոցառումներ են սահմանվել Կառավարության ծրագրով,</p>

			որոնք նախատեսվում է իրականացնել մինչև 2024 թվականի մարտի 3-րդ տասնօրյակը:
--	--	--	---

Սույն միջոցառման շրջանակներում կատարված աշխատանքների ուսումնասիրությունից պարզ է դառնում, որ 2021 թվականի իրականացվել են աշխատանքներ որոշակի խումբ պետական ծառայության պաշտոն զբաղեցնող անձանց վարձատրության բարելավման առնչությամբ: Զուգահեռաբար պետական համակարգում վարձատրության համակարգի բարելավմանն ուղղված միջոցառումներ են սահմանվել Կառավարության ծրագրով, որոնք նախատեսվում է իրականացնել մինչև 2024 թվականի մարտի 3-րդ տասնօրյակը⁹:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ 2022 թվականի համար պետական պաշտոններ և պետական ծառայության պաշտոններ զբաղեցնող անձանց բազային աշխատավարձի չափի փոփոխություն չի նախատեսվում, իսկ օրենքով սահմանված չափը (66140 դրամ)՝ չի ապահովում նվազագույն ամսական աշխատավարձի անվանական չափի 80 տոկոսը՝ մշակվել և ՀՀ ԱԺ-ի կողմից ընդունվել է «Պետական պաշտոններ և պետական ծառայության պաշտոններ զբաղեցնող անձանց վարձատրության մասին» օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» 2021 թվականի դեկտեմբերի 10-ի ՀՕ-372-Ն օրենքը:

Մշակվել է «Պետական պաշտոններ և պետական ծառայության պաշտոններ զբաղեցնող անձանց բազային աշխատավարձի և վարձատրության համակարգի վերաբերյալ» զեկույցը, որով գնահատվել է պետական պաշտոններ և պետական ծառայության պաշտոններ զբաղեցնող անձանց բազային աշխատավարձի և պաշտոնային դրույքաչափերի հաշվարկման գործակիցների փոփոխության անհրաժեշտությունը, ներկայացվել են առաջարկություններ՝ պետական պաշտոններ և պետական ծառայության 83 պաշտոններ զբաղեցնող անձանց բազային աշխատավարձի և (կամ) հիմնական աշխատավարձի չափը որոշող գործակիցների փոփոխության վերաբերյալ, վեր են հանվել վարձատրության համակարգում առկա խնդիրներ:

Պետական համակարգում վարձատրության բարեփոխումներն ամբողջ ծավալով իրականացնելու համար հնարավոր չի եղել ապահովել ՀՀ պետական բյուջեի շրջանակներում անհրաժեշտ ծավալով ֆինանսական ռեսուրսներ, այդ թվում՝ հաշվի առնելով կորոնավիրուսի համավարակի և Արցախյան 44-օրյա պատերազմի հետևանքով սոցիալ-տնտեսական ընդհանուր վիճակով

⁹ Աղբյուր՝ «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվություն

պայմանավորված առաջնահերթությունները: Նույն հանգամանքներով, ինչպես նաև 2021 թ. հունիսի արտահերթ խորհրդարանական ընտրությունների արդյունքում Կառավարության կազմավորմամբ պայմանավորված՝ որոշակիորեն հետաձգվել է նաև հանրային կառավարման բարեփոխումների ռազմավարության հաստատումը և ռեֆորմների մեկնարկի գործընթացը:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ՄԱՍՆԱԿԻ:**

Գործողություն 13. Հանրային ծառայության մասին» օրենքով նախատեսված՝ հանրային ծառայողի վարքագծի տիպային կանոնների, քաղաքացիական ծառայողի վարքագծի կանոնների սահմանում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
13	Մշակվել են հանրային ծառայողի վարքագծի տիպային կանոնները, քաղաքացիական ծառայողի վարքագծի կանոնները:	Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով (համաձայնությամբ) ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմի քաղաքացիական ծառայության գրասենյակ Պետական կառավարման համակարգի մարմիններ	Կատարված է մասնակի: Հանրային ծառայողի վարքագծի տիպային կանոնները մշակվել են, իսկ քաղաքացիական ծառայողի վարքագծի կանոնները դեռևս չեն մշակվել, քանի որ դրանք պետք է մշակվեն արդեն իսկ հաստատված հանրային ծառայողի վարքագծի տիպային կանոնների հիման վրա:

Համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվության, ԿԿՀ-ը 2021 թվականի ընթացքում գրեթե ավարտին է հասցրել Հանրային ծառայողների վարքագծի տիպային կանոնների, պետական և համայնքային պաշտոն զբաղեցնող անձանց վարքագծի կանոնագիրքը, որը մշակվել է ԵԽ/ԵՄ 91 Գործընկերություն հանուն լավ կառավարման «Հայաստանում կոռուպցիայի դեմ պայքարի և կանխարգելման ինստիտուցիոնալ կարողությունների հզորացում» II ծրագրի շրջանակներում: Հանրային ծառայողների վարքագծի տիպային կանոնների, պետական և համայնքային պաշտոն զբաղեցնող անձանց վարքագծի կանոնագրքի կիրառմամբ պետք է պետական կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում վարքագծի պահպանման ուղղությամբ իրականացվի միասնական քաղաքականություն: Օրինակելի վարքագծի կանոնները լրացնում և պարզաբանում են օրենքներով ամրագրված բարեվարքության կանոնները: Այս համատեքստում բարեվարքության կազմակերպիչները ոչ միայն օրինակելի վարքագծի

կանոնները վերահսկողներն են, այլ նաև դրանք տարածողը և մշակույթ ձևավորողը: 2021 թվականի 4-րդ եռամսյակի դրությամբ կանոնագիրքը գտնվում է իրավաբան փորձագետների կողմից վերանայման փուլում, նախատեսվում է 2022 թվականի հունվար ամսին կազմակերպել պետական կառավարման համակարգի բարեվարքության կազմակերպիչների հետ հանդիպում՝ կանոնագրքի նախնական շրջանառության նպատակով:

ՖԽԲ-ի ընթացքում պատասխանատու պետական մարմնի ներկայացուցիչը նշեց, որ 2021 թ. ԵԽ աջակցությամբ և միջազգային փորձագետի ներգրավմամբ սկսվել են այս գործողությանն ուղղված աշխատանքները: Այս պահին առկա է տիպային կանոնների նախնական տարբերակը, և ԱՄՆ ՄԶԳ աջակցությամբ տեղական փորձագետների հետ աշխատանքներ են տարվում դրանց լրամշակման ուղղությամբ: Տիպային կանոնների հաստատումը նախատեսվում է ապրիլին, ինչին զուգահեռ հրապարակվելու է նաև դրանց մեկնաբանությունների ձեռնարկը և ոլորտային կանոնագրքերի կազմման և կիրարկման ուղեցույցը: Այսպիսով, հանրային ծառայողի վարքագծի տիպային կանոնները մշակվել են, իսկ քաղաքացիական ծառայողի վարքագծի կանոնները դեռևս չեն մշակվել, քանի որ դրանք պետք է մշակվեն արդեն իսկ հաստատված հանրային ծառայողի վարքագծի տիպային կանոնների հիման վրա:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ՄԱՍՆԱԿի:**

Գործողություն 14. Պատգամավորի, քննիչի վարքագծի կանոնների սահմանում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
14	Պատգամավորի, քննիչի վարքագծի կանոնները ընդունվել և գործում են:	Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով (համաձայնությամբ) ՀՀ ազգային ժողով (համաձայնությամբ) Քննչական մարմիններ (համաձայնությամբ)	Կատարված չէ: Միջազգային փորձի հիման վրա մշակված պատգամավորի, քննիչի վարքագծի կանոնները չեն հաստատվել: Էթիկայի հանձնաժողովի կողմից տարեկան առնվազն 1 վերապատրաստում չի իրականացվել:

Վերոնշյալ 13-րդ միջոցառման շրջանակներում իրականացված Հանրային ծառայողների վարքագծի տիպային կանոնների, 94 պետական և համայնքային պաշտոն զբաղեցնող անձանց վարքագծի կանոնագրքի մշակմամբ նախատեսվում է իրականացնել հանրային ծառայողների վարքագծի կանոնների ներդրման և պահպանման միասնական քաղաքականությունը: Նախատեսվում է, որ մշակված փաստաթուղթը հիմք կդառնա նաև ԱԺ պատգամավորների և քննիչների վարքագծի կանոնների սահմանման և

պահպանման համար: Այս պահի դրությամբ կարելի է ասել, որ 2021 թվականի համար նախատեսված աշխատանքները կատարված չեն, քանի որ պատգամավորի և քննիչի վարգաքծի կանոնները չեն ընդունվել և չեն գործում¹⁰:

Այս գործողության մասով ԿԿՀ ներկայացուցիչը ՖԽԲ-ի ընթացքում նշեց, որ ԿԿՀ-ն բոլոր պետական մարմիններից հավաքագրել է նրանց կանոնները՝ հասկանալու համար առկա իրավիճակը, սակայն դրանք հաստատված չեն տիպային կանոնների բացակայության պատճառով: Քննչական կոմիտեի ներկայացուցիչը նշեց, որ վերջիններս արդեն իսկ մշակել են իրենց վարքագծի կանոնների նախագիծը, և դեռևս 2020 թվականի հունիսին ուղարկել են ԿԿՀ-ի հաստատմանը: ԿԿՀ-ի կողմից հաստատելուց հետո դրանք կգործեն, որոնք հետագայում կհամապատասխանեցվեն ԿԿՀ-ի կողմից ընդունվելիք տիպային օրինակներին: Միաժամանակ քննարկվում է վարքագծի կանոնները և ներքին կարգապահական կանոնները մեկ միասնական փաստաթղթով նախատեսելու հարցը: Կարծիք հնչեց, որ ԱԺ-ն Քննչական կոմիտեի օրինակով կարող էր այս ժամանակահատվածում մշակել պատգամավորի էթիկայի և բարեվարքության կանոններ՝ հետագայում դրանք համապատասխանեցնելով տիպային կանոններին: Մինչդեռ այս հարցում ԱԺ կողմից առկա է թերացում: ԵԽ Կոռուպցիայի դեմ պայքարի երկրների խումբը (ԳՐԵԿՈՒ)՝ իր 2021 թվականի սեպտեմբերի 22-ին հրապարակած Գնահատման չորրորդ փուլի համապատասխանության վերաբերյալ միջանկյալ զեկույցում¹¹, որը վերաբերում է կոռուպցիայի կանխարգելմանը պառլամենտի անդամների, դատավորների և դատախազների շրջանում, կոշտ գնահատականներ է տվել այս գործողության չկատարման մասով:

Մասնավորապես, զեկույցի 77-րդ և 79-րդ կետերով նշել է.

«77. Ինչ վերաբերում է Խորհրդարանի անդամներին, ապա օրենսդրական գործընթացի թափանցիկությունը մնում է առաջնահերթություն՝ շեշտադրելով օրենսդրության մշակման գործընթացում հասարակության ներգրավվածության և «հրապարակային ընթացակարգերի» կիրառման անհրաժեշտությունը: Պատգամավորների էթիկայի կանոնների նախագիծը և «Ազգային ժողովի կանոնակարգ» օրենքում փոփոխություններ կատարելու նախագիծը, որոնցով նախատեսվում է մշտադիտարկել պատգամավորների վարքագծի համապատասխանությունը էթիկայի նորմերին, մշակվել է, բայց դեռևս չի ներկայացվել ԳՐԵԿՈՒ-ին՝ ուսումնասիրության նպատակով:

79. ... Խորհրդարանի անդամների, դատավորների և դատախազների մասով նշվում են նվերների վերաբերյալ խստացված դրույթները, սակայն չի հաստատվել, թե արդյո՞ք գործում է թույլատրելի նվերների գրանցման ընթացակարգը: (...)»

Այսպիսով՝ **գործողությունը ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՉԷ:**

¹⁰ Աղբյուր՝ «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվություն

¹¹ <https://rm.coe.int/fourth-evaluation-round-corruption-prevention-in-respect-of-members-of/1680a3fcad>

Գործողություն 15. Քաղաքացիական ծառայության ոլորտում արժանիքահեն համակարգի ապահովում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
15	Սահմանվել են մրցութային հանձնաժողովների ձևավորման հստակ չափանիշներ:	ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմի Քաղաքացիական ծառայության գրասենյակ Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)	<p>Կատարված է մասնակի:</p> <p>2021 թվականի մայիս ամսից ԵՄ-ի կողմից ֆինանսավորվող «Աջակցություն Հայաստանի Հանրապետությունում քաղաքացիական ծառայության բարեփոխումների հետագա իրականացմանը» ԹՎինինգ ծրագրի վերագործարկմամբ սույն միջոցառման կատարմանն ուղղված աշխատանքները շարունակվել են 2021 թվականին, սակայն աշխատանքներն ամբողջությամբ հնարավոր չի եղել ավարտել:</p>

«Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվությունում ներկայացված է, որ Հակակոռուպցիոն ռազմավարության հավելվածի 2-ի 15-րդ միջոցառման ապահովման հիմքում դրվել է ԵՄ-ի կողմից ֆինանսավորվող «Աջակցություն Հայաստանի Հանրապետությունում քաղաքացիական ծառայության բարեփոխումների հետագա իրականացմանը» ԹՎինինգ ծրագրի 2-րդ բաղադրիչը, որը վերաբերվում է համալրման և ընտրության ուժեղացված համակարգերի համապատասխանությունը պետական կառավարման սկզբունքներին: Ծրագրի շրջանակներում աշխատանքները գտնվում են ակտիվ փուլում: Միջոցառման կատարումը ձգձգող հանգամանքները պայմանավորված են եղել ծրագրի կասեցմամբ, որի պատճառով չորս ամիս ժամկետով դադարեցվել է ԹՎինինգ ծրագրի փորձագետների հետ աշխատանքը: Ծրագրի փորձագետների հետ կազմակերպվել են բազմաթիվ հանդիպումներ հեռավար և առկա եղանակով, գնահատվել են «Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքի 10-րդ հոդվածով սահմանված մրցութային հանձնաժողովների ձևավորման համար ամրագրված պահանջները, ուսումնասիրվել են Տեղեկատվական հարթակի միջոցով ընթացող մրցույթների հանձնաժողովների կազմերի համապատասխանությունը իրավական ակտերի պահանջներին, գնահատվել են առկա ռիսկերը: Ծրագրի ամփոփումից հետո հնարավոր կլինի սահմանել մրցութային հանձնաժողովների կազմերին ներկայացվող չափանիշների ու պահանջների վերաբերյալ առաջարկությունների փաթեթը:

Այսպիսով, 2021 թվականի մայիս ամսից ԵՄ-ի կողմից ֆինանսավորվող «Աջակցություն Հայաստանի Հանրապետությունում քաղաքացիական ծառայության բարեփոխումների հետագա իրականացմանը» ԹՎինինգ ծրագրի վերագործարկմամբ սույն միջոցառման կատարմանն ուղղված աշխատանքները շարունակվել են 2021 թվականին, սակայն որոշակի հանգամանքներով պայմանավորված սույն միջոցառման վերստուգիչ ցուցիչով և ակնկալվող արդյունքով սահմանված աշխատանքներն ամբողջությամբ հնարավոր չի եղել ավարտել: Ուստի, սույն միջոցառումը մասնակի է կատարված:

ՖԻԵ-ի ընթացքում ԿԿՀ ներկայացուցիչը նույնպես նշեց, որ 2020 թ.-ից ԵՄ փորձագիտական խմբի հետ մեկնարկել է «Աջակցություն քաղաքացիական ծառայության բարեփոխումներին» ծրագիրը, երկրորդ բաղադրիչը վերաբերում է ընտրության, համալրման գործընթացների կատարելագործմանը, որը ենթադրում է նաև հանձնաժողովների անդամներին ներկայացվող չափորոշիչների սահմանումը: 2020 թ. ծրագիրը կասեցվել է, վերամեկնարկել է 2020թ. նոյեմբերին: Մշտադիտարկման պահին աշխատանքները ընթացքի մեջ են: :

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ՄԱՍՆԱԿԻ:**

ՈԼՈՐՏ 2.2. ԿՈՌՈՒՊՑԻԱՅԻ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՈՒՄ (հայտարարագրում, նվերներ, կարգավորման ազդեցության գնահատում, գնումներ, մասնավոր ոլորտ, իրական սեփականատերեր, տնտեսական մրցակցության պաշտպանություն)

Գործողություն 16. Հակակոռուպցիոն կարգավորման ազդեցության գնահատման համակարգի արդյունավետության բարձրացում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
16	Հակակոռուպցիոն կարգավորման ազդեցության հստակ չափանիշները և շրջանակը սահմանվել է:	ՀՀ ԱՆ Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով (համաձայնությամբ) Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)	Կատարված է մասնակի: Հակակոռուպցիոն կարգավորման ազդեցության գնահատման վերաբերյալ անհրաժեշտ իրավական ակտի մշակումը գտնվում է ընթացիկ փուլում:

Համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվության, հակակոռուպցիոն կարգավորման ազդեցության գնահատման վերաբերյալ անհրաժեշտ իրավական ակտի մշակումը գտնվում է ընթացիկ փուլում:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ՄԱՍՆԱԿԻ:**

Գործողություն 17. Գույքի, եկամուտների և շահերի հայտարարագրման համակարգի կատարելագործում: Ծախսերի հայտարարագրման համակարգի ներդրում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
17	Ընդունված կարգավորումների շարունակական կիրարկման ապահովում:	ՀՀ ԱՆ Բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց էթիկայի հանձնաժողով (համաձայնությամբ) (Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով) (համաձայնությամբ) Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)	Կատարված է ամբողջությամբ: Հայտարարագրման համակարգի վերանայմանն ուղղված օրենքները և դրանցից բխող ենթաօրենսդրական իրավական ակտերն ընդունվել են:

Սույն միջոցառման շրջանակում կատարված աշխատանքների ուսումնասիրությունից պարզ է դառնում, որ հայտարարագրման համակարգի վերանայմանն ուղղված օրենքները և դրանցից բխող ենթաօրենսդրական իրավական ակտերն ընդունվել են: Բացի այդ, ծախսերի հայտարարագրման համակարգը ներդրվել է, հայտարարատու պաշտոնատար անձանց շրջանակի ընդլայնման արդյունքում 2019 թ. համեմատությամբ 3 անգամ աճել է հայտարարատու պաշտոնատար անձանց թիվը:

Պետական մարմինների հետ քննարկման ընթացքում հարց բարձրացվեց, թե արդյո՞ք առկա են արտասահմանում արվող ծախսերի հայտարարագրման վերահսկման մեխանիզմներ և արդյո՞ք հնարավոր է համագործակցություն դեսպանատների հետ այս մասով: Կոռուպցիայի դեմ ՄԱԿ-ի կոնվենցիան թույլ է տալիս քրեական գործերով իրավական փոխօգնության շրջանակներում պայմանավորվածություններ ձեռք բերել, բայց քաղաքացիական գործերով հաջողություններ չեն գրանցվում ԿԿՀ-ի կողմից: ԿԿՀ ներկայացուցիչները նշեցին, որ խնդիրը իրոք առկա է, սակայն դեսպանատների հետ չկա որևէ պայմանավորվածություն: Խնդիրը

փորձ է արվում լուծել տարվա սկզբում, ընթացքում և ավարտին՝ խնայողությունների, եկամուտների և ծախսերի վերաբերյալ տվյալների համադրման միջոցով: Այդուհանդերձ, այս առումով դեռևս առկա են խնդիրներ: Առկա են ռիսկեր կապված կոռուպցիոն մեխանիզմների բացահայտման հետ, քանի որ չհայտարարագրված գումարներն, օրինակ, կարող են ծախսվել արտասահմանում, կրիպտոարժույթների միջոցով փոխանցումներ անելով և այլն:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ԱՄԲՈՂՋՈՒԹՅԱՄԲ:**

Գործողություն 18. Հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց և հանրային ծառայողների անհամատեղելիության պահանջների հստակեցում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
18	Ուսումնասիրության հիման վրա «Հանրային ծառայության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը մշակվել է և ներկայացվել ՀՀ ազգային ժողով:	ՀՀ ԱՆ Բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց էթիկայի հանձնաժողով (Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով)	Կատարված է մասնակի: «Հանրային ծառայության մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի նախագծի և հարակից այլ օրենքների նախագծերի փաթեթը մշակման փուլում է, սակայն Ազգային ժողով չի ներկայացվել:

Սույն միջոցառման շրջանակներում կատարված աշխատանքների ուսումնասիրությունից պարզ է դառնում, որ 2021 թվականին «Հանրային ծառայության մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի նախագծի և հարակից այլ օրենքների նախագծերի փաթեթը մշակման փուլում է, սակայն ԱԺ չի ներկայացվել, քանի որ Կառավարության ծրագրով սահմանվել են Նախագծերի փաթեթի առավել ընդգրկուն կարգավորման շրջանակ և նախագծերի փաթեթի քննարկման նոր ժամկետներ: Նշված հանգամանքների հաշվառմամբ 2021 թվականին սույն միջոցառման կատարումը գնահատվում է մասնակի կատարված¹²:

¹² Աղբյուր՝ «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվություն

ՖԽԲ-ն ընթացքում ԿԿՀ ներկայացուցչի կողմից նշվեց, որ այս թեմայի վերաբերյալ ստացված դիմումների, մեղիայում հրապարակումների հիման վրա մշակվել է փաստաթուղթ, որտեղ ամփոփված են բոլոր առկա արձանագրված խնդիրները: Փաստաթղթում անդրադարձ կա նաև հավատարմագրային կառավարման ինստիտուտին, որն այս պահին համաձայն մասնակցի «ձևական բնույթ է կրում»: Վերջինիս կատարելագործման նպատակով համագործակցության պայմանավորվածություն կա ԵԽ գրասենյակի փորձագետների հետ: Մինչև 2022 թ.մայիս ԱՆ-ի հետ մեկտեղ պետք է ներկայացվի օրենսդրական փոփոխությունների նախագիծը, որի ուղղությամբ այժմ իրականացվում են աշխատանքներ:

Քննարկվեցին նաև անհամատեղելիությանը վերաբերող կոնկրետ խնդիրներ:

Այսպիսով՝ գործողությունը կատարված է ՄԱՍՆԱԿի:

Գործողություն 19. Հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց և հանրային ծառայողների պաշտոնական պարտականությունների իրականացման հետ կապված նվերների ինստիտուտի կատարելագործում, նվերների ռեեստրի ստեղծում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
19	Նվերների ռեեստրը մշակվել և գործարկվում է:	ՀՀ ԱՆ Բարձրաստիճան պաշտոնատար անձանց էթիկայի հանձնաժողով (համաձայնությամբ) (Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով) (համաձայնությամբ) Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)	Կատարված է մասնակի: Նվերների ինստիտուտի կատարելագործմանն ուղղված իրավական ակտերի նախագիծը մշակման փուլում է, ինչպես նաև սահմանվել է «Հանրային ծառայողների կողմից նվերների ընդունման արգելքի վերաբերյալ» հայեցակարգի նախագիծը, որոնց վերջնական հաստատմամբ կսահմանվի նվերների ռեեստրի ստեղծման իրավական հիմքը:

Համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվության, հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց և հանրային ծառայողների պաշտոնական պարտականությունների իրականացման հետ կապված նվերների ինստիտուտի կատարելագործման և նվերների ռեեստրի տեխնիկական առաջադրանքի կազմման նպատակով միջազգային փորձի համապարփակ վերլուծության հիման վրա ՀՀ արդարադատության նախարարության կողմից դեռևս 2020 թվականին մշակվել է «Հանրային պաշտոն զբաղեցնող անձանց և

հանրային ծառայողների պաշտոնեական պարտականությունների իրականացման հետ կապված նվերների ռեեստրի ստեղծման» առաջարկությունների փաթեթը: ԱՆ-ի կողմից կազմված առաջարկությունների փաթեթը ներկայացվել է շահագրգիռ պետական մարմիններին՝ կարծիքի, ինչպես նաև ներկայացվել է Վարչապետի աշխատակազմ: Այժմ իրականացվում են ստացված առաջարկությունների ամփոփման աշխատանքները: Այսինքն՝ նվերների ինստիտուտի կատարելագործմանն ուղղված իրավական ակտերի նախագիծը մշակման փուլում է, ինչպես նաև սահմանվել է «Հանրային ծառայողների կողմից նվերների ընդունման արգելքի վերաբերյալ» հայեցակարգի նախագիծը, որոնց վերջնական հաստատմամբ կսահմանվի նվերների ռեեստրի ստեղծման իրավական հիմքը:

ՖԽՔ-ի ընթացքում ներկայացվեց, որ 2021 թ. ԱՆ-ը ԵԽ աջակցությամբ սկսել է նվերների ընդունման համակարգի հետ կապված օրենսդրական կարգավորումների ուսումնասիրությունը, որին միացել է ԿԿՀ-ը: Վերջինս ներկայացրել է առաջարկներ, որոնք ընդունվել են: Արդեն կան նաև միջազգային փորձագետների առաջարկները, և նախատեսվում է օրենսդրական փաթեթի մշակումը: Հարցին ի պատասխան, ԿԿՀ ներկայացուցիչը նշեց, որ կարգավորումները չեն վերաբերում պետական պաշտոնյաների կողմից արտասահմանում արվող նվերներին, քանի որ դրանք հանրային ծառայողի բարեվարքության տարր են՝ ԿԿՀ կողմից վերահսկվող:

ՖԽՔ-ի ընթացքում հարց բարձրացվեց, թե արդյո՞ք նախատեսվող օրենսդրական փոփոխությունները նաև կարգավորելու են այն նվերների հարցը, որոնք ՀՀ պետական մարմինները տալիս են, օրինակ՝ այլ պետությունների ներկայացուցիչներին՝ այցերի ժամանակ: Այս կապակցությամբ հաջորդ խնդրահարույց հարցը վերաբերում էր նրան, որ նվերներ ձեռք բերելու ուղղությամբ նվազագույն ծախսերի ընդհանուր ստանդարտներ ՀՀ-ում գոյություն չունեն: ԿԿՀ ներկայացուցիչը այս մասով հայտնեց, որ այդ հարցը իսկապես կարևոր է և արդիական, բայց քանի որ նվերների ընդունման արգելքը հանրային ծառայողների բարեվարքության համակարգի տարր է, ուստի կոնկրետ այս օրենքի նախագծով դրա կարգավորում չի նախատեսվի: Սակայն, կիսում են այն տեսակետը, որ առանձին քննարկման առարկա պետք է դառնա նաև այն կանոնը, թե ինչ նվեր կարող է տալ պետական պաշտոն զբաղեցնող անձը՝ ներկայացուցչական ծախսերի շրջանակում:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ՄԱՍՆԱԿԻ:**

Գործողություն 20. Լոբբիստական գործունեության օրենսդրական կարգավորման սահմանում, կուսակցությունների, զանգվածային լրատվության միջոցների ֆինանսավորման թափանցիկության ապահովում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
20	Առաջարկությունների հիման վրա մշակվել և ՀՀ ազգային ժողով է ներկայացվել իրավական ակտերի նախագծերի փաթեթ:	<p style="text-align: center;">ՀՀ ԱՆ</p> <p style="text-align: center;">Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով (համաձայնությամբ)</p> <p style="text-align: center;">ՀՀ Ազգային ժողով (համաձայնությամբ)</p> <p style="text-align: center;">Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողով</p> <p style="text-align: center;">(համաձայնությամբ)</p> <p style="text-align: center;">Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p>	<p style="text-align: center;">Կատարված է մասնակի:</p> <p>Ազգային ժողովի կողմից ընդունվել են կուսակցությունների ֆինանսավորման թափանցիկությանն ուղղված օրենսդրական ակտերը, տեսալսողական մեդիաձառայություն մատուցող իրավաբանական անձանց (որոնց շրջանակում ներառված են նաև զանգվածային լրատվության միջոցները) համար իրական շահառուների բացահայտման պահանջ: Մշակվել են լրբիստական գործունեության օրենսդրական կարգավորումները, զանգվածային լրատվության միջոցների ֆինանսավորման թափանցիկությանն ուղղված առաջարկությունները:</p>

Սույն միջոցառման շրջանակներում կատարված աշխատանքների ուսումնասիրությունից պարզ է դառնում, որ ԱԺ-ի կողմից ընդունվել են կուսակցությունների ֆինանսավորման թափանցիկությանն ուղղված օրենսդրական ակտեր, տեսալսողական մեդիաձառայություն մատուցող իրավաբանական անձանց (որոնց շրջանակում ներառված են նաև ՋԼՄ-ները) համար իրական շահառուների բացահայտման պահանջ, իսկ այդ տվյալները հասանելի են բաց և հանրամատչելի ռեեստրում: Զուգահեռաբար մշակվել են լրբիստական գործունեության օրենսդրական կարգավորումները, ՋԼՄ-ների ֆինանսավորման թափանցիկությանն ուղղված առաջարկությունները¹³:

Պետական մարմինների ներկայացուցիչների հետ ՖԽԲ-ի ընթացքում կարծիք ներկայացվեց, որ նախկինում արված աշխատանքները մոռացվել են, «մի կողմ են դրվել» կորցնելով ինստիտուցիոնալ հիշողությունը, ինչին ի պատասխան ԱՆ ներկայացուցիչը նշեց, որ այս պահին քննարկման փուլում է առհասարակ լրբիստական գործունեության մասին օրենքի նպատակահարմարության հարցը: Մեկ այլ պետական մարմնի ներկայացուցիչ նշեց, որ ՀՀ ընտրական օրենսդրությամբ սահմանված են բավականին խիստ չափորոշիչներ: Ընտրական գործընթացների համար նախատեսվել են որոշակի շեմեր՝ թե ինչպիսի ծախսեր պետք է իրականացվեն: Հաշվի առնելով ՀՀ գնային քաղաքականությունը՝ նախընտրական հիմնադրամներին ներկայացվող դրամական շեմերը ամբողջ ծավալով քարոզչությունն իրականացնելու, կազմակերպելու առումով քաղաքական

¹³ Աղբյուր՝ «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվություն

ուժերի համար առաջացնում են խնդիրներ: Ծառայությունների և ապրանքների գներն աննախադեպ աճ են գրանցում ամեն տարի, ուստի պետք է համապատասխանեցումներ կատարվեն: Կան ծախսեր, որոնց վերահսկումը հաշվարկելի չէ, օրինակ՝ թռուցիկների տպագրումը, մարզեր, գյուղեր ուղևորվելու համար վառելիքի ծախսը: Ընտրական օրենսգրքի փոփոխությունները բավականին լուրջ խնդիրներ կարող են առաջացնել, օրինակ՝ ԿԿՀ-ի համար: «Մուծում» բառը փոխարինվել է «նվիրատվություն» բառով: Նվիրատվությունը քաղաքացիաիրավական գործարք է, սակայն անձը նախընտրական հիմնադրամին նվիրատվություն չի կատարում: Ուստի, հանգում ենք նրան, որ փոփոխություններ կատարելու գաղափարը ողջունելի է, սակայն դրանց շուտափույթ իրականացումը հանգեցնում է բազում խնդիրների, քանզի դրանց համալիր կերպով չեն արվում: Տվյալ փոփոխություններն ու լրացումները կյանքի կոչելուց հետո պետք է անցնեն լուրջ իրավական փորձաքննություն՝ հաշվի առնելով, որ ընտրական օրենսգրքը սահմանադրական օրենք է:

Ըստ ԱՆ հրապարակած հաշվետվության՝ նախագծի պատրաստման գործընթացում մասնակցություն են ունեցել մի շարք պետական հաստատություններ և ՀԿներ: Ուսումնասիրելով ՀԿ-ների ցանկը, պարզ է դառնում, որ սույն գործողությունների իրականացմանը չի ապահովվել մասնագիտացված քաղաքացիական հասարակության մասնակցությունը և կարծիքների բազմազանությունը: **Սա առավել մտահոգիչ է այնպիսի պայմաններում, երբ սույն միջոցառման իրականացման պատասխանատու կառույցներից են նաև ՀԿ-ները:**

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ՄԱՍՆԱԿի:**

Գործողություն 21. Հանրային նշանակության կազմակերպությունների իրավական կարգավիճակի հստակեցում և դրանցում կոռուպցիոն ռիսկերի նվազեցման գործիքակազմի ներդրում՝ այդ թվում առկա կոռուպցիոն ռիսկերի վերհանում և դրանց հաղթահարման մեխանիզմների ներդրում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
21	Հանրային նշանակության կազմակերպությունների կարգավիճակը հստակեցվել է և ներդրվել է կոռուպցիոն ռիսկերի նվազեցման արդյունավետ գործիքակազմ:	«Էկոնոմիկայի նախարարություն ՀՀ ԱՆ Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)	Կատարված չէ: Հանրային նշանակության կազմակերպություններում հակակոռուպցիոն համապատասխանության ներդրման պրակտիկան չի ընդլայնվել:

Սույն միջոցառման իրականացման շրջանակներում ուսումնասիրվել է հանրային նշանակության կազմակերպությունների իրավական կարգավիճակը, հակակոռուպցիոն համապատասխանության վերաբերյալ միջազգային փորձը, արդյունքները Կորպորատիվ կառավարման կենտրոնի հետ համագործակցելով վերջինիս կողմից քննարկվել է հանրային նշանակության կազմակերպությունների ներկայացուցիչների հետ, սակայն դեռևս չի հստակեցվել հանրային նշանակության կազմակերպությունների կարգավիճակը: ՖԻԲ-ի ընթացքում ԱՆ ներկայացուցիչը նույնպես հավաստեց, որ ԱՆ-ի կողմից 2021 թ. կատարվել է ուսումնասիրություն, և այս պահին աշխատանքներ են տարվում միջազգային գործընկերների հետ, առաջիկայում հնարավոր է դիտարկել նաև միջազգային փորձագետների ներգրավումը գործընթացում:

Այսպիսով՝ **գործողությունը ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՉԷ:**

Գործողություն 22. Գործարար ոլորտում հակակոռուպցիոն համապատասխանության պահանջների ընդունման խթանում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
22	Մասնավոր ոլորտում հակակոռուպցիոն համապատասխանության պահանջներն ամրագրվել են համապատասխան իրավական ակտերում:	<p>ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարություն</p> <p>ՀՀ արդարադատության նախարարություն</p> <p>Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p>	<p>Կատարված է մասնակի:</p> <p>Կառավարության հաստատմանն է ներկայացվել «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2010 թվականի դեկտեմբերի 30-ի N 1769-Ա որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու և «Հայաստանի Հանրապետության կորպորատիվ կառավարման կանոնագրքին հավանություն տալու մասին» Կառավարության որոշման նախագիծը</p>

Ինչպես ներկայացված է «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվությունում, Կառավարության հաստատմանն է ներկայացվել Միացյալ Թագավորության Լավ կառավարման հիմնադրամի կողմից ֆինանսավորվող «Կորպորատիվ կառավարման և ֆինանսական հաշվետվողականության բարելավված

կանոնակարգ» ծրագրի շրջանակում «ՓրայսուոթերհաուսԿուպերս Արմենիա» (PwC) ընկերության ու Կորպորատիվ Կառավարման Կենտրոնի 136 աջակցությամբ մշակված «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2010 թվականի դեկտեմբերի 30-ի N 1769-Ա որոշումն ուժը կորցրած ճանաչելու և Հայաստանի Հանրապետության կորպորատիվ կառավարման կանոնագրքին հավանություն տալու մասին» կառավարության որոշման նախագիծը, որով նոր խմբագրությամբ շարադրվել է կորպորատիվ կառավարման կանոնագիրը: Նախագծով, ի թիվս այլ սկզբունքների, ամրագրվել են մասնավոր հատվածում էթիկական և հակակոռուպցիոն համապատասխանությունը խթանող սկզբունքները, որոնց իրագործման պարտականությունը դրվել է տնօրենների խորհրդի վրա: Բացի այդ, նախագծում նախատեսվել է, որ ընկերություններում պետք է ձևավորվի ներքին հսկողության և ռիսկերի կառավարման համակարգ, որի կարևոր բաղադրիչներից է հակակոռուպցիոն համապատասխանության գործառույթը: Նախագծով այս գործառույթն իրականացնող անձի վրա դրված է նաև հակակոռուպցիոն համապատասխանության ծրագրի ներդրմանը նպաստելու և դրա նկատմամբ մշտադիտարկումն իրականացնելու պարտականությունները:

Իրականացվել են «Գործարար բարեվարքություն. կորպորատիվ մշակույթ և հակակոռուպցիոն համապատասխանություն» թեմայով վերապատրաստումներ:

Այս հարցի վերաբերյալ ԱՆ ներկայացուցիչը ՖԻՔ-ի ընթացքում ներկայացրեց, որ Կառավարության որոշման նախագիծ է նախապատրաստվում, որում առկա նոր կարգավորումները հնարավորություն կտան կազմակերպություններում կորպորատիվ կանոնագրքերի ներդրման առավել ճկուն համակարգեր ներդնել:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ՄԱՍՆԱԿԻ:**

Գործողություն 23. Գնումների ոլորտի բարելավում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
23	Ուսումնասիրության հիման վրա մշակվել և ընդունվել է նախագծերի փաթեթ՝ ուղղված գնման գործընթացների պարզեցմանը, գնման գործընթացի որոշակիության ապահովմանը:	ՀՀ ֆինանսների նախարարություն	Կատարված է ամբողջությամբ: Գնումների ոլորտի օրենսդրության բարելավման և հստակեցմանն ուղղված նախագծերի փաթեթը 2021 թվականի նոյեմբերի 17-ին Ազգային ժողովի կողմից ընդունվել է 1-ին ընթերցմամբ:

Համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվության, 2021 թվականի փետրվարի 16-ին կայացած Հակակոռուպցիոն քաղաքականության խորհրդի նիստի ընթացքում, ի թիվս այլ հարցերի, քննարկվել է դեռևս 2020 թվականի մշակված և Կառավարության քննարկմանը ներկայացված «Գնումների մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին», «Պետական կառավարման համակարգի մարմինների մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին», «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքում լրացումներ կատարելու մասին» և «ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություն և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքների նախագծերի փաթեթը (այսուհետ՝ Նախագծերի փաթեթ): 2021 թվականի նոյեմբերի 17-ին նախագծերի փաթեթը ԱԺ-ի կողմից ընդունվել է 1-ին ընթերցմամբ:

Ի պատասխան այն դիտարկման, որ վերջին տարիներին ավելացել են մեկ անձից գնումները՝ Ֆինանսների նախարարության ներկայացուցիչը նշեց, որ այս ուղղությամբ աշխատանքներ են տարվում և մեկ անձից գնումների ավելացումը պայմանավորված է նաև բյուջետային ծախսերի մեծացմամբ: Չնախատեսված միջոցառումների առումով իրենց ազդեցությունն են ունեցել նաև համավարակը և պատերազմը: Նախարարության ներկայացուցիչը 2022թ.-ի համար կանխատեսում է առավել բարելավված իրավիճակ:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ԱՄԲՈՂՋՈՒԹՅԱՄԲ:**

Գործողություն 24. Իրավաբանական անձանց իրական սեփականատերերի ինստիտուտի ներդրում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
24	Ճանապարհային քարտեզին համապատասխան՝ տարբեր ոլորտներում շարունակաբար ներդրվում է իրական սեփականատերերի բացահայտման պահանջ:	ՀՀ ԱՆ Պետական կառավարման համակարգի մարմիններ	Կատարված է ամբողջությամբ: 2021 թվականի հունվարի 18-ին հաստատվել է իրավաբանական անձանց իրական շահառուների ինստիտուտի ներդրման ճանապարհային քարտեզը, իսկ 2021 թվականի հունիսի 3-ին ընդունվել են իրավաբանական անձանց իրական շահառուների բաց և հանրամատչելի

		<p>Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p>	<p>ռեեստրի ստեղծմանը, ինչպես նաև Հայաստանում գործող բոլոր իրավաբանական անձանց համար փուլ առ փուլ իրական շահառուների բացահայտման պարտադիր պահանջի սահմանմանն ուղղված օրենսդրական ակտերը:</p>
--	--	--	---

Ինչպես ներկայացված է «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվությունում, մասնավոր ոլորտում թափանցիկության բարձրացման նպատակով, իրավաբանական անձանց իրական սեփականատերերի բացահայտման գործուն մեխանիզմներ ներդնելու համար դեռևս 2020 թվականին մշակվել և 2021 թվականի հունվարի 18-ին հաստատվել է ՀՀ վարչապետի «Իրավաբանական անձանց իրական շահառուների ինստիտուտի 147 ներդրման ճանապարհային քարտեզը հաստատելու մասին» N 30-Ա որոշումը, որով նախանշվել են իրական սեփականատերերի (շահառուների) բացահայտման առաջնային ոլորտները և համապատասխան ժամկետները: Ճանապարհային քարտեզին համապատասխան 2021 թվականի հունիսի 3-ին ԱԺ-ի կողմից ընդունվել է իրավաբանական անձանց իրական շահառուների բաց և հանրամատչելի ռեեստրի ստեղծմանը, ինչպես նաև Հայաստանում գործող բոլոր իրավաբանական անձանց համար փուլ առ փուլ իրական շահառուների բացահայտման պարտադիր պահանջի սահմանմանն ուղղված օրենսդրական փաթեթը:

Հիմք ընդունելով «Իրավաբանական անձանց պետական գրանցման, իրավաբանական անձանց առանձնացված ստորաբաժանումների, հիմնարկների և անհատ ձեռնարկատերերի պետական հաշվառման մասին» օրենքի 60.3-րդ հոդվածի 6-րդ մասը՝ ՀՀ ԱՆ-ի՝ 2021 թվականի օգոստոսի 30-ի հրամանով սահմանվել են իրավաբանական անձանց իրական շահառուների վերաբերյալ հայտարարագրի ձևը, դրա լրացման և ներկայացման կարգը, իրական շահառուների 148 վերաբերյալ ՀՀ ԱՆ իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի գործակալություն ներկայացված վերջին հայտարարագրի հաստատման կարգը, իրական շահառուների բացահայտման համարժեք չափանիշներով կարգավորվող շուկաների ցանկը: Ձուգահեռաբար դեռևս 2021 թվականի փետրվարից գործարկվել է պետական գրանցում ստացած իրավաբանական անձանց իրական շահառուների (սեփականատերերի) վերաբերյալ տեղեկությունների ընդհանուր և հանրամատչելի էլեկտրոնային հարթակը: 2021 թվականից իրական սեփականատերերի վերաբերյալ հայտարարագրերը ներկայացվում են վերոնշյալ համակարգով:

Համաձայն գործողության իրականացման համար պատասխանատու պետական մարմինների ներկայացուցիչների՝ ինստիտուտն ի սկզբանե՝ 2019 թ. ներդրվել է միայն ընդերքօգտագործողների համար, այնուհետև էներգետիկայի ոլորտում, 2021 թ. հունիսի 28-ին ուժի մեջ մտած օրենքով ներդրվեց իրական սեփականատիրոջ և շահառուների հասկացությունների համախմբված սահմանումը, միաժամանակ, իրական շահառուների բացահայտման պարտականությունը (իրավաբանական բոլոր տեսակի

անձանց համար) դրվեց փուլային տարբերակով: Սեպտեմբերին պարտականությունն ուժի մեջ է մտել հանրային ծառայությունների կարգավորվող ոլորտում գործունեություն և տեսալսողական ծառայություն իրականացնող ընկերությունների համար: 2022թ. հունվարից պարտականությունն ուժի մեջ է մտել բոլոր իրավաբանական անձանց համար՝ բացառությամբ ոչ առևտրային կազմակերպությունների և միայն ֆիզիկական անձ ունեցող ՍՊԸ-ների համար: 2023թ. հունվարից պարտականությունը գործելու է բոլոր իրավաբանական անձանց համար:

Ինչ վերաբերում է համակարգին, Կառավարության որոշումներով և որոշակի օրենսդրական փոփոխություններով պայմանավորված՝ իրականացվել են փոփոխություններ: Ընթացքում երբեմն եղել են ծրագրային խնդիրներ, սակայն այժմ խնդիրը կարգավորված է, և իրավաբանական անձինք հայտարարագրերը ներկայացնում են համակարգի միջոցով:

Անդրադառնալով համակարգում առկա տեղեկատվության հանրայնությանը՝ պատասխանատու պետական մարմինների ներկայացուցիչը նշեց, որ վերոնշյալ փոփոխություններով բոլոր իրավաբանական անձնաց համար սահմանվել է հրապարակային տվյալների ընդհանուր կանոն (որոշ տեսակի կազմակերպությունների դեպքերում սահմանելով առանձնահատուկ կանոններ), և այժմ համակարգում կարելի է տեսնել իրական շահառուների վերաբերյալ որոշակի տվյալներ:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ԱՄԲՈՂՋՈՒԹՅԱՄԲ:**

Գործողություն 25. Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության ոլորտի վերաբերյալ օրենսդրության կատարելագործում:

No	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
25	Առաջարկությունների փաթեթի հիման վրա մշակվել են իրավական ակտերի նախագծեր, ներկայացվել ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմ:	ՀՀ ԱՆ Հայաստանի Հանրապետության տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողով (համաձայնությամբ)	Կատարված է մասնակի: «Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին» օրենքի և հարակից օրենքներում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» օրենքների նախագծերը Հանձնաժողովի կողմից մշակվել, շրջանառվել, ապա Կառավարության կողմից հավանություն են ստացել և անհետաձգելի կարգով ներկայացվել Ազգային ժողով: 2021 թվականի մարտի 3-ին ընդունվել է «Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին» օրենքում փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՕ-92-Ն օրենքը, որն

			<p>ուժի մեջ է մտել 2021 թվականի մայիսի 31-ին, բոլոր ենթաօրենսդրական ակտերն ընդունվել են: Իրավական ակտերը չեն քննարկվել Հակակոռուպցիոն քաղաքականության խորհրդում:</p>
--	--	--	--

Ինչպես ներկայացված է «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվությունում, Ազգային ժողովի կողմից 2021 թվականի մարտի 3-ին ընդունվել և նույն թվականի մայիսի 31-ին ուժի մեջ են մտել «Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին» օրենքի և հարակից օրենքներում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին օրենքները:

Ոլորտի իրավական բարեփոխումների շրջանակում իրականացվել է նաև «Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին» օրենքից բխող ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտերի ընդունումը: Այսպես, Հանձնաժողովի կողմից ընդունվել են 18 ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտեր, այդ թվում՝ Հանձնաժողովի աշխատակարգը, չհիմնավորված բարձր գնի և չհիմնավորված ցածր գնի որոշման կարգը, պետական օժանդակության գնահատման կարգը, պատասխանատվության միջոցի ընտրության և տուգանքի հաշվարկման 154 մեթոդաբանությունը, գաղտնագրման ենթակա հաղորդումը ներկայացնելու և այն գաղտնագրելու կարգը, ապրանքների և ծառայությունների անհատականացման միջոցների շփոթության աստիճանի նմանության որոշման կարգը և Հանձնաժողովի գործունեությունն ապահովող մի շարք այլ ակտեր:

Միաժամանակ նշենք, որ 2021 թվականի փետրվարի 16-ին¹⁴ և հոկտեմբերի 28-ին¹⁵ կայացած Հակակոռուպցիոն քաղաքականության խորհրդի նիստերի արձանագրությունից և հրապարակված տեղեկատվությունից հետևում է, որ նախքան դրանց ընդունումը նախագծերը չեն քննարկվել են խորհրդի նիստում, հետևապես գործողությունն ամբողջությամբ կատարված չէ:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ՄԱՍՆԱԿԻ:**

¹⁴ https://anti-corruption.gov.am/am/news_page?content.cid=130

¹⁵ https://anti-corruption.gov.am/am/news_page?content.cid=132

ՈԼՈՐՏ 2.3. ԿՈՌՈՒՊՑԻԱՅԻ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՈՒՄ (էլեկտրոնային կառավարման գործիքների ներդրում, պետական կառավարման գործընթացին հասարակության մասնակցության մեխանիզմների ներդրում և կատարելագործում, վարչարարության պարզեցում)

Գործողություն 26. Քաղաքացիների դիմումների, բողոքների, հարցումների թեժ գծի միասնական հարթակի ներդրում

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
26	Վիճակագրական ճկուն գործիքների ներդրման արդյունքում ապահովված է գործադիր իշխանության մարմինների գործունեության թափանցիկությունն ու հաշվետվողականությունը:	<ul style="list-style-type: none"> «Վարչապետի աշխատակազմ «արդարադատության նախարարություն «բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ) 	<p>Կատարված է մասնակի:</p> <p>Քաղաքացիների դիմումների, բողոքների, հարցումների թեժ գծի միասնական հարթակը ներդրվել է, զուգահեռաբար ապահովվել է գործադիր իշխանության մարմինների գործունեության թափանցիկությունն ու հաշվետվողականությունը:</p> <p>Վիճակագրական ճկուն գործիքների ներդրման ուղղությամբ աշխատանքներ չեն իրականացվել:</p>

2021 թվականի ընթացքում ուսումնասիրվել են թեժ գծի հեռախոսակապ ունեցող գերատեսչություններում ներդրված համակարգերը: Դիտարկվել են արդեն գործող թեժ գծի համակարգերը Վարչապետի աշխատակազմի թեժ գծին, ինչպես նաև 158 պետական մարմինների էլեկտրոնային փաստաթղթաշրջանառության Մալբրի համակարգին ինտեգրելու հնարավորությունները: Միաժամանակ, թեժ գիծը չպետք է ընկալել որպես հեռախոսային համակարգ: Գործում է էլեկտրոնային հարցումների միասնական e-request.am հարթակը, որով քաղաքացիները 2021թ.-ի ընթացքում ուղարկել են 8.000-ից ավելի բողոք և 14.000-ից ավելի հարցում: 2021թ.-ի առաջին կիսամյակում հարթակի միջոցով հասանելի մարմինների քանակը կրկնապատկվել է՝ հասնելով 140-ի: Քաղաքացիների դիմումների, բողոքների, հարցումների թեժ գծի միասնական հարթակը համաձայն մշակված տեխնիկական բնութագրի ծրագրավորվել է և անցնելով թեստավորման համապատասխան փուլեր հաջողությամբ ներդրվել վեբ միջավայրում՝ հասանելիությունը e-hotline.am հասցեով:

Միաժամանակ, համաձայն ՀՀ կառավարության հաշվետվություն՝ սույն միջոցառման շրջանակներում նախատեսված վիճակագրական ճկուն գործիքների ներդրումը չի իրականացվել: Հաշվի առնելով այդ հանգամանքը՝ միջոցառումը համարվում է մասնակի կատարված:

Ինչպես արձանագրվեց ՖԽԲ-ի ժամանակ, հարթակը հարմարեցված չէ հատուկ կարիքներ ունեցող անձանց: Միննույն ժամանակ հարթակը չի բացառում թղթային տարբերակով դիմումներ, բողոքներ ներկայացնելու հնարավորությունը և այն զուտ լրացուցիչ գործիք է, որն ապահովում է էլեկտրոնային եղանակով դիմումներ, բողոքներ ներկայացնելու հնարավորության մատչելիությունը՝ ի լրումն դիմում-բողոքը թղթային ներկայացման տարբերակի: Հավելվեց, որ քննարկվել է ծայնային եղանակով գործիքի ներդրման հնարավորությունը, սակայն հայերեն լեզվի դեպքում այդ գործիքը դեռևս տեխնիկապես հասանելի չէ և դիմում-բողոքները ընդունվում են միայն տեքստային շարադրմամբ:

Գործողության կատարման պատասխանատու գերատեսչությունների և այլ կառույցների ներկայացուցիչների հավաստմամբ՝ վերջերս իրականացված հարթակի բարելավման աշխատանքների արդյունքում ավելացվել է գնահատման հնարավորություն, որը թույլ է տալիս մի կողմից գնահատել բուն հարթակի գործունեությունը (մատչելիություն, հարմարություն և այլն), մյուս կողմից գնահատվում է նաև համապատասխան պետական մարմնի աշխատանքը (ժամկետներ, բավարարվածություն պատասխաններից):

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ՄԱՍՆԱԿԻ:**

Գործողություն 27. Իրավական ակտերի նախագծերի մշակման գործընթացին հասարակության մասնակցայնության ապահովման արդյունավետության բարձրացում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
27	Ապահովված է հասարակության լայն շերտերի կողմից պետության իրավաստեղծ գործընթացին մասնակցության հնարավորությունը: Զուգահեռաբար իրականացվում են www.e-draft.am հարթակի, ինչպես նաև դրանից օգտվելու կանոնների մասին հանրության իրազեկման միջոցառումներ:	ՀՀ ԱՆ ՀՀ բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն Մարդու իրավունքների պաշտպան (համաձայնությամբ) Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)	Գործողությունը կատարված չէ: Հարթակի հետ կապված հանրային իրազեկման միջոցառումներ չեն իրականացվել: e-draft.am-ի որոշ ֆունկցիաներ այլևս հասանելի չեն:

Սույն միջոցառման շրջանակներում կատարված աշխատանքների ուսումնասիրությունից պարզ է դառնում, որ հանրային իրազեկման գործընթացը մեկնարկելու համար որոշակի աշխատանքներ են իրականացվել, տեղեկատվական նյութեր են մշակվել, զուգահեռաբար աշխատանքներ են ձեռնարկվել հարթակի բարելավման նպատակով ֆինանսական աջակցության ստացման համար:

Վիճակագրական տվյալների ուսումնասիրությունից հանրության մասնակցության աճի առնչությամբ պարզ է դառնում հետևյալը.

- Ըստ գրանցված օգտատերերի քանակի՝ 2021 թվականին 2020 թվականի համեմատությամբ արձանագրվել է 192% աճ:
- Ըստ տեղադրված նախագծերի քանակի՝ 2021 թվականին 2020 թվականի համեմատությամբ արձանագրվել է 16,55 % աճ:
- Ըստ ներկայացված առաջարկությունների քանակի 2021 թվականին 2020 թվականի համեմատությամբ արձանագրվել է 51,4 % անկում:
- Ըստ կայք կատարած այցելուների քանակի՝ 2021 թվականին 2020 թվականի համեմատությամբ արձանագրվել է 22,1 % աճ:

Այսինքն, թեև օգտատերերի ակտիվություն է նկատվել, ինչը բխում է նրանից, որ շուրջ 2 անգամ աճել է գրանցված օգտատերերի քանակը, ինչպես նաև այցելուների քանակը՝ 22,1 %-ով, սակայն 2021 թվականին ներկայացված առաջարկությունների անկում է գրանցվել: Ինչպես պարզ դարձավ շահագրգիռ կողմերի հետ անցկացված ՖԻԻ-ի արդյունքներից՝ այս անկումը պայմանավորված է նրանով, որ հարթակում ներկայացված առաջարկները չեն ընդունվում պատասխանատու գերատեսչությունների կողմից: Պետական մարմինների հետ անցկացված ՖԻԻ-ի ընթացքում բարձրացված հիմնական մտահոգությունը նույնպես վերաբերում էր վերոգրյալին: Փորձագետները, մասնավորապես նշում էին, որ վերջին շրջանում չեն ստանում ծանուցումներ հարթակից, այն դեպքում, երբ վերբեռնվում են նոր իրավական ակտերի նախագծեր: Այսինքն, հանրությունը չի տեղեկացվում թե ինչ նախագծեր են մշակվել: Ինդիք կա նաև նախագծերի վերաբերյալ ներկայացված առաջարկությունների ընդունված/չընդունված լինելու ամփոփաթեթերի մասով: Օրինակ, շահագրգիռ կողմերի ներկայացուցիչները մտահոգություն են հայտնում, որ երբեմն e-draft-ում բացասական արձագանքներ ստացած օրենքների նախագծերը հետագայում ընդունվում են և հարց է ծագում, թե որքանով արդյունավետ է հարթակն այս համատեքստում գործում: ԲՀ ներկայացուցիչները և փորձագետները հարցադրում են իրականացնում, թե գործնական քիչ ազդեցություն է ունենում այս հարթակը որոշումների կայացման վրա: Այն իրականում դարձել է նախագծերին ծանոթանալու կայք:

Այսպիսով, նշված տեղեկատվության, վերստուգիչ ցուցիչի և ակնկալվող արդյունքի համադրությունից հետևում է, որ սույն միջոցառումը չի կատարվել:

Այսպիսով՝ գործողությունը **ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՉԷ:**

Գործողություն 28. Պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից քաղաքացիներին առավել շատ մատուցվող ծառայությունների վերաբերյալ մատչելի տեղեկատվություն ստանալու գործիքակազմի ներդրում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
28	Իրականացվել են մատուցվող ծառայությունների վերաբերյալ մատչելի տեղեկատվություն ստանալու գործիքակազմի ներդրման միջոցառումներ:	<p>«Վարչապետի աշխատակազմ</p> <p>Պետական կառավարման համակարգի մարմիններ</p> <p>Էլեկտրոնային կառավարման ենթակառուցվածքների ներդրման գրասենյակ (համաձայնությամբ)</p>	<p>Կատարված է մասնակի:</p> <p>Մի շարք պետական մարմինների կայքէջերում հրապարակվել են մատուցվող ծառայությունների վերաբերյալ դիմումի լրացման օրինակելի ձևերը, զուգահեռաբար աշխատանքներ են իրականացվել մատուցվող ծառայությունների վերաբերյալ մատչելի տեղեկատվություն ստանալու գործիքակազմի ներդրման ուղղությամբ:</p>

Ինչպես ներկայացված է «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվությունում, մի շարք պետական մարմինների պաշտոնական կայքէջերում տեղադրված են որոշ ծառայությունների վերաբերյալ տեղեկատվություն՝ դիմելու կարգը, տարբերակները, դիմումին ներկայացվող պահանջները և օրինակելի ձևերը: Ինչդրի ինստիտուցիոնալ ու համակարգային լուծումների իմաստով ներկայումս հանրային կառավարման բարեփոխումների շրջանակներում նախագծվում է հանրային ծառայությունների մատուցման միասնական հարթակը՝ e-gov.am, որը դառնալու է մեկ պատուհանի սկզբունքով ծառայությունների մատուցման պլատֆորմ և ապահովվելու է մեկ միջավայրում պետության և համայնքների կողմից մատուցվող ծառայությունների վերաբերյալ տեղեկատվության հասանելիությունը հանրային օգտագործման տեսակետից հարմարավետ տարբեր ձևաչափերով, ուղեցույցներով:

Համաձայն ՖԻՔ-ն ընթացքում ԱՆ ներկայացուցչի կողմից ներկայացված տեղեկատվության, այս գործողության իրականացումը խաչվում է մյուս միջոցառման հետ, որով e-gov.am հարթակի շրջանակում նախատեսվում է մեկ հարթակում համատեղել և ամփոփ ներկայացնել միջպետական, ՏԻՄ-երի կողմից մատուցվող ծառայությունները՝ թե՛ առցանց մատուցվող, թե՛ մյուս տարբերակով մատուցվող ծառայությունների մասով: Այս հարթակն ավելի հասանելի ու հեշտ օգտագործելի կլինի քաղաքացիների համար՝ ի տարբերություն առանձին կայքերում ներկայացված տարբերակի:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ՄԱՍՆԱԿԻ:**

Գործողություն 29. Միասնական օպերատորների sso.am էլեկտրոնային համակարգի արդիականացում և e-gov.am-ի շրջանակներում էլեկտրոնային հարթակի ներդրում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
29	Ներդրվել է պետական և համայնքային ծառայությունների միասնական շտեմարան, մատուցվող ծառայությունների վերաբերյալ էլեկտրոնային գնահատման հնարավորություն, ինչպես նաև մատուցվող ծառայությունների վերաբերյալ վիճակագրության միասնական համակարգ:	<p>ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմ</p> <p>ՀՀ ԱՆ</p> <p>ՀՀ բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն էլեկտրոնային կառավարման ենթակառուցվածքների ներդրման գրասենյակ (համաձայնությամբ)</p>	<p>Կատարված է մասնակի:</p> <p>Ներդրվել է և հանրային ծառայությունների միասնական գրասենյակներում օգտագործվում է sso.am հարթակը՝ միայն ներքին հասանելիությամբ: Մատուցվող ծառայությունների վերաբերյալ էլեկտրոնային գնահատման հնարավորությունների, ինչպես նաև մատուցվող ծառայությունների վերաբերյալ վիճակագրության միասնական համակարգի ներդրման ուղղությամբ աշխատանքներ չեն իրականացվել:</p>

Համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվության, նախագծվել է sso.am հարթակը, որը կիրառում են ՀՀ կառավարության 2016 թվականի հոկտեմբերի 27-ի N 1109-Ն որոշման համաձայն պետական իշխանության մարմինների սպասարկման գրասենյակների գործառույթներ իրականացնող օպերատորները: Սույն միջոցառումը մասնակի է կատարվել, քանի որ մատուցվող ծառայությունների վերաբերյալ էլեկտրոնային գնահատման հնարավորությունների, ինչպես նաև մատուցվող ծառայությունների վերաբերյալ վիճակագրության միասնական համակարգի ներդրման ուղղությամբ աշխատանքներ չեն իրականացվել: Հարկ է ավելացնել, որ սույն հարթակը նախատեսված չէ քաղաքացիների համար, այլ նախատեսված է միայն համայնքային միասնական ծառայություններ մատուցող մարմինների ներքին օգտագործման համար:

ՖԻՔ-ի ընթացքում ԷԿԵՆԳ-ի ներկայացուցչի հավաստմամբ, մատուցվող ծառայությունների վերաբերյալ էլեկտրոնային գնահատումն իրականացնելու են քաղաքացիները: Քաղաքացիների հետ հետադարձ կապի ծրագրի շրջանակում ստեղծվել է

Gnahatir.am հարթակը, որը ներկայումս հասանելի է քաղաքացիներին: Երբ քաղաքացին ստանում է որևէ ծառայություն, դրա հետ միասին տրամադրվում է հսկիչ համար, և այդ հսկիչ համարով նա հետագայում կարող է գնահատել ստացված ծառայության որակը՝ պատասխանելով մի քանի հարցերի Gnahatir.am հարթակում: Անդրադառնալով Gnahatir.am հարթակում քաղաքացիների մասնակցությանը՝ ԷԿԵՆԳ-ի ներկայացուցիչները նշեցին, որ հարթակն ունի վիճակագրության առանձին բաժին, որտեղ ներկայացված են գնահատմանը մասնակցած քաղաքացիների թիվը, պատասխանների բաշխումը, ժամանակահատվածը և այլն:

Շահագրգիռ կողմերի հետ անցկացված ՖԻԲ-ի ընթացքում պարզ դարձավ, որ ՔԿ-ները և փորձագետները տեղեկացված չեն Gnahatir.am հարթակի մասին, ինչը թույլ է տալիս եզրակացնելու, որ հարթակի վերաբերյալ հանրային իրազեկման աշխատանքներ բավականաչափ չեն տարվում:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ՄԱՍՆԱԿԻ:**

Գործողություն 30. «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի շրջանակներում պահանջվող տեղեկատվության պրոակտիվ հրապարակման միասնական հարթակի ստեղծում

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
30	Տեղեկատվության պրոակտիվ հրապարակման միասնական հարթակի տեխնիկական առաջադրանքը մշակված է:	<p>ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմ</p> <p>Էլեկտրոնային կառավարման ենթակառուցվածքների ներդրման գրասենյակ (համաձայնությամբ)</p> <p>ՀՀ ԱՆ</p> <p>ՀՀ բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն</p> <p>Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p>	<p>Կատարված չէ:</p> <p>Տեխնիկական առաջադրանքը մշակված չէ:</p>

Համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվության, տվյալ միջոցառման շրջանակներում 2021 թվականի համար նախատեսված աշխատանքների գնահատման համար առկա տեղեկատվության համաձայն միջոցառումը կատարված չէ: Տեղեկատվության պրոակտիվ հրապարակման միասնական հարթակի տեխնիկական առաջադրանքը մշակված չէ:

Շահագրգիռ մարմինների հետ ՖԻՔ-ի ընթացքում նույնպես հաստատվեց, որ գործողությունը կատարված չէ: ՀՀ բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարությունը համարվում է գործողության իրականացնող կողմ, սակայն նախարարությունից փոխանցվել է տեղեկատվություն, որ դեռևս կատարվում է փորձի ուսումնասիրություն: Մինչև նույն ժամանակ անհրաժեշտ է նշել, որ ԱՆ մոնիթորինգային խմբին այս գործողության իրականացման վերաբերյալ Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարությունից փոխանցվել է ոչ լիարժեք տեղեկատվություն, ինչը դժվարացնում է այս գործողության իրականացման գնահատումը: Գործողության իրականացման հետ կապված հետագա տարիների համար նախատեսվում են որոշակի փոփոխություններ:

Այսպիսով՝ **գործողությունը ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՉԷ:**

Գործողություն 31. Ազդարարման համակարգի շարունակական կատարելագործում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
31	Կատարված ուսումնասիրությունների հիման վրա ազդարարման համակարգի արդյունավետությանն ուղղված առաջարկությունների ներկայացում և քննարկում Հակակոռուպցիոն քաղաքականության խորհրդի նիստում:	ՀՀ ԱՆ ՀՀ գլխավոր դատախազություն (համաձայնությամբ)	Կատարված է ՄԱՍՆԱԿԻ: Ազդարարման համակարգի արդյունավետությանն ուղղված ուսումնասիրությունը շարունակական բնույթ է կրել 2021 թվականին: Այնուամենայնիվ, բացահայտված խնդիրները չեն քննարկվել Հակակոռուպցիոն քաղաքականության խորհրդի նիստում:

Համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ուղղված արդյունավետությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվության, սույն միջոցառման շրջանակներում կատարված աշխատանքներից պարզ է դառնում, որ ազդարարման համակարգի արդյունավետությանն ուղղված ուսումնասիրությունը շարունակական բնույթ է կրել 2021 թվականին: Ուսումնասիրության արդյունքների հիման վրա Վարչապետի աշխատակազմին առաջարկվել է ազդարարման համակարգի օրենսդրության բարելավմանն ուղղված առաջարկությունները ներառել Կառավարության ծրագրում՝ որպես միջոցառումներ, ինչն էլ հաստատվել է Կառավարության 2021 թվականի նոյեմբերի 16-ի N 1902-Լ որոշմամբ: Բացի այդ, բացահայտված խնդիրների լուծման նպատակով մշակվել է «Ազդարարման համակարգի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում

փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի և հարակից օրենքների նախագծերի փաթեթը: Նշվածից հետևում է, որ սույն միջոցառումը կատարված է մասնակի, իսկ ամբողջական կատարված չի գնահատվում այն հանգամանքի հաշվառմամբ, որ բացահայտված խնդիրները չեն քննարկվել Հակակոռուպցիոն քաղաքականության խորհրդի նիստում:

ՖԽԲ-ի ընթացքում ԱՆ ներկայացուցիչը փաստեց, որ 2021թ. ներկայացվել է Ազդարարման համակարգի կատարելագործման առաջարկությունների փաթեթ: Առկա են որոշակի խնդիրներ՝ կապված վարչական/ոչ կոռուպցիոն/ոչ քրեական իրավախախտումների հետ: Նախագիծն այս պահին գտնվում է մշակման փուլում:

Քննարկմանը մասնակցող փորձագետները մտահոգություն հայտնեցին, որ համակարգի հանրային իրազեկումը տապալված է, ինչի վկայությունը դիմումների փոքր թիվն է, ինչն էլ իր հերթին գալիս նրանից, որ քաղաքացիները պարզ և մատչելի կերպով չեն պատկերացնում հարթակի կարևորությունը, օգտակարությունը, օգտագործման մեխանիզմները: Մյուս կողմից, կարևոր է նաև վստահության մակարդակի բարձրացումը հանրության շրջանում: Այս համակարգի վերջնական նպատակը գաղտնի ազդարարումներ ստանալը չէ, այլ քաղաքացիների վստահության ապահովումը. միջազգային փորձը ցույց է տալիս, որ անանուն դիմելը տարիների ընթացքում հաղթահարվում է: Ավելին, ԻՀԱ-ի կողմից տարիներ առաջ ստեղծվել է դրա նախատիպ հարթակը՝ Bizprotect.am¹⁶, որն այժմ գործում է: Այնտեղ առկա վիճակագրությունը ցույց է տալիս, որ անանուն դիմողների քանակը անհամեմատելի քչացել է, մեծամասնություն են կազմում անծինք, որոնք տրամադրում են տվյալները: Այսինքն՝ ի սկզբանե առկա են եղել 2 խնդիր՝ հանրային իրազեկում և վստահություն: Իսկ դրա ուղղությամբ, ինչպես պարզ է դառնում ԱՆ-ի հաշվետվությունից և շահագրգիռ մարմինների ու ՔՀԿ-ների հետ անցկացված ՖԽԲ-ների արդյունքներից, շոշափելի աշխատանքներ և ուսումնասիրություններ չեն արվել:

ԱՆ-ի կողմից նույնպես կարևորեց հանրության շրջանում իրազեկվածության մակարդակի բարձրացումը: 2021թ. վերջում Գլխավոր դատախազությունում տեղի է ունեցել հանդիպում ԵՄ աջակցությամբ իրականացվող «Աջակցություն Հայաստանում արդարադատության ոլորտում բարեփոխումներին» ծրագրի շրջանակներում փորձագետի հետ, և պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել սոցիալական գովազդ, սոցիալական արշավ տարածել:

Շահագրգիռ կողմերի հետ ՖԽԲ-ի ընթացքում բարձրացվեց նաև համակարգի աշխատանքի վերաբերյալ առավել համապարփակ վիճակագրության ներկայացման խնդիրը: Ինչ վերաբերում է դիմումների թվի վերաբերյալ վիճակագրական տվյալների վարմանը, ապա համաձայն ԱՆ ներկայացուցչի այս պահին աշխատանքներ են տարվում վիճակագրության վարման բարելավման ուղղությամբ, որպեսզի, մասնավորապես, արտացոլվի հարուցված քրեական գործերի թիվը:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ՄԱՄՆԱԿԻ:**

¹⁶ <https://bizprotect.am/>

ՈԼՈՐՏ 3. ԿՈՌՈՒՊՑԻՈՆ ԳՈՐԾԵՐԻ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

2021թ.	
ՆԱԽԱՏԵՍՎԱԾ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԹԻՎԸ	6
ՈՐԻՑ ԿԱՏԱՐՎԱԾ	5
ՈՐԻՑ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՄԱՍՆԱԿԻ	1
ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇ	83%

Գործողություն 33. ՀՀ քրեական օրենսգրքում ամրագրված կոռուպցիոն հանցագործությունների հանցակազմերի միջազգային չափանիշների համապատասխանության հարցի ուսումնասիրություն, անհրաժեշտության դեպքում կոռուպցիոն հանցագործությունները միջազգային չափանիշներին համապատասխանեցնելու վերաբերյալ առաջարկությունների ներկայացում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
33	Կոռուպցիոն հանցագործությունների հանցակազմերը, ինչպես նաև վաղեմության ժամկետները միջազգային չափանիշներին համապատասխանեցնելու անհրաժեշտության վերաբերյալ առաջարկի ներկայացման և ընդունման դեպքում մշակվել է համապատասխան իրավական ակտերի նախագծերի փաթեթ:	<p>ՀՀ ԱՆ</p> <p>ՀՀ գլխավոր դատախազություն (համաձայնությամբ)</p> <p>ՀՀ հատուկ քննչական ծառայություն (համաձայնությամբ)</p> <p>ՀՀ Քննչական կոմիտե (համաձայնությամբ)</p> <p>ՀՀ ազգային անվտանգության ծառայություն</p> <p>ՀՀ ոստիկանություն</p>	<p>Կատարված է ամբողջությամբ:</p> <p>2021 թվականի մայիսի 5-ին ՀՀ ազգային ժողովի կողմից երկրորդ ընթերցմամբ և ամբողջությամբ ընդունվել է ՀՀ քրեական օրենսգրքը, որով վերանայվել են կոռուպցիոն հանցագործությունների հանցակազմերը՝ համապատասխանեցնելով դրանք միջազգային չափանիշներին: Բացի այդ, միջազգային չափանիշներին համապատասխան՝ վաղեմության ժամկետների ինստիտուտը ևս վերանայվել է:</p>

Ինչպես ներկայացված է «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին»

հաշվետվությունում, 2021 թվականի մայիսի 5-ին ՀՀ ԱԺ-ի կողմից երկրորդ ընթերցմամբ և ամբողջությամբ ընդունվել է ՀՀ քրեական օրենսգիրքը, որի մշակման շրջանակներում վերանայվել են կոռուպցիոն հանցագործությունների հանցակազմերը՝ համապատասխանեցնելով դրանք միջազգային չափանիշներին: Ի թիվս այլ բարեփոխումների՝ նոր Քրեական օրենսգրքի հատուկ մասից հանվել են խրախուսական նորմերը, որոնց ուժով կաշառք տված անձը որոշակի պայմաններում ազատվում է քրեական պատասխանատվությունից: Ընդ որում՝ դրանք հանվել են նախագծի լրամշակման փուլում տեղի ունեցած քննարկումների հիման վրա:

Ընդհանուր առմամբ, վաղեմության ժամկետների ինստիտուտը ևս վերանայվել է, մասնավորապես՝ վաղեմության ժամկետը, ըստ նոր օրենսգրքի, հաշվվում է մինչև անձին որպես մեղադրյալ ներգրավելու մասին որոշման կայացումը, այլ ոչ թե դատավճռի օրինական ուժի մեջ մտնելը: Բացի այդ, նոր օրենսգիրքը սահմանում է վաղեմության առավել երկար ժամկետներ: Ըստ այդմ՝ օրենսդրական նշված փոփոխությունների արդյունքում գործնականում առավել կշեգոքացվի կոռուպցիոն հանցագործությունների պատշաճ քննության վրա վաղեմության ժամկետների հնարավոր ազդեցությունը:

Տեսք-ի ընթացքում պետական մարմինների ներկայացուցիչ մասնակիցները նշեցին, որ Քրեական օրենսգրքում հաշվի են առնվել միջազգային փաստաթղթերով ամրագրված հանցակազմերը: Միաժամանակ հարկ է նշել, որ կոռուպցիոն հանցագործությունների ցանկը գործող օրենսգրքում և արդեն նոր ընդունված քրեական օրենսգրքում համաձայնեցվել է: Այսինքն, մինչև մշակման գործընթացը ցանկը համաձայնեցվել է ՏՀԶԿ գործընկերների հետ, այն տեսանկյունից, որ հաշվի են առնվել նրանց կողմից ներկայացված առաջարկները՝ ցանկում ներառված հանցակազմերի վերաբերյալ: ՄԱԿ-ի Կոռուպցիայի դեմ կոնվենցիայի հանցակազմերը, ըստ էության, նույնպես հաշվի են առնված քրեական օրենսգրքերում: Սակայն ինչ վերաբերվում է կոռուպցիոն հանցագործությունների ցանկը ՄԱԿ-ի Կոռուպցիայի դեմ կոնվենցիային համապատասխանելու տեսանկյունից ուսումնասիրության իրականացմանը, ապա այն չի իրականացվել:

Ինչ վերաբերում է նախագծի մշակման ընթացքում այդ փաստաթղթերի միջազգային պարտավորությունների հաշվառմանը, ապա, համաձայն ԱՆ ներկայացուցիչների, ուսումնասիրվել է նաև միջազգային կառույցների կողմից ներկայացված փաստաթղթերը, ներառյալ՝ ՏՀԶԿ 2018 թ. -ի զեկույցը, որում առանձնացված է կոռուպցիոն հանցագործությունների ցանկը: Միևնույն ժամանակ, ԱՆ ներկայացուցիչները նշում են, որ կոռուպցիոն հանցագործությունների ցանկ նախկին օրենսդրությամբ նախատեսված չի եղել և այն սահմանվել է գլխավոր դատախազի համապատասխան իրավական ակտով: Սակայն, այս ցանկը ՏՀԶԿ մարմինների կողմից ենթարկվել է քննադատության համապատասխան զեկույցներում, այն առումով, որ ցանկը բավականին լայն է (շուրջ 80 և ավել հանցակազմեր): Անհրաժեշտություն կար մշակել ավելի հստակ, հիմնական, թիրախային կոռուպցիոն հանցակազմերի ցանկ:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ԱՄԲՈՂՋՈՒԹՅԱՄԲ:**

Գործողություն 34. Կոռուպցիոն առանձին հանցագործությունների, այդ թվում՝ ապօրինի հարստացման, քննության մեթոդիկայի մշակում, մշակված մեթոդիկայի հիման վրա քրեական հետապնդման մարմինների վերապատրաստում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
34	Կոռուպցիոն առանձին հանցագործությունների, այդ թվում՝ ապօրինի հարստացման քննության մեթոդիկան ներառված է քրեական հետապնդման մարմինների վերապատրաստման ծրագրերում:	<p>«Ղ զլխավոր դատախազություն (համաձայնությամբ) Մարդու իրավունքների պաշտպան (համաձայնությամբ) «Ղ ազգային անվտանգության ծառայություն Արդարադատության ակադեմիա Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p>	<p>Կատարված է ամբողջությամբ: Կոռուպցիոն առանձին հանցագործությունների, այդ թվում՝ ապօրինի հարստացման քննության մեթոդական ուղեցույցը հաստատվել է Գլխավոր դատախազի կողմից 2021 թվականի մարտի 22-ին, մեթոդիկան ներառվել է վերապատրաստման ծրագրերում: Կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության մեթոդիկայի վերաբերյալ իրականացվել են վերապատրաստման դասընթացներ:</p>

Համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվության, կոռուպցիոն առանձին հանցագործությունների, այդ թվում՝ ապօրինի հարստացման քննության մեթոդական ուղեցույցը մշակվել է և հաստատվել Գլխավոր դատախազի 2021 թվականի մարտի 22-ի N 35 հրամանով: Ուղեցույցի մեջ մանրամասն վերլուծված են կոռուպցիոն հանցագործությունների էությունը և դրանց կանխարգելման իրավական հիմքերը, կոռուպցիայի հակազդման իրավակազմակերպական հիմքերը, կոռուպցիոն հանցագործությունների քրեաիրավական և կրիմինալիստիկական բնութագրերը: Առանձին գլխում ներկայացված է ապօրինի հարստացման էությունը, իրավական հիմքերը և առանձնահատկությունները: Ներկայացված են նաև կոռուպցիոն հանցագործությունների գործերով պարզաբանման ենթակա հանգամանքները, կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության քրեադատավարական և կրիմինալիստիկական բնութագրերը, այդ թվում նաև՝ կոռուպցիոն հանցագործությունների գործերով կատարվող առանձին քննչական գործողությունների առանձնահատկությունները:

Կոռուպցիոն առանձին հանցագործությունների, այդ թվում՝ ապօրինի հարստացման քննության մեթոդիկան ներառված է վերապատրաստման ծրագրերում: 2021 թվականին Հատուկ քննչական ծառայության 7 քննիչներ և Քննչական կոմիտեի 58 քննիչներ անցել են վերապատրաստումներ «Կրիմինալիստիկական տակտիկա և մեթոդիկա», «Կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության մեթոդիկա» թեմաներով:

Դատախազների համար 2021 թվականին անցկացվել են դատախազների վերապատրաստումներ «Հանրային ծառայության ոլորտում կոռուպցիայի դեմ պայքարի արդի հարցեր», «Կոռուպցիոն դեպքերի քննություն», «Կրիմինալիստիկական տակտիկա և մեթոդիկա», «Կոռուպցիոն դեպքերի քննություն», «Պաշտոնական կոռուպցիայի դեպքերի քննություն», «Կոռուպցիոն բնույթի ֆինանսական հանցագործություններ և անդրազգային կազմակերպված հանցավորության դեմ պայքար» թեմաներով:

Համաձայն ՖԻԲ-ի ընթացքում ԱՆ ներկայացուցիչների՝ մեթոդական ուղեցույցը տեղադրված է նաև դատախազության կայքէջում: Այն, ըստ էության, համաձայնեցվել է շահագրգիռ մարմինների հետ, քննարկվել է և հաստատվել է՝ համապատասխան առաջարկությունների հաշվառմամբ: Ինչ վերաբերվում է մեթոդիկայի մշակման վրա աշխատող անձանց շրջանակին, ապա այն մշակվել է դատախազության համապատասխան վարչությունների, մասնագիտացված վարչության աշխատակիցների մասնակցությամբ:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ԱՄԲՈՂՋՈՒԹՅԱՄԲ:**

Գործողություն 35. Կոռուպցիոն հանցագործությունների մասին վիճակագրության համալրում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
35	<p>Կոռուպցիոն հանցագործությունների վերաբերյալ տեղեկատվության ստացման աղբյուրների դրանց քննության արդյունքում բռնագրավված և բռնագանձված գույքի մասին վիճակագրության վարման կարգերը հաստատված են:</p> <p>Կոռուպցիոն հանցագործությունների մասին քրեական վիճակագրությունը համալրվել է տեղեկատվության ստացման աղբյուրների և քննության արդյունքում բռնագրավված և բռնագանձված գույքի մասին տվյալներով:</p>	<p>«Ղ զլխավոր դատախազություն (համաձայնությամբ)</p> <p>«Ղ ոստիկանություն</p>	<p>Կատարված է ամբողջությամբ:</p> <p>2021 թվականին կոռուպցիոն հանցագործությունների վերաբերյալ վիճակագրական տեղեկատվությունը համալրվել է կոռուպցիոն հանցագործությունների վերաբերյալ տեղեկատվության ստացման աղբյուրների ու կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության արդյունքում բռնագրավված և բռնագանձված գույքի մասին տվյալներով:</p>

Ինչպես ներկայացված է «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը

հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվությունում, 2021 թվականի մայիսի 5-ին ԱԺ-ի ընդունվել է ՀՀ քրեական նոր օրենսգիրքը, որով վերանայվել է կոռուպցիոն հանցագործությունների ցանկը: ՀՀ գլխավոր դատախազի 2019 թվականի դեկտեմբերի 27-ի և 2020 թվականի հուլիսի 2-ի համապատասխան հրամաններով հաստատված կոռուպցիոն հանցագործությունների վերաբերյալ վիճակագրական տեղեկատվությունը համալրվել է կոռուպցիոն հանցագործությունների վերաբերյալ տեղեկատվության ստացման աղբյուրների ու կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության արդյունքում բռնագրավված և բռնագանձված գույքի մասին տվյալներով:

Ինչ վերաբերում է վիճակագրական տվյալների հասանելիությանը, ապա, ինչպես ՖԽԲ-ի ընթացքում նշվեց ԱՆ ներկայացուցչի կողմից, յուրաքանչյուր տարի այդ վիճակագրական տվյալները դատախազության մասին օրենքով սահմանված կարգով ամփոփվում են: Քանի որ ներկայումս ՀԿԿ-ին է վերապահված կոռուպցիոն գործերով քննությունը, հետագայում այն կդառնա միանձնյա մարմինը, որը կքննի կոռուպցիոն բնույթի հանցագործությունները, կամփոփի վիճակագրությունը և օրենքով սահմանված կարգով, ինչպես այժմ, այդպես էլ հետագայում կտեղադրի այդ տվյալները դատախազության կայք էջում: Առկա է հաշվետվություն, որը որպես առանձին փաստաթուղթ անդրադառնում է միայն կոռուպցիոն հանցագործությունների քննությանը: Նախորդ տարիների համար վիճակագրական տվյալները հրապարակված են, իսկ 2021 թ. -ի համար աշխատանքներն ընթացքի մեջ են:

ՖԽԲ-ի ժամանակ հնչեց առաջարկություն՝ առավել մատչելի դարձնել հրապարակումները, օրինակ ինֆոգրաֆիկների և աղյուսակների տեսքով, ինչը կբարձրացնի կոռուպցիոն հանցագործությունների լուսաբանման թափանցիկությունը և արդյունավետությունը:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ԱՄԲՈՂՋՈՒԹՅԱՄԲ:**

Գործողություն 36. Պետական մարմինների էլեկտրոնային բազաներին քրեական հետապնդման մարմինների հասանելիության ապահովում էլեկտրոնային հարցման եղանակով:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
-----	---------------	---------------------------	------------------------

36	<p>Իրավապահ մարմիններն ունեն էլեկտրոնային եղանակով հարցումների միջոցով պետական մարմինների այն տեղեկատվական բազաներին հասանելիություն, որոնք անհրաժեշտ են կոռուպցիոն և այլ տնտեսական հանցագործությունների արդյունավետ քննության համար:</p>	<p>«Վարչապետի աշխատակազմ էլեկտրոնային կառավարման ենթակառուցվածքների ներդրման գրասենյակ (համաձայնությամբ)»</p> <p>«Արդարադատության նախարարություն»</p> <p>«Բարձր տեխնոլոգիական արդյունաբերության նախարարություն»</p> <p>«Գլխավոր դատախազություն (համաձայնությամբ)»</p> <p>«Ազգային անվտանգության ծառայություն»</p>	<p>Կատարված է ամբողջությամբ:</p> <p>Իրավապահ մարմինները Կառավարության փոխգործելիության հարթակի միջոցով կարող են իրականացնել հարցումներ պետական տվյալների շտեմարաններից (Բնակչության ռեգիստր, Կադաստրի կոմիտե, ՃՈ, ՊԵԿ, Քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման գրասենյակ, Իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստր և այլն): Պետական տվյալների շտեմարաններից ստացվող տեղեկատվության շրջանակն ու ձևաչափերը շարունակաբար ընդլայնվում են: Զուգահեռաբար աշխատանքներ են իրականացվում նորաստեղծ Հակակոռուպցիոն կոմիտեի համար ևս ամբողջական հասանելիություն ապահովելու նպատակով:</p>
----	---	---	---

Ինչպես ներկայացված է «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվությունում, Կառավարության փոխգործելիության հարթակի միջոցով հնարավոր է իրականացնել հարցումներ պետական տվյալների շտեմարաններից (Բնակչության ռեգիստր, Կադաստրի կոմիտե, Ճանապարհային ոստիկանություն, ՊԵԿ, Քաղաքացիական կացության ակտերի գրանցման գրասենյակ, Իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստր և այլն), որը ներդրվել է դեռևս 2018թ-ից ԵՄ աջակցությամբ: Կառավարության փոխգործելիության հարթակի հիմնական նպատակը տարբեր պետական մարմինների տեղեկատվական շտեմարանների միջև տվյալների փոխանակումն է անվտանգ միջոցով և փողգործելիության ապահովումը: Պետական տվյալների շտեմարաններից ստացվող տեղեկատվության շրջանակն ու ձևաչափերը շարունակաբար ընդլայնվում են:

ՀԿԿ-ի առնչությամբ հարկ է նշել, որ այն հասանելիություն ունի Ոստիկանության անձնագրերի և վիզաների վարչության, Ինֆորմացիոն կենտրոնի, Ճանապարհային ոստիկանության, Ֆինանսական դիտարկումների կենտրոնի միասնական տեղեկատվական հարթակի, Իրավաբանական անձանց ռեգիստրի, Անշարժ գույքի կադաստրի ռեգիստրի տեղեկատվական բազաներին: Միևնույն ժամանակ, հաշվի առնելով այն, որ անհրաժեշտ է ՀԿԿ-ի համար մատչելի դարձնել Կենտրոնական ղեկավարության և արժեթղթերի սեփականատերերի (անվանատերերի) ռեեստրի վարման իրավունք ունեցող այլ անձանց կողմից հաճախորդի բացաժ արժեթղթերի հաշիվների ցանկի, յուրաքանչյուր հաշվի տեսակի և կարգավիճակի վերաբերյալ ծառայողական տեղեկությունների ստացումը, ինչպես նաև բաժնետոմսերի և բաժնետոմսերի սեփականատերերի (անվանատերերի) վերաբերյալ ցանկացած ծառայողական տեղեկության ստացումը, այդ թվում՝

բաժնետոմսերի սեփականատերերի (անվանատերերի), անվանական արժեքի, քանակի, տեսակի և դասի, թողարկողի, բաժնետոմսերով իրականացված գործարքների, բաժնետոմսերի նկատմամբ սեփականության իրավունքի սահմանափակումների վերաբերյալ տեղեկությունների, թողարկողի բաժնետոմսերի սեփականատերերի վերաբերյալ Օրենքի 197-րդ հոդվածի իմաստով Հայաստանյան անվանատերերին և Օտարերկրյա անվանատերերին հասանելի տեղեկությունների ստացումը, մշակվել են «Արժեթղթերի շուկայի մասին» օրենքում փոփոխություն կատարելու մասին» օրենքի և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2020 թվականի սեպտեմբերի 3-ի N 1481-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշման 202 նախագծերը, որոնք դրվել են հանրային քննարկման, ինչպես նաև ներկայացվել են շահագրգիռ մարմիններին՝ վերջիններիս դիրքորոշման ստացման նպատակով:

Մշակվել է նաև ««Հայաստանի Հանրապետության պետական գաղտնիքի շարքը դասվող տեղեկությունների ցանկը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության 1998 թվականի մարտի 13-ի թիվ 173 որոշման մեջ փոփոխություն կատարելու մասին» ՀՀ կառավարության որոշման նախագիծը, որով նախկին Հատուկ քննչական ծառայության պետին տրված լիազորության փոխարեն նույն լիազորությունը սահմանվել է ՀԿԿ-ի նախագահի համար: Նախագծով առաջարկվող իրավակարգավորման ընդունման արդյունքում ՀԿԿ-ի նախագահի համար կսահմանվի լիազորություն տեղեկությունները՝ ըստ դրանց բնագավառի կամ գերատեսչական պատկանելիության պետական և ծառայողական գաղտնիքի շարքին դասելու համար:

ՖԽԲ-ի ժամանակ նշվեց, որ եթե Ռազմավարությունն ունի կոնկրետ ժամկետներ, ապա փոխգործելիության հարթակը անընդհատ զարգանում է, և ըստ պահանջի պետական մարմինների տվյալների փոխանակման ձևաչափերը փոփոխվում են: Այսպիսով, տարբեր կառույցների պահանջներից ելնելով՝ տարբեր շահագրգիռ մարմինների քննարկումների արդյունքում մշակվում են տեխնիկական առաջադրանքներ, որոնց հիման վրա մշակվում են վեբ ծառայությունների նկարագրերը, և սկսում է տվյալների փոխանակումը որպես այդպիսին:

Իրավական հիմքերի վերաբերյալ պետք է նշել, որ բոլոր էլեկտրոնային համակարգերը ներկայում պետք է համապատասխանեն 10-93 որոշմանը, որը ենթադրում է անվտանգության փոխգործելիության տեխնիկական նվազագույն պահանջներ: Ինչ վերաբերում է անձնական տվյալների փոխանակման իրավական հիմքերին, պետական մարմինները այդ տվյալները ստանում են հստակ կարգով՝ դիմելով կառավարության դիմելիության հարթակի օպերատորին, ստանալով անձնական տվյալների պաշտպանության գործակալության եզրակացությունը իրենց այդ տվյալները օգտագործելու իրավաչափության վերաբերյալ:

Բացահայտված խնդիրների վերաբերյալ հաշվետվության, վիճակագրության վարման մասով նշվեց, որ եթե խնդիրներ առաջանում են, ԷԿԵՆԳ-ի տեխնիկական մասում դրանք նկարագրվում են աշխատանքային կարգով և ստանում են լուծում հենց ծրագրերի կառավարման ու խնդիրների կառավարման գործիքներով: Իսկ բովանդակային խնդիրների դեպքում կապ է հաստատվում վարչական մարմինների հետ,

որտեղ են տվյալ խնդիրները լուծում են ստանում: Առաջացած խնդիրների, դրանց լուծումների, ինչպես նաև հարթակի շահառու մարմինների հետ հետադարձ կապի հիման վրա գնահատման մասին ամփոփիչ հաշվետվություններ որպես այդպիսին չեն մշակվում:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ԱՄԲՈՂՋՈՒԹՅԱԲ:**

Գործողություն 38. Կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության և բացահայտման շրջանակում միջազգային համագործակցության ամրապնդում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
38	«Վարչապետի աշխատակազմ են ներկայացվել կոռուպցիոն գործերով միջազգային համագործակցության իրականացման առկա խոչընդոտների հաղթահարման վերաբերյալ առաջարկներ:	«ԱՆ «ՂԻՄԱՎՈՐ դատախազություն (համաձայնությամբ) «Ազգային անվտանգության ծառայություն	Կատարված է ամբողջությամբ: 2020 թվականին մշակված՝ կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության և բացահայտման շրջանակում միջազգային համագործակցության իրականացմանն առկա խոչընդոտների հաղթահարմանն ուղղված նախագիծը 2021 թվականին կրկին քննարկվել է շահագրիռ մարմինների և միջազգային փորձագետների հետ և ներկայացված առաջարկությունների հիման վրա նախագիծը լրամշակվում է: Վարչապետի աշխատակազմ առաջարկները ներկայացվել էին 2020 թվականին, իսկ նախագծի մշակման աշխատանքներին շահառուները 2020 թվականից ներգրավված են:

Ինչպես ներկայացված է «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվությունում, 2020 թվականին մշակված՝ կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության և բացահայտման շրջանակում միջազգային համագործակցության իրականացմանն առկա խոչընդոտների հաղթահարման ուղղված նախագիծը 2021 թվականին կրկին քննարկվել է շահագրիռ մարմինների և միջազգային փորձագետների հետ և ներկայացված առաջարկությունների հիման վրա նախագիծը լրամշակվում է: Հաշվի առնելով, որ Վարչապետի աշխատակազմ առաջարկները ներկայացվել էին 2020 թվականին, իսկ նախագծի

մշակման աշխատանքներին շահառուները դեռևս 2020 թվականից ներգրավված են, հարկ է արձանագրել, որ սույն միջոցառումը 2021 թվականին ամբողջությամբ կատարվել է:

Չնայած ըստ հաշվետվության՝ գործողությունը կատարվել է ամբողջությամբ, ՖԽԲ-ի ընթացքում պարզ դարձավ, որ քրեական գործերի շրջանակում իրավական փոխօգնության հետ կապված հարաբերությունները կարգավորելու նպատակով կազմված քրեական գործերով իրավական օգնության մասին օրենքի նախագիծը գտնվում է վերամշակման փուլում: Ներկայումս դիտարկվում են նախագծի վերաբերյալ միջազգային փորձագետների կողմից ներկայացված կարծիքները: Նշենք, որ այս նախագծով նախատեսվում է կարգավորել տարբեր հարցումների, քնչական գործողությունների կատարման, ապացույցների, գույքի վրա կալանք դնելու կապված հարցերը: Ըստ էության դրանց վերամշակումից հետո նախագիծը կրկին կներկայացվի վարչապետի աշխատակազմ:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ամբողջությամբ:**

Գործողություն 39. Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձմանն ուղղված կառուցակարգերի ստեղծում

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
39	Ստեղծվել և գործարկվում են ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձմանը, գույքի կառավարմանը, միջազգային համագործակցությանն ուղղված կառուցակարգեր:	<ul style="list-style-type: none"> «Արդարադատության նախարարություն «Գլխավոր դատախազություն (համաձայնությամբ) «Կենտրոնական բանկ (համաձայնությամբ) «Ազգային անվտանգության ծառայություն 	<p>Կատարված է ամբողջությամբ:</p> <p>2020-2021թթ. ստեղծվել են ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձմանը կառավարմանը, միջազգային համագործակցությանն ուղղված կառուցակարգեր: Միաժամանակ պարզվել է, որ նույն ժամանակահատվածում գործարկվել են ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձմանը և միջազգային համագործակցությանն ուղղված կառուցակարգերը, իսկ գույքի կառավարմանն ուղղված կառուցակարգը կգործարկվի բռնագանձում իրականացնելու դեպքում:</p>

Ինչպես ներկայացված է «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվությունում, ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձմանն ուղղված կառուցակարգերի սահմանման նպատակով Ազգային

ժողովի կողմից դեռևս 2020 թվականի ապրիլի 16-ին ընդունվել էին «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին» օրենքի և հարակից օրենքներում փոփոխություններ և լրացումներ իրականացնելու մասին օրենքները: 2020 թվականի սեպտեմբերի 1-ին ՀՀ գլխավոր դատախազի հրամանով նշանակվել էր ՀՀ գլխավոր դատախազի՝ ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման ոլորտը համակարգող տեղակալը, իսկ 2020 թվականի սեպտեմբերի 3-ին ՀՀ գլխավոր դատախազության կազմում ստեղծվել էր պատասխանատու ստորաբաժանում՝ Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման գործերով վարչությունը:

2021 թվականի ապրիլի 7-ին ՀՀ գլխավոր դատախազի հրամանով սահմանվել է ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման վարույթի շրջանակներում կնքվող հաշտության համաձայնության կնքման կարգը և օրինակելի ձևը:

Բացի այդ, առկա գործիքակազմի կատարելագործման նպատակով, Գլխավոր դատախազության կողմից մշակվել և ԱՆ-ի կողմից 2021 թվականի դեկտեմբերին շահագրգիռ մարմիններին՝ կարծիքի, ինչպես նաև հանրային քննարկման է ներկայացվել «Ապօրինի ծագում ունեցող գույքի բռնագանձման մասին օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի նախագիծը: Ներկայումս իրականացվում են շահագրգիռ անձանց դիտողությունների և առաջարկությունների ամփոփման աշխատանքները, որից հետո կապահովվի նախագծի քննարկման հետագա ընթացքը:

Միաժամանակ, քննարկվող ինստիտուտի արդյունավետ գործունեությունն ապահովելու տեսանկյունից առանձնակի կարևորվում է նշված ոլորտում պրակտիկ աշխատանք ծավալող անձանց մասնագիտական պատրաստվածության բարձրացումը և հետևողական մասնագիտական աճի ապահովումը, ինչով պայմանավորված միջազգային փորձագետների ներգրավվածությամբ արդեն իսկ թվով վեց դասընթաց է կազմակերպվել Վարչության դատախազների համար:

Ապահովվել է նաև միջազգային կառույցների և այլ պետությունների հետ համագործակցությունը: Մասնավորապես, 2020 թվականի նոյեմբերից ՀՀ գլխավոր դատախազությունը անդամակցում է CARIN.NETWORK (Camden Asset Recovery Inter-agency Network) միջազգային ոչ պաշտոնական ցանցին: Անդամակցության շրջանակներում ուղարկվել է թվով 7 հարցում, այդ թվում՝ 2 հարցում՝ Ռուսաստան, մեկական հարցումներ՝ Չեխիա, Սլովակիա, Ֆրանսիա, Հունաստան և Կիպրոս, որոնց արդյունքում ստացվել է թվով 6 պատասխան գրություն: Միաժամանակ, օտարերկրյա պետությունների իրավասու մարմիններից ստացվել է 4 միջազգային հարցում՝ Ռումինիայից, Ուկրաինայից, Բելգիայից, Մոլդովայից: Դրանց շրջանակներում վարչության կողմից կատարվել են բոլոր անհրաժեշտ գործողությունները:

Պետական մարմինների հետ ՖԻՔ-ի ընթացքում անդրադարձ կատարվեց նրան, թե ինչպես են ընտրվում այն անձիք, ում գույքը ենթակա է ուսումնասիրության: Մասնավորապես, նշվեց, որ առկա է ներքին իրավական ակտ, դա Գլխավոր դատախազի ոլորտը կարգավորող տեղակալի հանձնարարականն է: Գործընթաց սկսելու համար որոշակի ազդակներ են պետք: Այդ ազդակների մեծ մասը կապված են հենց քրեական գործերի քննության հետ, այսինքն՝ պետք է առկա լինեն համապատասխան քրեական հետապնդումներ կամ կայացված մեղադրական դատավճիռներ, որպեսզի լինի կասկած ապօրինի ծագման գույքի առկայության մասին: Անդրադարձ կատարվեց նաև այն

հարցին, թե արդյո՞ք առկա է մեթոդիկա՝ տարբերակելու հետևանքային հանցակազմ ունեցող՝ ապօրինի հարստացման հետևանքով ձեռք բերված գույքը, որն օրենքով բռնագանձման ենթակա չէ, թե՛ բռնագանձումը կարող է տարածվել նաև այդ շրջանակի վրա: Քանզի պաշտոնատար անձը իր գույքը 2017թ. -ից հետո հայտարարագրելու դեպքում, անգամ դրա ապօրինի ծագում ունենալու պարագայում, օրենքի ուժով բռնագանձման ենթակա չէ: Ըստ Գլխավոր դատախազության ներկայացուցչի՝ հարցը առանձին քննարկման կարիք ունի:

Այսպիսով՝ **Գործողությունը կատարված է ԱՄԲՈՂՋՈՒԹՅԱՄԲ:**

Գործողություն 40. Կոռուպցիոն իրավախախտումների համար իրավաբանական անձանց քրեական պատասխանատվության ենթարկելու ինստիտուտի ներդրում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
40	«Քրեական օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» և «Քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» օրենքների նախագծերը մշակվել և ՀՀ Ազգային ժողով են ներկայացվել:	ՀՀ ԱՆ ՀՀ գլխավոր դատախազություն (համաձայնությամբ)	Կատարված է ամբողջությամբ: Իրավաբանական անձանց ինչպես կոռուպցիոն, այնպես էլ այլ հանցագործությունների համար քրեական պատասխանատվության ինստիտուտը ներդրվել է ՀՀ քրեական և քրեական դատավարության նոր օրենսգրքերում՝ այդպիսով ապահովվելով պատասխանատվության ինստիտուտի առկայությունը:

Իրավաբանական անձանց քրեական պատասխանատվության (այդ թվում՝ կոռուպցիոն հանցագործությունների համար) ինստիտուտը ներդրվել է ՀՀ քրեական նոր օրենսգրքում, որը 2021 թվականի մայիսի 5-ին Ազգային ժողովի կողմից երկրորդ ընթերցմամբ և ամբողջությամբ ընդունվել է:

Շահագրգիռ մարմինների հետ ՖԽԲ-ի ընթացքում հարց բարձրացրեց, թե հակակոռուպցիոն համապատասխանության ի՞նչ մեխանիզմներ են ներդրվել՝ հաշվի առնելով իրավաբանական անձանց քրեական պատասխանատվության ենթարկելու և հակակոռուպցիոն համապատասխանության ինստիտուտների փոխկապակցվածությունը: Այս մասին ԱՆ ներկայացուցիչը հստակ տեղեկատվություն չտրամադրեց:

Այսպիսով՝ գործողությունը կատարված է ԱՄԲՈՂՋՈՒԹՅԱԲ:

Գործողություն 41. «Օպերատիվ-հետախուզական գործունեության մասին» օրենքի 30-րդ հոդվածով սահմանված իրավակարգավորումների և իրավակիրառ պրակտիկային համապատասխանեցման նախադրյալների ստեղծում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
41	<p>Մշակվել և ՀՀ ազգային ժողով է ներկայացվել օրենսդրական փաթեթ՝ ուղղված կաշառք ստանալու կամ կաշառք տալու նմանակում օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումը նաև ապօրինի վարձատրություն տալու կամ ստանալու, իրական կամ ենթադրյալ ազդեցությունն օգտագործելու, իրական կամ ենթադրյալ ազդեցությունն օգտագործելու համար ապօրինի վարձատրություն տալու վերաբերյալ գործերով իրականացնելուն:</p>	<p>ՀՀ ԱՆ ՀՀ գլխավոր դատախազություն (համաձայնությամբ) ՀՀ հատուկ քննչական ծառայություն (համաձայնությամբ) ՀՀ քննչական կոմիտե (համաձայնությամբ) ՀՀ ոստիկանություն ՀՀ ազգային անվտանգության ծառայություն</p>	<p>Կատարված է մասնակի: ՀՀ քրեական դատավարության նոր օրենսգրքի 251-րդ հոդվածի 3-րդ մասի ուժով «կաշառք ստանալ» և «կաշառք տալ» հասկացությունները նույն օրենսգրքում օգտագործվում են Հայաստանի Հանրապետության քրեական նոր օրենսգրքի 218-220-րդ, 258-րդ, 272-276-րդ, 435-440-րդ, 477-րդ, 496-րդ և 497-րդ հոդվածների իմաստով: Սույն միջոցառման շրջանակներում մշակվել և շրջանառության մեջ է դրվել իրավական ակտի նախագիծ՝ նույնպիսի կարգավորում «Օպերատիվ-հետախուզական գործունեության մասին» օրենքում նախատեսելու նպատակով: «Օպերատիվ-հետախուզական գործունեության մասին» օրենքում համապատասխան փոփոխությունը նախատեսող նախագիծը դեռևս չի ընդունվել՝ չնայած այն հանգամանքին, որ համապատասխան կարգավորումներն արդեն իսկ սահմանվել են նոր Քրեական օրենսգրքով:</p>

2021 թվականի հունիսի 30-ին ՀՀ ԱԺ-ի կողմից երկրորդ ընթերցմամբ և ամբողջությամբ ընդունվել է ՀՀ քրեական դատավարության նոր օրենսգրքը, որը կաշառք ստանալու նմանակումը և կաշառք տալու նմանակումը նախատեսում է որպես գաղտնի քննչական գործողություններ:

ՀՀ քրեական դատավարության նոր օրենսգրքի 251-րդ հոդվածի 3-րդ մասի ուժով «կաշառք ստանալ» և «կաշառք տալ» հասկացությունները նույն օրենսգրքում օգտագործվում են ՀՀ քրեական նոր օրենսգրքի 218-220-րդ, 258-րդ, 272-276-րդ, 435-440-րդ, 477-րդ, 496-րդ և 497-րդ հոդվածների իմաստով: Սույն միջոցառման շրջանակներում մշակվել և շրջանառության մեջ է դրվել իրավական ակտի

նախագիծ՝ նույնպիսի կարգավորում «Օպերատիվ-հետախուզական գործունեության մասին» օրենքում նախատեսելու նպատակով: «Օպերատիվ-հետախուզական գործունեության մասին» օրենքում համապատասխան փոփոխությունը նախատեսող նախագիծը դեռևս չի ընդունվել՝ չնայած այն հանգամանքին, որ համապատասխան կարգավորումներն արդեն իսկ սահմանվել են նոր Քրեական օրենսգրքով:

Ինչպես նշվեց ՖԻԲ-ի ժամանակ, այս առումով ՀՀ քրեական դատավարության օրենսգրքում նախատեսված է որպես գաղտնի քննչական գործողություն կաշառք տալու, կաշառք ստանալու նմանակումը, որտեղ այս խնդիրը լուծվել է, և մի շարք հանցակազմեր են ավելացել, որոնց իմաստով կաշառք տալ, կաշառք ստանալը ևս համարվում է գաղտնի քննչական գործողություն կատարելու հիմք: Այս համատեքստում նաև ներկայումս վերամշակման փուլում է գտնվում քրեական դատավարության և քրեական օրենսգրքերից բխող հարակից օրենքներում փոփոխություններ կատարելու նախագծերի փաթեթը, որտեղ ներառվել է նաև օպերատիվ-հետախուզության օրենքում այս կարգավորումը՝ որպես քրեական վարույթից դուրս իրականացվող օպերատիվ հետախուզական միջոցառման հարաբերությունները կարգավորող կարգավորում: Այս փաթեթը վերամշակելուց հետո, արդեն կներկայացվի ԱԺ:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ՄԱՍՆԱԿԻ:**

ՈԼՈՐՏ 4. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԻՐԱԶԵԿՈՒՄ ԵՎ ՀԱԿԱԿՈՌՈՒՊՑԻՈՆ ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

2021թ.	
ՆԱԽԱՏԵՍՎԱԾ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԹԻՎԸ	6
ՈՐԻՑ ԿԱՏԱՐՎԱԾ	4
ՈՐԻՑ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՄԱՍՆԱԿԻ	1
ՈՐԻՑ ՉԿԱՏԱՐՎԱԾ	1
ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇ	67%

Գործողություն 42. Հանրային իրազեկման տարեկան արշավի ծրագրի մշակում, հաստատում և իրականացում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
42	Իրականացված հանրային իրազեկման արշավների հիման վրա անձինք պարբերաբար տեղեկացվում են պետության կողմից հակակոռուպցիոն միջոցառումների իրականացման, ծառայությունների մատուցման ոլորտում իրականացված բարեփոխումների, ազդարարման և բողոքարկման մեխանիզմների, պետական մարմնի հետ հարաբերակցվելիս իրենց իրավունքների վերաբերյալ:	ՀՀ ԱՆ ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմ Պետական կառավարման համակարգի մարմիններ Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ) Զանգվածային լրատվության միջոցներ (համաձայնությամբ)	Կատարված չէ: Մշակվել է «Կոռուպցիայի դեմ պայքարի շրջանակներում ԱՆ կայքում հրապարակված տեղեկությունները հիմնականում կատարված աշխատանքների վերաբերյալ մամուլի հաղորդագրություններ են, և ոչ թե հանրային արշավներ, որոնք հանրամատչելի եղանակով քաղաքացիներին կտեղեկացնեն միջոցառումների իրականացման, ծառայությունների մատուցման ոլորտում իրականացված բարեփոխումների, ազդարարման և բողոքարկման մեխանիզմների, պետական մարմնի հետ հարաբերակցվելիս իրենց իրավունքների վերաբերյալ:

Ըստ ԱՆ-ի կողմից ԻՀԱ-ին տրամադրած տեղեկության՝ մշակվել է «Կոռուպցիայի դեմ պայքարի շրջանակներում 2022 թվականի հաղորդակցման գործողությունների ծրագիրը հաստատելու մասին» Կառավարության որոշման նախագիծ, որը քննարկվում է շահագրգիռ

մարմինների հետ: Ձուգահեռաբար ԱՆ-ի կողմից շարունակաբար պատասխանատու մարմինների կողմից Հակակոռուպցիոն ռազմավարության իրականացման վերաբերյալ տեղեկատվական նյութեր են հրապարակվել ԱՆ պաշտոնական կայքում, սոցիալական ցանցերում, զանգվածային լրատվության միջոցներով: Այլ պետական մարմիններ ևս իրականացրել են հանրային իրազեկման աշխատանքներ: Ըստ նույն աղբյուրի՝ հանրային իրազեկման մասին աշխատանքներն ամփոփվում են Հակակոռուպցիոն ռազմավարության տարեկան և կիսամյակային հաշվետվություններում, հրապարակվում են և ներկայացվում են Հակակոռուպցիոն քաղաքականության խորհրդին:

Միննույն ժամանակ, շահագրգիռ մարմինների և շահակիցների հետ անցկացված ՖԻԲ-ների ժամանակ փաստվեց, որ գործողությունն ըստ էության կատարված չէ, և ոչ թե՛ կատարված է մասնակի: Կատարված գրասենյակային հետազոտությունների արդյունքում պարզ դարձավ, որ ՀՀ ԱՆ կայքում հրապարակված տեղեկությունները հիմնականում կատարված աշխատանքների վերաբերյալ մամուլի հաղորդագրություններ են, և ոչ թե հանրային արշավներ, որոնք հանրամատչելի եղանակով քաղաքացիներին կտեղեկացնեն միջոցառումների իրականացման, ծառայությունների մատուցման ոլորտում իրականացված բարեփոխումների, ազդարարման և բողոքարկման մեխանիզմների, պետական մարմնի հետ հարաբերակցվելիս իրենց իրավունքների վերաբերյալ: Նկատվում է, որ ԱՆ-ը բավականաչափ չի կարևորում այս հարցը, չունի հստակ ռազմավարություն կամ տեսլական և իր առջև որպես առաջնային նպատակ չի դրել հանրության գիտակցության փոփոխման նպատակ: Դիցուք օրինակ՝ ազդարարման համակարգի վերաբերյալ շարքային քաղաքացուն ոչինչ չասող, նրա գիտակցության փոփոխման վրա չազդող, ոչ հանրամատչելի եղանակով կազմված և տեղադրված արտաքին գովազդային վահանակները:

Ինչպես նշվեց շահակիցների հետ անցկացված ՖԻԲ-ի ժամանակ՝ պետություն-հասարակություն փոխգործակցային կապը չափազանց թույլ է: Պետական օղակները չեն կարևորում հասարակության հետ տարվելիք աշխատանքի ներկայացումը ռազմավարությունների բովանդակության մեջ: Չի ուսումնասիրվում, թե նրանց կողմից մեդիա դաշտում հրապարակվող նյութերը հասարակության կողմից ինչ արձագանքի են արժանանում: Ըստ էության, չկա հասարակության հետ աշխատելու որևէ ինստիտուցիոնալ մեխանիզմ: Ցանկացած նյութ հասարակությանը մատուցվելիս պետք է իրականացվի մոնիթորինգ տվյալ ուղղություններով՝ իրավական և լրագրողական էթիկայի առումներով, ինչպես նաև պետք է պարզել՝ արդյո՞ք հաշվի են առնվել ազգային հոգեկերտվածքի հետ կապված հասարակության ընկալման խնդիրները/հարցերը: Հասարակության հետ աշխատելու համար յուրաքանչյուր պետական մարմին պետք է ունենա համապատասխան ֆոկուս խմբեր:

Ի լրումն վերոգրյալի, նշվեց, որ գործողության նկարագիրը հստակ չէ և ցուցիչները շատ ընդհանրական են՝ վերցված ռազմավարության գործողության թիրախային շրջանակներից:

Այսպիսով՝ **գործողությունը ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՉԷ:**

Գործողություն 43. «Հակակոռուպցիոն քաղաքականության հիմունքներ» առարկայի ներառում բոլոր բարձրագույն ուսումնական և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների դասավանդման մոդուլներում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
43	Բարձրագույն ուսումնական և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում դասավանդվում է «Հակակոռուպցիոն քաղաքականության հիմունքներ» առարկա:	ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն Բուհեր Միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններ	Կատարված է ամբողջությամբ: 2021 թվականին Բարձրագույն ուսումնական և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում դասավանդվում է «Հակակոռուպցիոն քաղաքականության հիմունքներ» առարկան:

Համաձայն «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվության, բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում 2021-2022 ուսումնական տարվանից դասավանդվում է «Հակակոռուպցիոն քաղաքականության հիմունքներ» առարկան, իսկ հասարակագիտական առարկաների շրջանակում իրականացվում են հակակոռուպցիոն քաղաքականությանը վերաբերող թեմաներով դասեր դեռևս 2020 թվականից:

Նախնական և միջին մասնագիտական կրթության ուսումնական հաստատություններում 2020-2021 ուսումնական տարվանից դասավանդվում է «Հակակոռուպցիոն քաղաքականության հիմունքներ» թեմայով ուսումնական պարտադիր ծրագիրը:

Հիմնվելով ՖԻԲ-ի վրա՝ կարելի է նշել, որ այս պահին չկա ուսումնասիրություն առարկայի դասավանդման արդյունավետության վերաբերյալ, քանի որ դեռևս արդյունքներն ակնհայտ չեն, այն նպատակային կլինի իրականացնել 2022 թվականի ավարտին: Միաժամանակ, ԿԳՄՍ-ի կողմից բավարար չափով չպարզաբանվեց այն հարցը, թե ինչպե՞ս է մշակվել դասընթացի բովանդակությունը, ովքե՞ր դասավանդում և ինչպիսի՞ ընթացակարգերով են ընտրվել դասավանդող մասնագետները:

Ըստ փորձագետների՝ այս առումով կարևոր կլինի բուհերում համապատասխան կրթական քվոտաների սահմանումը, օրինակ՝ հակակոռուպցիոն թեմայով ավարտական աշխատանքներ, առանձին առարկա բոլոր ֆակուլտետներում, ընդ որում՝ դա պետք է լինի պետական պատվերով: Միաժամանակ նշվեց, որ ընդհանրապես կարևորագույնը կրթությունն է, և ֆինանսների անբավարությամբ հակակոռուպցիոն կրթության բացթողումները բացատրելը ճիշտ չէ, կարևորը գործընթացի կազմակերպման արդյունավետությունն է: Կարևոր է նաև արդյունավետության գնահատումը և ցուցիչների մշակումը, այն առումով, որ այդ դասընթացները և առարկայի դասավանդումը չպետք է կրեն ձևական բնույթ:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ԱՄԲՈՂՋՈՒԹՅԱԲ:**

Գործողություն 44. Ավագ դպրոցում հակակոռուպցիոն կրթության իրականացում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
44	Հասարակագիտության դասագրքերում կոռուպցիային առնչվող բաժինների բովանդակությունը փոփոխվել է:	ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն Բուհեր	Կատարված է ամբողջությամբ: «Հասարակագիտություն» առարկայի դասագրքերում կոռուպցիային առնչվող բաժինների վերաբերյալ ուսումնասիրությունն իրականացված է, առաջարկությունները ներկայացված են, փոփոխություններ են կատարվել ավագ դպրոցի՝ 10-րդ և 11-րդ դասարանների առարկայական ծրագրերում, որոնցում հասարակագիտության առարկայի շրջանակում ներառված են կոռուպցիային առնչվող բաժիններ:

2020 թվականին իրականացվել են հանրակրթության պետական չափորոշիչի, առարկայական ծրագրերի և չափորոշիչների վերանայման աշխատանքները: 2021 թվականի փետրվարի 4-ին ընդունվել է «ՀՀ կառավարության 2010թ. ապրիլի 8-ի N 439-Ն որոշման մեջ փոփոխություններ կատարելու մասին» Կառավարության N 136-Ն որոշումը, որը սահմանում է հանրակրթության պետական չափորոշիչի ձևավորման և հաստատման կարգը և հանրակրթության պետական չափորոշիչը հաստատելու դրույթները: ԿԳՄՍ նախարարի 2021 թվականի ապրիլի 30-ի N 19-Լ հրամանով հաստատվել են 2021-2022 ուսումնական տարում ՀՀ Տավուշի մարզի հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում փորձարկելու նպատակով «Հասարակագիտություն» առարկայի փորձնական չափորոշիչը և ծրագրերը:

ՖԽԲ-ի ընթացքում պատասխանատու մարմինների ներկայացուցիչները փաստեցին, որ սույն ուսումնական տարվա ավարտին կարձանագրվեն արդյունքները, կիրականացվի մոնիթորինգի վերլուծություն, ինչը թույլ կտա գնահատել գործողության արդյունավետությունը և հանրապետության մյուս հաստատություններում դրա ներդրման նպատակահարմարությունը:

Այս մասով կարելի է հավելել, որ չափորոշչային խումբը ընտրվել է մրցութային կարգով, և մասնակցել են փորձագետներ, ծրագրերը անցել են փորձաքննություն, որից հետո հաստատվել են նախարարի հրամանով: Քննարկման մասնակիցների կողմից հնչեց քննադատություն առ այն, որ առարկայի շրջանակներում ընտրված թեմաները չեն անցել մասնագիտական քննարկում: Քննարկումը տեղի է ունեցել ընդհանուր առարկայական ծրագրերի շուրջ:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ԱՄԲՈՂԶՈՒԹՅԱՄԲ:**

Գործողություն 45. Քաղաքացիական ծառայության համակարգում իրականացվող բարեփոխումների վերաբերյալ իրազեկվածության բարձրացում, վերապատրաստումների իրականացում՝ այդ թվում կոռուպցիայի կանխարգելման, բարեվարքության, «Մարդու իրավունքներ» թեմայով:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
45	Անցկացվել են իրազեկվածության բարձրացմանն ուղղված պարբերական վերապատրաստումներ, սեմինարներ, միջոցառումներ:	<p>«Վարչապետի աշխատակազմի քաղաքացիական ծառայության գրասենյակ «ՍՆ Մարդու իրավունքների պաշտպան (համաձայնությամբ) Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p>	<p>Կատարված է մասնակի: 2021 թվականին քաղաքացիական ծառայողների համար անցկացվել են վերապատրաստումներ հակակոռուպցիոն և բարեվարքություն թեմաներով, սակայն մարդու իրավունքների թեմայով վերապատրաստում չի իրականացվել:</p>

2021 թվականի մարտ ամսին Վարչապետի աշխատակազմի քաղաքացիական ծառայության գրասենյակը կազմակերպել է վերապատրաստումներ հակակոռուպցիոն և բարեվարքություն թեմայով, որին մասնակցել են համապատասխան մարմինների թվով 63 քաղաքացիական ծառայողներ: 2021 թվականի հոկտեմբեր-դեկտեմբեր ամիսներին Վարչապետի աշխատակազմի քաղաքացիական ծառայության գրասենյակը հեռավար եղանակով կազմակերպել է բարեվարքություն կոմպետենցիայի վերաբերյալ վերապատրաստում, որին մասնակցել են համապատասխան մարմինների թվով քաղաքացիական ծառայողներ:

Յուրաքանչյուր վերապատրաստման ավարտից հետո քաղաքացիական ծառայողներն անցել են թեստավորման փուլ՝ վերապատրաստման արդյունավետությունը գնահատելու համար: Թեստավորման արդյունքները դրական են եղել և համապատասխանել են ակնկալվող արդյունքներին: Մինևույն ժամանակ, մարդու իրավունքների թեմայով վերապատրաստում չի իրականացվել:

Անհրաժեշտ է հավելել, որ վերապատրաստումներ անցած քաղաքացիական ծառայողների հետ հետադարձ կապի պահպանման նպատակով 2020 թվականին իրականացվել է գնահատում, որի արդյունքում ծրագիրը լրամշակվել է: Մյուս կողմից, խոչընդոտ է առաջացնում էթիկայի տիպային կանոնների բացակայությունը: Ինչպես նշում են կատարող մարմինների ներկայացուցիչները, դրանք թույլ կտային վերապատրաստումներն իրականացնել առավել թիրախային:

Ընդհանուր առմամբ, 2021 թ. -ին քաղաքացիական ծառայողների համար անցկացվել են վերապատրաստումներ հակակոռուպցիոն և բարեվարքություն թեմաներով, սակայն մարդու իրավունքների թեմայով վերապատրաստում չի իրականացվել, ուստի միջոցառումը գնահատվում է մասնակի կատարված:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ՄԱՍՆԱԿԻ:**

Գործողություն 46. Քաղաքացիական ծառայողների համար հեռավար ուսուցման մոդուլների մշակում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
46	Մշակվել են հեռավար ուսուցման մոդուլներ:	ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմի քաղաքացիական ծառայության գրասենյակ	Կատարված է ամբողջությամբ: Քաղաքացիական ծառայողների համար հեռավար ուսուցման մոդուլները մշակվել են, իրականացվում է ուսուցում՝ ըստ մոդուլների:

2020 թվականին քաղաքացիական ծառայողների համար մշակվել են բարեվարքություն, մարդու իրավունքներ և կոռուպցիայի կանխարգելման թեմաներով հեռավար ուսուցման մոդուլները: Բացի այդ, քաղաքացիական ծառայողների համար Մարդու իրավունքներ թեմայով մշակվել են հեռավար ուսուցման մոդուլներ՝ Երեխաների իրավունքներ, Խտրականության դեմ պայքար և Կանանց իրավունքների և գենդերային հավասարության վերաբերյալ դասընթացի ընդհանուր նկարագիր: Նշված թեմաները ներառվել են քաղաքացիական ծառայողների վերապատրաստման ծրագրերում:

2021 թվականի 4-րդ եռամսյակում կազմակերպվել է «Բարեվարքություն» թեմայով հեռավար ուսուցում համապատասխան մարմինների քաղաքացիական ծառայողների համար, որին մասնակցել են թվով 133 քաղաքացիական ծառայողներ: Վերապատրաստման մասնակիցների կողմից բարձրացված խնդիրների գնահատման արդյունքում լրամշակվել է «Բարեվարքություն» թեմայով մոդուլը և 2021 թվականի հոկտեմբերին կազմակերպված դասընթացն իրականացվել է լրամշակված տարբերակով: Յուրաքանչյուր վերապատրաստման ավարտից հետո քաղաքացիական ծառայողներն անցել են թեստավորման փուլ՝ վերապատրաստման արդյունավետությունը գնահատելու համար: Թեստավորման արդյունքները դրական են և համապատասխանում են ակնկալվող արդյունքին:

Ընդհանուր առմամբ, վերապատրաստումների 4 մոդուլներից 3-ը մշակվել են ՄԱԶԾ-ի կողմից, իսկ վերջինը՝ բարեվարքության վերաբերյալ, պետական միջոցների հաշվին՝ որպես պարտադիր վերապատրաստման մոդուլ: Ըստ փորձագետների՝ Ռազմավարությամբ նախատեսված չէ մոդուլների կոնկրետ քանակ, արդյունքը և վերստուգիչ ցուցիչը հստակ տրամադրված չեն: Սա դժվարություն է առաջացնում՝ գնահատման տեսանկյունից: Ինչպես պետք է գնահատել, թե արդյոք այդ չորս մոդուլները բավարար են՝ միջոցառումը կատարված գնահատելու համար:

Քննարկման ժամանակ անդրադարձ կատարվեց նաև ֆինանսական միջոցների սղությանը: Ինչպես նշեց շահագրգիռ մարմինների հետ անցկացված ՖԻՍԲ-ի մասնակիցները մեկը «Այն գները, որ պետությունը առաջարկում է մոդուլի վերապատրաստման համար ոչ մի կազմակերպություն չի դիմում, շատ լավ կլինի, որ իրականում լինի մրցակցություն»: Այս մասով, նշվեց, որ փորձ է արվել 2023-2024 թթ. միջնաժամկետ ծախսային ծրագրով այդ գումարային չափը բարձրացնել և նախնական պայմանավորվածության արդյունքում դրական համաձայնության է ձեռք բերվել:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ԱՄԲՈՂՋՈՒԹՅԱՄԲ:**

Գործողություն 47. Թափուր պաշտոնների համալրման մրցույթների թեստավորման փուլի օնլայն հեռարձակում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
47	Միասնականացվել թափուր պաշտոնների համալրման մրցույթների թեստավորման փուլի օնլայն հեռարձակման համակարգը և	«Վարչապետի աշխատակազմի քաղաքացիական ծառայության գրասենյակ	Կատարված է ամբողջությամբ: 2021 թվականին թափուր պաշտոնների համալրման մրցույթների թեստավորման փուլի առցանց հեռարձակման և քաղաքացիական ծառայության տեղեկատվական համակարգերը գործարկվել են:

	քաղճառայության տեղեկատվական համակարգը:		
--	--	--	--

Սույն գործողության շրջանակներում 2021 թվականին թափուր պաշտոնների համալրման մրցույթների թեստավորման փուլի առցանց հեռարձակման և քաղաքացիական ծառայության տեղեկատվական համակարգերը գործարկվել են:

Պետական մարմինների հետ ՖԻԲ-ի ընթացքում ավելացվեց, որ նպատակ էր դրվել միասնականացնել զուգահեռ գործընթացները՝ թափուր պաշտոնների մրցույթները և առցանց հեռարձակումը: Ներկայումս հանրապետությունում այդ պահին ընթացող բոլոր մրցույթները միասնականացված ցուցադրվում են Քաղաքացիական ծառայության գրասենյակի պաշտոնական կայքէջում:

Այս գործողության մասով նույնպես արձանագրվեց այն փաստը, որ դրանում սահմանված չէ վերստուգիչ ցուցիչ, որը հարավորություն կատամբողջությամբ գնահատել գործողության կատարողականը և ազդեցությունը: Ըստ պատասխանատու մարմինների ներկայացուցիչների՝ չնայած այդ հանգամանքին, անընդհատ իրականացվել է վերահսկողություն և իրավիճակի ստուգում:

Հարթակի գործարկումից մինչ այժմ արձանագրված խնդիրները հիմնականում եղել են տեխնիկական:

Այսպիսով՝ **գործողությունը կատարված է ԱՄԲՈՂՋՈՒԹՅԱՄԲ:**

ՈԼՈՐՏ 5. ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄ, ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԴՐԱ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

2021թ.	
ՆԱԽԱՏԵՍՎԱԾ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԹԻՎԸ	1
ՈՐԻՑ ԿԱՏԱՐՎԱԾ	0
ՈՐԻՑ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ՄԱՍՆԱԿԻ	1
ՈՐԻՑ ՉԿԱՏԱՐՎԱԾ	0
ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇ	0%

Գործողություն 48. Կոռուպցիայի, հանրային վստահության մակարդակի և հակակոռուպցիոն միջոցառումների ազդեցության վերաբերյալ պարբերական հարցումների իրականացում հասարակության շրջանում, հարցումների արդյունքների հրապարակում:

No.	Գործողություն	Պատասխանատու մարմին (ներ)	Մշտադիտարկման արդյունք
48	Տարեկան կտրվածքով առնվազն 1 անգամ հասարակության շրջանում, այդ թվում՝ Երևան քաղաքում և ՀՀ մարզերում, իրականացվող հարցման արդյունքում վեր են հանվել հանրության կարծիքով առավել կոռումպացված ոլորտները, առկա կոռուպցիոն ռիսկերը, ներկայացվել է ՀՀ Կառավարության կողմից իրականացվող հակակոռուպցիոն միջոցառումների արդյունավետության վերաբերյալ հասարակության կարծիքը, քայլեր են ձեռնարկվել ուղղված կոռուպցիոն ռիսկերի նվազեցմանը:	<p>ՀՀ Վարչապետի աշխատակազմ ՀՀ ԱՆ</p> <p>Պետական կառավարման համակարգի մարմիններ</p> <p>Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողով (Համաձայնությամբ)</p> <p>Հասարակական կազմակերպություններ (համաձայնությամբ)</p>	<p>Կատարված է մասնակի:</p> <p>2021 թվականին մի շարք պետական մարմինների կողմից նախաձեռնվել և իրականացվել են հարցումներ կոռուպցիոն ռիսկերի պարզման, կոռուպցիայի դեմ պայքարի թեմաներով: Մի շարք հարցումների արդյունքները հասանելի կլինեն 2022 թվականին:</p>

Ըստ ԱՆ-ի հրապարակած հաշվետվության՝ 2021 թվականի ընթացքում ԿԿՀ-ի և ԱՄՆ ՄԶԳ-ի համագործակցության միջոցով սկիզբ է դրվել հասարակության շրջանում առավել կոռումպացված ոլորտների վերհանման, կոռուպցիայի, հանրային վստահության մակարդակի և հակակոռուպցիոն միջոցառումների ազդեցության վերաբերյալ ուսումնասիրման գործընթացին:

Միևնույն ժամանակ, ԵԽ-ի և ԱՆ-ի միջև պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել համատեղ մշակելու կոռուպցիայի, հանրային վստահության մակարդակի և հակակոռուպցիոն միջոցառումների ազդեցության վերաբերյալ պարբերական հարցումների իրականացման միասնական մեթոդաբանությունը և դրա հիման վրա պարբերաբար իրականացնել հարցումներ: ԱՆ-ը հարցումներն անցկացնում է Միջազգային հանրապետական ինստիտուտ (IRI) միջազգային կազմակերպության հետ համագործակցության միջոցով՝ վերջինիս պատվիրակելով հարցումների անցկացումը¹⁷:

Անհրաժեշտ է նկատել, որ ԱՆ-ի կողմից, որպես այսպիսին, առանձին հարցում հանրության շրջանում չի պատվիրակվում: Միջազգային հանրապետական ինստիտուտի կողմից իրականացվող հարցումներում ներառված են կոռուպցիայի վերաբերյալ միայն մի քանի հարցեր, որոնք ոլորտի վերաբերյալ համապարփակ պատկեր չեն կարող տալ: Միևնույն ժամանակ այլ հետազոտական կազմակերպությունների կողմից հավաքագրած տվյալները ԱՆ-ի կողմից ևս երկրորդային վերլուծության չեն ենթարկվում և չեն կատարվում որոշակի համեմատական վերլուծություններ մի քանի տարիների կտրվածքով՝ տեսնելու դինամիկան այս ոլորտում: Ավելին, ցավալիորեն նկատվում է միտում, որ ԱՆ-ի կողմից իրականացվող հարցումները և հանրային ընկալումների վերաբերյալ հետազոտությունները ավելի շատ բխում են միջազգային կազմակերպությունների կարիքից, և ոչ թե՛ «Քաղաքացիների: Դրա մասին է վկայում այն պարզ իրողությունը, որ կատարված հետազոտությունները և առաջիկայի համար ձեռք բերված համաձայնությունները իրականացվում են միջազգային կազմակերպությունների հետ համատեղ՝ առանց մասնագիտացված հանրույթի հետ խորհրդակցելու, շրջանցելով մեր ազգային պոտենցիալը:

Հնչեց առաջարկություն առ այն, որ [պետությունն ինքնուրույն պատվիրակի հետազոտության իրականացում այս ոլորտում, որի համար անհրաժեշտ է նախատեսել առանձին բյուջե:](#)

¹⁷ Բոլոր գրառումները վերցված են «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2019 թվականի հոկտեմբերի 3-ի «Հայաստանի Հանրապետության հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման 2019-2022 թվականների միջոցառումների ծրագիրը հաստատելու մասին» N 1332-Ն որոշմամբ 2021 թվականին կատարման ենթակա միջոցառումների իրականացման մասին» հաշվետվությունից

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1. ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐ ԸՍՏ ՈԼՈՐՏՆԵՐԻ

ՈԼՈՐՏ 1: ՀԱԿԱԿՈՌՈՒՊՑԻՈՆ ԻՆՍԻՏՈՒՑԻՈՆԱԼ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ

ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇ՝ 17%

Այս ոլորտի ներքո նախատեսված են 6 գործողություններ, որոնցից կատարված է մեկը, մասնակի կատարված 4-ը, իսկ մեկ գործողություն չի կատարվել: Մասնավորապես, կատարված գործողությունների թվում է Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի ընդլայնմանն ուղղված օրենսդրական փաթեթի ընդունումը Ազգային ժողովի կողմից: Իրավական ակտերի փոփոխության արդյունքում ավելացել է նաև Հանձնաժողովի հաստիքների թիվը: Այս ոլորտի ներքո ձևավորվել է նաև Հակակոռուպցիոն կոմիտեն, որին տրամադրվել է առանձին տարածք, բյուջետային ինքնուրույն ֆինանսավորում, գործառույթների իրականացման համար անհրաժեշտ գործիքակազմ: Սակայն, չի իրականացվել մասնագիտացված ստորաբաժանումների աշխատակիցների վերապատրաստումները: Մասնակի է կատարվել նաև Հակակոռուպցիոն մասնագիտացված դատարանների ձևավորմանն ուղղված գործողությունը: Գլխավոր դատախազության կազմում ստեղծվել է ՀՀ հակակոռուպցիոն կոմիտեում մինչդատական վարույթի օրինականության նկատմամբ հսկողության վարչություն: Նախատեսվում էր նաև վերապատրաստումների իրականացում, որը սակայն իրականացվել է Արդարադատության նախարարության համապատասխան ստորաբաժանման աշխատակիցների մասով, սակայն չի կատարվել հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների մասով: Չի անցկացվել նաև հակակոռուպցիոն ոլորտում դոնորների աշխատանքների համակարգմանը նվիրված Հակակոռուպցիոն քաղաքականության խորհրդի նիստ:

ՈԼՈՐՏ 2: ԿՈՌՈՒՊՑԻԱՅԻ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՈՒՄ

ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇ՝ 25%

Այս ոլորտի ներքո նախատեսված է 24 գործողություն, որից կատարվել է 6-ը, մասնակի կատարվել՝ 12-ը և չի կատարվել 6 գործողություն:

Ոլորտ 2-ի ներքո նախատեսված գործողությունների ներքո 2021 թվականին Ազգային ժողովի կողմից ընդունվել են Կոռուպցիայի կանխարգելման հանձնաժողովի լիազորությունների ընդլայնմանն ուղղված օրենսդրական փաթեթները: Իրականացվել են գնահատումներ՝ պարզելու «Հանրային ծառայության մասին» և «Քաղաքացիական ծառայության մասին» օրենքների կատարման ընթացքը, սակայն արդյունքները չեն քննարկվել Հակակոռուպցիոն քաղաքականության խորհրդի նիստում: Ընդունվել են հայտարարագրման համակարգի վերանայմանն ուղղված օրենքները և դրանցից բխող ենթաօրենսդրական իրավական ակտերը, ինչպես նաև գնումների ոլորտի օրենսդրության բարելավմանը և հստակեցմանն ուղղված նախագծերի փաթեթը: Հաստատվել է իրավաբանական անձանց իրական շահառուների ինստիտուտի ներդրման ճանապարհային քարտեզը, ընդունվել են իրավաբանական անձանց իրական շահառուների բաց և հանրամատչելի ռեեստրի ստեղծմանը, ինչպես նաև Հայաստանում գործող բոլոր իրավաբանական անձանց համար փուլ առ փուլ իրական շահառուների բացահայտման պարտադիր պահանջի սահմանմանն ուղղված օրենսդրական ակտերը:

Մասնակի կատարված գործողությունները հետևյալներն են: Վերլուծվել և գնահատվել է էթիկայի հանձնաժողովների և բարեվարքության հարցերով կազմակերպիչների՝ իրենց գործառույթները գործնականում իրականացնելու համար անհրաժեշտ գործիքակազմի ապահովման հարցը,

սակայն նրանց գործունեության համար անհրաժեշտ ուղեցույցները դեռևս մշակված չեն և չեն իրականացվել վերապատրաստման դասընթացները: 2021 թվականի իրականացվել են աշխատանքներ որոշակի խումբ պետական ծառայության պաշտոն զբաղեցնող անձանց վարձատրության բարելավման առնչությամբ: Մշակվել են հանրային ծառայողի վարքագծի տիպային կանոնները, սակայն քաղաքացիական ծառայողի վարքագծի կանոնների առումով դեռևս մշակված փաստաթղթեր չկան: Որոշակի աշխատանքներ են տարվել մրցության հանձնաժողովների ձևավորման հստակ չափանիշների սահմանման ուղղությամբ, սակայն այդ աշխատանքները դեռևս ամբողջությամբ ավարտված չեն: Ընթացիկ փուլում է գտնվում հակակոռուպցիոն կարգավորման ազդեցության գնահատման վերաբերյալ անհրաժեշտ իրավական ակտի, «Հանրային ծառայության մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» օրենքի, նվերների ինստիտուտի կատարելագործմանն ուղղված իրավական ակտերի նախագծերի մշակումը: «Հայաստանի Հանրապետության կորպորատիվ կառավարման կանոնագրքին հավանություն տալու մասին» Կառավարության որոշման նախագիծը ներկայացվել է կառավարության հաստատմանը: ««Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին» օրենքի և հարակից օրենքներում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» օրենքների նախագծերը Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության հանձնաժողովի կողմից մշակվել, շրջանառվել, ապա Կառավարության կողմից հավանություն են ստացել և անհետաձգելի կարգով ներկայացվել Ազգային ժողով, սակայն այս նախագծերը չեն քննարկվել Հակակոռուպցիոն քաղաքականության խորհրդում:

Ներդրվել է քաղաքացիների դիմումների, բողոքների, հարցումների թեժ գծի միասնական հարթակը, սակայն վիճակագրական ճկուն գործիքների ներդրման ուղղությամբ աշխատանքներ դեռևս չեն իրականացվել: Մի շարք պետական մարմինների կայքէջերում հրապարակվել են մատուցվող ծառայությունների վերաբերյալ դիմումի լրացման օրինակելի ձևերը: Ներդրվել է և հանրային ծառայությունների միասնական գրասենյակներում օգտագործվում է sso.am հարթակը, սակայն մատուցվող ծառայությունների վերաբերյալ էլեկտրոնային գնահատման հնարավորությունների, ինչպես նաև մատուցվող ծառայությունների վերաբերյալ վիճակագրության միասնական համակարգի ներդրման ուղղությամբ աշխատանքներ չեն իրականացվել: Իրականացվել է ազդարարման համակարգի արդյունավետությանն ուղղված ուսումնասիրություն: Այնուամենայնիվ, բացահայտված խնդիրները չեն քննարկվել Հակակոռուպցիոն քաղաքականության խորհրդի նիստում:

Չկատարված գործողությունների թվում են ՏԻՄ-երում և պետական տարբեր գերատեսչություններում հակակոռուպցիոն միջոցառումների ծրագրերի ներդրումը: Չեն հաստատվել պատգամավորի, քննիչի վարքագծի կանոնները, չի իրականացվել վերապատրաստում էթիկայի հանձնաժողովի կողմից: Հանրային նշանակության կազմակերպություններում չի ընդլայնվել հակակոռուպցիոն համապատասխանության ներդրման պրակտիկան: Չի իրականացվել նաև e-draft.am հարթակի հետ կապված հանրային իրազեկման միջոցառումներ և չի մշակվել տեղեկատվության պրոակտիվ հրապարակման միասնական հարթակի տեխնիկական առաջադրանքը:

ՈԼՈՐՏ 3. ԿՈՌՈՒՊՑԻՈՆ ԳՈՐԾԵՐԻ ՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇ՝ 83%

Կոռուպցիոն գործերի քննության ոլորտում նախատեսված են եղել վեց գործողություններ, որոնցից հինգը կատարված են, իսկ մեկը կատարված է մասնակի:

Մասնավորապես ընդունվել է ՀՀ քրեական օրենսգրքը, որով վերանայվել են կոռուպցիոն հանցագործությունների հանցակազմերը՝ համապատասխանեցնելով դրանք միջազգային չափանիշներին: Գլխավոր դատախազի կողմից հաստատվել է կոռուպցիոն առանձին

հանցագործությունների, այդ թվում՝ ապօրինի հարստացման քննության մեթոդական ուղեցույցը: Կոռուպցիոն հանցագործությունների վերաբերյալ վիճակագրական տեղեկատվությունը համալրվել է կոռուպցիոն հանցագործությունների վերաբերյալ տեղեկատվության ստացման աղբյուրների ու կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության արդյունքում բռնագրավված և բռնազանձված գույքի մասին տվյալներով: Բարելավվել է կառավարության փոխգործելիության հարթակը, որի միջոցով կարող են իրավապահ մարմիններն իրականացնել հարցումներ պետական տվյալների շտեմարաններից: Կոռուպցիոն հանցագործությունների քննության և բացահայտման շրջանակում միջազգային համագործակցության իրականացմանն առկա խոչընդոտների հաղթահարմանն ուղղված նախագիծը 2021 թվականին կրկին քննարկվել է շահագրի մարմինների և միջազգային փորձագետների հետ և ներկայացված առաջարկությունների հիման վրա նախագիծը լրամշակվում է: ՀՀ քրեական և քրեական դատավարության նոր օրենսգրքերում ներդրվել է իրավաբանական անձանց ինչպես կոռուպցիոն, այնպես էլ այլ հանցագործությունների համար քրեական պատասխանատվության ինստիտուտը:

Մասնակի է կատարվել «Օպերատիվ-հետախուզական գործունեության մասին» օրենքում համապատասխան փոփոխություններին վերաբերող գործողությունը, որի դեպքում օրենքի նախագիծը դեռևս չի ընդունվել՝ չնայած այն հանգամանքին, որ համապատասխան կարգավորումներն արդեն իսկ սահմանվել են նոր Քրեական օրենսգրքով:

ՈԼՈՐՏ 4. ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԻՐԱԶԵԿՈՒՄ ԵՎ ՀԱՎԱԿՈՌՈՒՊՑԻՈՆ ԿՐԹՈՒԹՅՈՒՆ

ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇ՝ 67%

Այս գործողության ներքո նախատեսվում է 6 գործողություն, որից կատարվել է 4-ը, մասնակի կատարվել՝ 1-ը, և չի կատարվել 1-ը:

Մասնավորապես, բարձրագույն ուսումնական և միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում դասավանդվում է «Հակակոռուպցիոն քաղաքականության հիմունքներ» առարկան: «Հասարակագիտություն» առարկայի դասագրքերում կոռուպցիային առնչվող բաժինների վերաբերյալ ուսումնասիրությունն իրականացված է, առաջարկությունները ներկայացված են, փոփոխություններ են կատարվել ավագ դպրոցի՝ 10-րդ և 11-րդ դասարանների առարկայական ծրագրերում, որոնցում հասարակագիտության առարկայի շրջանակում ներառված են կոռուպցիային առնչվող բաժիններ: Մշակվել են քաղաքացիական ծառայողների համար հեռավար ուսուցման մոդելները, իրականացվում է ուսուցում՝ ըստ մոդելների: Գործարկվել են թափուր պաշտոնների համալրման մրցույթների թեստավորման փուլի առցանց հեռարձակման և քաղաքացիական ծառայության տեղեկատվական համակարգերը:

Որպես մասնակի կատարված գնահատված գործողություն, 2021 թվականին քաղաքացիական ծառայողների համար անցկացվել են վերապատրաստումներ հակակոռուպցիոն և բարեվարքություն թեմաներով, սակայն մարդու իրավունքների թեմայով վերապատրաստում չի իրականացվել:

Չեն իրականացվել հանրային իրազեկման արշավներ, որոնց միջոցով հանրությունը կտեղեկացվեր պետության կողմից հակակոռուպցիոն միջոցառումների իրականացման, ծառայությունների մատուցման ոլորտում իրականացված բարեփոխումների, ազդարարման և բողոքարկման մեխանիզմների, պետական մարմնի հետ հարաբերակցվելիս իրենց իրավունքների վերաբերյալ:

ՈԼՈՐՏ 5. ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄ, ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԴՐԱ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇ՝ 0%

Այս ոլորտի ներքո նախատեսված մեկ գործողությունը կատարվել է մասնակի: Մասնավորապես, 2021 թվականին պետական մարմինների կողմից իրականացվել են հարցումներ կոռուպցիոն ռիսկերի պարզման, կոռուպցիայի դեմ պայքարի թեմաներով: Այնուամենայնիվ, ԱՆ կողմից առանձին հարցումներ այս թեմայով չեն արտապատվիրվում և իրականացվում:

2. ՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՆԿԱՏԱՌՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐ

- Որոշ գործողությունների համար, գործողությունների նկարագրերը և վերստուգիչ ցուցիչները հստակ չեն, ինչը հնարավորություն չի տալիս գնահատել գործողությունների իրականացման կատարողականը: Օրինակ, Գործողություն 46-ով նախատեսվում է «Քաղաքացիական ծառայողների համար հեռավար ուսուցման մոդուլների մշակում», սակայն չի մանրամասնված, թե քանի մոդուլի մշակում է նախատեսված ավարտվել հաշվետու ժամանակահատվածում: Նմանատիպ գործողություններ են նաև գործողություն 12, 20, 22, 23, 41, 47-ը: Այսպիսով, Ռազմավարությամբ տրամադրված չէ որոշ գործողությունների հստակ վերջնարդյունքը և վերստուգիչ ցուցիչը:

Առաջարկվում է Ռազմավարության վերանայման կամ նոր ռազմավարության մշակման դեպքում գործողությունների նկարագիրը դարձնել առավել մանրամասն և վերստուգիչ ցուցանիշներում տրամադրել քանակականացված արդյունքներ, ինչի պարագայում գործողության իրականացման գնահատումը կդառնա հնարավոր և իրատեսական:

- Թեև ընդհանուր առմամբ գործողությունների ծրագրերով նախատեսված են վերապատրաստումներ, սակայն վերապատրաստումների համար նախանշված չեն ծավալները, ինչպես նաև գործողությունների ծրագրերով այս վերապատրաստումների արդյունավետության և մասնակիցների բավարարվածության գնահատումներ չեն նախատեսվում: Սա հնարավորություն չի տալիս գնահատել վերապատրաստումներ ենթադրող գործողությունների արդյունքային ցուցանիշերը:

Առաջարկվում է վերապատրաստումներ նախատեսող գործողությունների համար նախատեսել մասնակիցների թվի և վերապատրաստումների արդյունավետությանը/մասնակիցների բավարարվածությանը վերաբերող վերստուգիչ ցուցանիշներ:

- Հակակոռուպցիոն ռազմավարության միջոցառումների ծրագրով նախատեսվող գործողությունների մշտադիտարկման ենթակա ինդիկատորները հիմնականում ներառում են ելքային մակարդակի ինդիկատորներ (output level indicators): Այս ինդիկատորները հիմնականում վերաբերում են նրան, թե արդյոք Հակակոռուպցիոն ռազմավարության միջոցառումների ծրագրով նախատեսված այս կամ այն գործողությունը կատարվել է, թե՛ ոչ, այնինչ գործողության և ակնկալվող արդյունքի կապի վերաբերյալ ինդիկատորները հիմնականում բացակայում են: Սա ենթադրում է, որ կատարված գործողությունների ազդեցության գնահատում չի իրականացվում և չի գնահատվում, թե արդյոք գործողության կատարումը հանգեցրել է ցանկալի արդյունքին/արդյունքներին: Օրինակ, սույն զեկույցում ներկայացված գործողություններ 1, 2, 3, 21, 43-ի վերլուծություններն ու գնահատականները թույլ են տալիս եզրակացնելու որ այդ

ինդիտակորները ամբողջապես հնարավորություն չեն ընձեռում գնահատել կատարված գործողությունների որակական ասպեկտները: Այսպես, 43-րդ միջոցառմամբ նշված է չէ թե քանի բուհում պետք է դասավանդվեն հակակոռուպցիոն թեմաները կամ առնվազն քանի ուսանող պետք է անցնի դասընթացները/թեմաները: Փոխարենը, վերստուգիչ ցուցանիշը ընդհանուր բնույթ ունի, և սրանից կարելի է մեկնաբանել, որ անգամ մեկ բուհում ուսումնական այդ մոդելի կիրառումը իրավասու մարմինները կարող են գնահատել որպես կատարված, սակայն արդյունքում առաջանում են որակական խնդիրներ:

Առաջարկվում է Հակակոռուպցիոն ռազմավարության միջոցառումների ծրագրերի իրականացման արդյունավետության չափման ինդիկատորներ ներառել նաև ազդեցության մակարդակի ինդիկատորներ (impact level indicators), որոնց միջոցով հնարավոր կլինի գնահատել, թե արդյոք իրականացված գործողությունները հանգեցրել են ցանկալի արդյունքներին և ինչպիսի ազդեցություն են ունեցել երկարաժամկետ հարվածում:

- Հակակոռուպցիոն ռազմավարության և դրա իրականացման միջոցառումների կատարողականը գնահատելու և մշտադիտարկելու նպատակով որոշ վերստուգիչ ցուցանիշների համար հիմք են ընդունվում մեկ աղբյուրից տրված գնահատականները, ցուցիչները, և համեմատականներ չեն կատարվում այլ վստահելի աղբյուրների կողմից տրված արդյունքների, տեղեկությունների հետ:

Առաջարկվում է վերստուգիչ ցուցանիշների ստուգման նպատակով համադրել մի քանի աղբյուրներից տրամադրած տեղեկությունները՝ գործողությունների կատարողականը արդյունավետ գնահատելու համար:

3. ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԵԶՐԱՀԱՆԳՈՒՄ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՆԵՐ

ԿԱՏԱՐՈՂԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՆԻՇ՝ 37%

- Այսպիսով, Ռազմավարության գործողությունների ծրագրով նախատեսված և 2021 թվականին իրականացման ենթակա 43 գործողություններից կատարվել է 16-ը (37%), մասնակի կատարվել է 18-ը (42%), իսկ մնացած 9 գործողությունը կա՛մ ընդհանրապես չի կատարվել, կա՛մ կատարման առաջընթացը բավարար չէ գործողության կատարումը «մասնակի» գնահատելու համար (21%): Ընդհանուր առմամբ, Ռազմավարությամբ նախատեսված գործողությունների ծրագրի կատարողականը կարելի է գնահատել «միջին»՝ հաշվի առնելով, որ ամբողջությամբ կատարված գործողությունների մասնաբաժինը ցածր է 50%-ից, իսկ մասնակի կատարված գործողությունների մասնաբաժինը մոտ է 50%-ին:
- Ընդհանուր առմամբ թերակատարված են մնում հասարակական կազմակերպությունների հետ աշխատանք, հանրային իրազեկման արշավներ և տեղեկատվության պրոակտիվ հրապարակում ենթադրող գործողությունները, ինչը թերևս կարող է նախանշել, որ այսպիսի գործողությունների համար պատասխանատու պետական մարմինները պատշաճ ուշադրություն չեն դարձնում կոռուպցիայի դեմ պայքարում հանրության իրազեկմանը և մասնակցությանը:

Առաջարկվում է ակտիվացնել աշխատանքները, այդ թվում՝ մարզերում, որպեսզի բնակչությունը ձեռք բերի/զարգացնի հակակոռուպցիոն գիտելիքներ՝ հակակոռուպցիոն դպրոցների միջոցով:

Առաջարկվում է ապահովել փարբեր գործողությունների և օրենսդրական ակտերի ընդունման գործընթացում հանրային քննարկումների մասնակցային կազմակերպումը, ներգրավել ոլորտային անկախ և մասնագիտացված կառույցների, և չսահմանափակվել միայն e-draft.am կայքում իրավական ակտերի նախագծերի հրապարակումով:

Առաջարկվում է վերանայել Հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և միջոցառումների ծրագիրը՝ ըստ սույն զեկույցում ներկայացված մեթոդական և ոլորտային առաջարկների¹⁸ և ընթացիկ առաջնահերթությունների փոփոխությունների:

Նկատի ունենալով, որ գործող Ռազմավարության ժամկետը ավարտվում է 2022 թվականին, առաջարկվում է նոր Հակակոռուպցիոն ռազմավարությունը և դրա իրականացման միջոցառումների ծրագիրը մշակել սույն զեկույցում վերհանված խնդիրների, ներկայացված մեթոդական և ոլորտային առաջարկների հաշվառմամբ:

¹⁸ Ոլորտային առաջարկները գտնվում են մշակման փուլում: Դրանք կամփոփվեն և տեղ կգտնեն զեկույցի վերջնական տարբերակում: